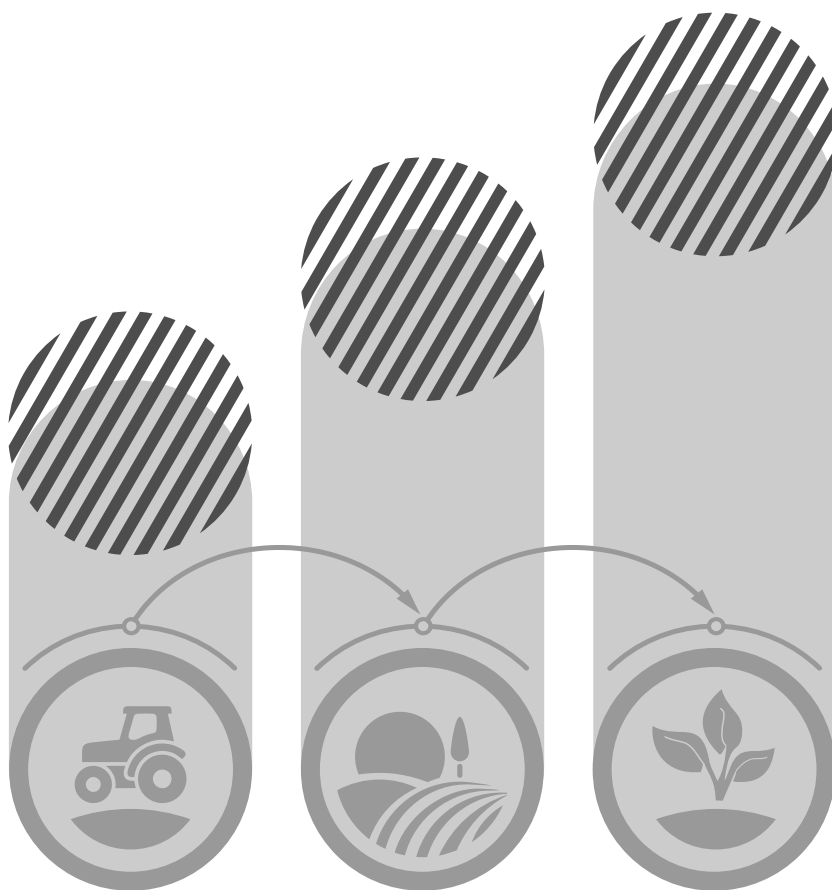

Rolnictwo w województwie wielkopolskim w latach 2022–2024

Agriculture in Wielkopolskie Voivodship in 2022–2024

Rolnictwo w województwie wielkopolskim w latach 2022–2024

Agriculture in Wielkopolskie Voivodship in 2022–2024

Opracowanie merytoryczne, graficzne i prace wydawnicze

Content-related works, graphics and editorial works

Urząd Statystyczny w Poznaniu, Wielkopolski Ośrodek Badań Regionalnych – Dział Opracowań Zbiorczych

Statistics Office in Poznań, Wielkopolski Regional Research Centre – Division of Aggregate Studies

Zespół autorski

Editorial team

Natalia Borowicz, Ewa Filipczuk, Marta Kowalczyk, Ewa Kowalka, Maciej Pilarski, Ewelina Żelobowska

pod kierunkiem

supervised by

Ewy Kowalki

Tłumaczenie (synteza)

Translation (executive summary)

Grzegorz Grygiel

ISSN 2956-381X

Publikacja dostępna na stronie

Publication available on website

<https://poznan.stat.gov.pl>

Przy publikowaniu danych Urzędu Statystycznego prosimy o podanie źródła

When publishing Statistics Office data – please indicate the source

Przedmowa

Publikacja „Rolnictwo w województwie wielkopolskim w latach 2022–2024” jest kolejną edycją opracowania z zakresu rolnictwa zawierającego podstawowe informacje o warunkach i wynikach produkcji rolniczej.

W publikacji zawarto bogaty zestaw statystyk dotyczących rolnictwa w zakresie użytkowania gruntów w gospodarstwach rolnych, wyników produkcji roślinnej i zwierzęcej, poziomu skupu, cen na rynku rolnym oraz czynników wpływających na wielkość produkcji rolniczej. Zaprezentowano też informacje o liczbie gospodarstw ekologicznych oraz przydatności rolniczej i analizie gleb.

W tegorocznej edycji informacje za 2023 r. dotyczące gospodarstw rolnych, użytkowania gruntów, stosowania nawozów mineralnych i wapniowych oraz naturalnych, a także wyposażenia gospodarstw w ciągniki rolnicze przedstawiono na podstawie wyników reprezentacyjnego badania „Zintegrowane statystyki dotyczące gospodarstw rolnych” (R-SGR).

W celu zobrazowania przemian i tendencji w rolnictwie wyniki badań za rok 2024 zestawiono z analogicznymi wielkościami z roku poprzedniego. Przyjęta w opracowaniu terminologia, zastosowane klasyfikacje i grupowania danych umożliwiają ich wykorzystanie do porównań z wynikami ogólnokrajowymi oraz z innymi województwami. Analizę wzbogacono graficzną ilustracją w postaci map i wykresów prezentujących wybrane zjawiska i tendencje.

Przekazując Państwu publikację „Rolnictwo w województwie wielkopolskim w latach 2022–2024”, mam nadzieję, że zawarte w niej informacje okażą się pomocne przy ocenie aktualnego stanu rolnictwa w województwie wielkopolskim i zainspirują do dalszej analizy tej problematyki. Będziemy zobowiązani za wszelkie sugestie dotyczące tematyki i struktury opracowania, co pozwoli na lepsze dostosowanie kolejnych edycji do potrzeb odbiorców.

Dyrektor
Urzędu Statystycznego
w Poznaniu

Jacek Kowalewski

Poznań, październik 2025 r.

Preface

The volume „Agriculture in Wielkopolskie Voivodship in 2022–2024” is another edition of the report containing the most important information about the conditions and results of agricultural production in the voivodship.

The report contains a wide range of agricultural statistics, such as land use in farms, crop and animal output, volumes of procurement of major agricultural products, agricultural prices and factors affecting agricultural output. The report presents data about the number of organic farms and the agricultural utility and analysis of soils.

Information for 2023, regarding agricultural farms, land use, the use of mineral, lime and organic fertilizers as well as the level at which farms are equipped with agricultural tractors are based on results of the Integrated Farm Statistics (IFS).

In order to facilitate tracking changes and trends in agriculture, results for 2024 are compared with corresponding figures for previous year. The terminology, classifications and groupings used in the report make it possible to compare the data for Wielkopolskie with national figures and statistics for other voivodships. Tabular data are supported by maps and charts illustrating selected aspects and trends.

I hope that the report „Agriculture in Wielkopolskie Voivodship in 2022–2024” will be a valuable source of information about the current state of agriculture in the voivodship and will encourage readers to explore the topic in more detail. We always appreciate any comments or suggestions about the scope and structure of this publication and use them to improve future editions in an effort to better meet the needs of our readers.

Director
of the Statistical Office
in Poznań

Jacek Kowalewski

Poznań, October 2025

Spis treści

Contents

	Str. Page
Przedmowa.....	3
Preface	4
Objaśnienie znaków umownych	10
Symbols	10
Ważniejsze skróty	10
Major abbreviations	10
Synteza.....	11
Executive summary	13
Rozdział 1. Podstawowe czynniki produkcji rolniczej	15
Chapter 1. Basic agricultural production factors	
1.1. Ziemia	15
1.1. Land	
1.2. Warunki agrometeorologiczne	20
1.2. Agrometeorological conditions	
1.3. Gospodarstwa rolne	22
1.3. Farms	
1.4. Ekologiczne gospodarstwa rolne	24
1.4. Organic holdings	
1.5. Użytkowanie gruntów	24
1.5. Land use	
1.6. Środki produkcji w rolnictwie	26
1.6. Means of production in agriculture	
1.6.1. Nawożenie	26
1.6.1. Fertilization	
1.6.2. Ciągniki rolnicze	29
1.6.2. Agricultural tractors	
Rozdział 2. Wyniki produkcji rolniczej.....	30
Chapter 2. Agricultural production results	
2.1. Produkcja roślinna	30
2.1. Crop production	
2.1.1. Zboża	30
2.1.1. Cereals	
2.1.2. Strączkowe jadalne	33
2.1.2. Edible pulses	
2.1.3. Ziemniaki	34
2.1.3. Potatoes	
2.1.4. Przemysłowe	35
2.1.4. Industrial	
2.1.5. Pastewne	38
2.1.5. Feed	
2.1.6. Warzywa gruntowe	40
2.1.6. Ground vegetables	
2.1.7. Owoce	41
2.1.7. Fruit	
2.2. Produkcja zwierzęca	46
2.2. Animal production	

	Str. Page
2.2.1. Bydło	46
2.2.1. Cattle	
2.2.2. Owce	48
2.2.2. Sheep	
2.2.3. Trzoda chlewna	49
2.2.3. Pigs	
2.2.4. Drób	52
2.2.4. Poultry	
2.2.5. Produkcja ważniejszych produktów zwierzęcych	53
2.2.5. Production of major animal product	
Rozdział 3. Skup produktów rolnych	56
Chapter 3. Procurement of agricultural products	
3.1. Skup produktów roślinnych	56
3.1. Procurement of crop products	
3.2. Skup produktów zwierzęcych	58
3.2. Procurement of animal products	
Rozdział 4. Ceny w rolnictwie	59
Chapter 4. Prices in agriculture	
Rozdział 5. Globalna, końcowa i towarowa produkcja rolnicza	61
Chapter 5. Gross, final and market agricultural output	
5.1. Globalna produkcja rolnicza	61
5.1. Gross agricultural output	
5.2. Końcowa produkcja rolnicza	62
5.2. Final agricultural output	
5.3. Towarowa produkcja rolnicza	62
5.3. Market agricultural output	
Uwagi ogólne	63
General notes	64

Spis tablic

List of tables

	Str. Page
Tablica 1. Powierzchnia zasiewów, plony i zbiory zbóż	31
Table 1. Sown area, yields and production of cereals	
Tablica 2. Powierzchnia zasiewów, plony i zbiory strączkowych jadalnych	33
Table 2. Sown area, yields and production of edible pulses	
Tablica 3. Powierzchnia uprawy, plony i zbiory ziemniaków (bez ogrodów przydomowych)	34
Table 3. Area, yields and production of potatoes (without home gardens)	
Tablica 4. Powierzchnia zasiewów, plony i zbiory rzepaku i rzepiku	35
Table 4. Sown area, yields and production of rape and turnip rape	
Tablica 5. Powierzchnia zasiewów, plony i zbiory buraków cukrowych	37
Table 5. Sown area, yields and production of sugar beets	
Tablica 6. Zbiory warzyw gruntowych na 1 mieszkańca	41
Table 6. Production of ground vegetables per capita	
Tablica 7. Zbiory owoców z drzew na 1 mieszkańca	43
Table 7. Production of tree fruit in kg per capita	
Tablica 8. Zbiory owoców z krzewów owocowych w sadach i plantacji jagodowych na 1 mieszkańca	44
Table 8. Production of fruit bushes in orchards and berry fruit per capita	
Tablica 9. Bydło według grup wiekowo-użytkowych	46
Table 9. Cattle breakdown by categories	
Tablica 10. Trzoda chlewna według grup wagowo-użytkowych	50
Table 10. Pigs breakdown by categories	
Tablica 11. Drób	52
Table 11. Poultry	
Tablica 12. Produkcja żywca rzeźnego	53
Table 12. Production of animals for slaughter	
Tablica 13. Produkcja mięsa, tłuszczów i podrobów	54
Table 13. Production of meat, fats and pluck	
Tablica 14. Produkcja mleka krowiego, jaj kurzych i wełny owczej	55
Table 14. Production of cows' milk, hen eggs and sheep wool	
Tablica 15. Wartość skupu produktów rolnych (ceny bieżące)	57
Table 15. Procurement value of agricultural products (current prices)	

Spis wykresów

List of charts

	Str. Page
Wykres 1. Struktura powierzchni według kierunków wykorzystania w 2024 r.	15
Chart 1. Structure of directions of land use in 2024	
Wykres 2. Struktura odczynu gleby w latach 2020–2023	18
Chart 2. Structure of soil reaction in 2020–2023	
Wykres 3. Potrzeby wapnowania gleb w latach 2020–2023	19
Chart 3. Liming needs in 2020–2023	
Wykres 4. Temperatury powietrza i opady na tle średniej z lat 1991–2020	21
Chart 4. Air temperatures and precipitation on the background of the average from 1991–2020	
Wykres 5. Gospodarstwa rolne według grup obszarowych użytków rolnych w 2023 r.	23
Chart 5. Farms by area groups of agricultural land in 2023	
Wykres 6. Użytkowanie gruntów w gospodarstwach rolnych w 2023 r.	25
Chart 6. Land use in farms in 2023	
Wykres 7. Zużycie nawozów mineralnych i wapniowych na 1 ha użytków rolnych w dobrej kulturze	28
Chart 7. Consumption of mineral and lime fertilizers per 1 ha agricultural land in good condition	
Wykres 8. Struktura liczby ciągników według mocy silnika w 2023 r.	29
Chart 8. Structure of the number of tractors by the engine power in 2023	
Wykres 9. Struktura powierzchni uprawy zbóż w 2024 r.	31
Chart 9. Structure of cereals sown area in 2024	
Wykres 10. Powierzchnia zasiewów i plony zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi	32
Chart 10. Sown area and yields of basic and mixed cereals	
Wykres 11. Powierzchnia uprawy i plony ziemniaków	34
Chart 11. Area and yields of potatoes	
Wykres 12. Powierzchnia zasiewów i plony rzepaku i rzepiku	36
Chart 12. Sown area and yields of rape and turnip rape	
Wykres 13. Powierzchnia zasiewów i plony buraków cukrowych	37
Chart 13. Sown area and yields of sugar beets	
Wykres 14. Struktura powierzchni paszowej w 2024 r.	39
Chart 14. Structure of feed area in 2024	
Wykres 15. Struktura zbiorów warzyw gruntowych w 2024 r.	40
Chart 15. Structure of ground vegetables production in 2024	
Wykres 16. Struktura zbiorów owoców z drzew w sadach w 2024 r.	42
Chart 16. Structure of tree fruit production in orchards in 2024	
Wykres 17. Struktura zbiorów owoców z krzewów owocowych w sadach i plantacji jagodowych w 2024 r.	44
Chart 17. Structure of fruit bushes in orchards and berry fruit production in 2024	
Wykres 18. Pogłowie bydła	47
Chart 18. Stocks of cattle	
Wykres 19. Struktura stada bydła według grup wiekowo-użytkowych w 2024 r.	47
Chart 19. Structure of cattle breakdown by categories in 2024	
Wykres 20. Pogłowie bydła na 100 ha użytków rolnych	48
Chart 20. Stocks of cattle per 100 ha of agricultural land	
Wykres 21. Pogłowie owiec	49
Chart 21. Stocks of sheep	
Wykres 22. Pogłowie trzody chlewnej	50
Chart 22. Stocks of pigs	
Wykres 23. Struktura stada trzody chlewnej według grup wagowo-użytkowych w 2024 r.	51
Chart 23. Structure of pigs breakdown by categories in 2024	
Wykres 24. Ceny wybranych produktów rolnych w skupie	60
Chart 24. Prices of selected agricultural products in procurement	
Wykres 25. Struktura rolniczej produkcji globalnej w 2023 r. (ceny stałe z 2022 r.)	61
Chart 25. Structure of gross agricultural output in 2023 (constant prices 2022)	

Spis map

List of maps

	Str. Page
Mapa 1. Rozmieszczenie kompleksów glebowo-rolniczych w Polsce	17
Map 1. Spatial distribution of the farming utility categories of soils in Poland	
Mapa 2. Średnia powierzchnia użytków rolnych w gospodarstwie rolnym w 2023 r.	24
Map 2. Average area of agricultural land in farm in 2023	
Mapa 3. Plony zbóż ogółem w 2024 r.	33
Map 3. Yields of total cereal in 2024	
Mapa 4. Plony ziemniaków w 2024 r.	35
Map 4. Yields of potatoes in 2024	
Mapa 5. Plony rzepaku i rzepiku w 2024 r.	36
Map 5. Yields of rape and turning rape in 2024	
Mapa 6. Plony buraków cukrowych w 2024 r.	38
Map 6. Yields of sugar beets in 2024	
Mapa 7. Zbiory warzyw gruntowych na 1 mieszkańca w 2024 r.	41
Map 7. Production of ground vegetables per capita in 2024	
Mapa 8. Zbiory owoców z drzew na 1 mieszkańca w 2024 r.	43
Map 8. Production of tree fruit per capita in 2024	
Mapa 9. Zbiory owoców z krzewów owocowych w sadach i plantacji jagodowych na 1 mieszkańca w 2024 r.	45
Map 9. Production of fruit bushes in orchards and berry fruit per capita in 2024	
Mapa 10. Pogłowie bydła na 100 ha użytków rolnych w 2024 r.	48
Map 10. Stocks of cattle per 100 ha of agricultural land in 2024	
Mapa 11. Pogłowie owiec na 100 ha użytków rolnych w 2024 r.	49
Map 11. Stocks of sheep per 100 ha of agricultural land in 2024	
Mapa 12. Pogłowie trzody chlewnej na 100 ha użytków rolnych w 2024 r.	51
Map 12. Stocks of pig per 100 ha of agricultural land in 2024	
Mapa 13. Pogłowie drobiu na 100 ha użytków rolnych w 2024 r.	52
Map 13. Stocks of poultry per 100 ha of agricultural land in 2024	
Mapa 14. Produkcja żywca rzeźnego w przeliczeniu na mięso na 1 ha użytków rolnych w 2024 r.	55
Map 14. Production of animals for slaughter in terms of meat per 1 ha of agricultural land in 2024	
Mapa 15. Wartość skupu produktów roślinnych na 1 ha użytków rolnych w 2024 r.	57
Map 15. Procurement value of crop products per 1 ha of agricultural land in 2024	
Mapa 16. Wartość skupu produktów zwierzęcych na 1 ha użytków rolnych w 2024 r.	58
Map 16. Procurement value of animal products per 1 ha of agricultural land in 2024	

Objaśnienia znaków umownych

Symbols

Symbol Symbol	Opis Description
Kropka (.)	oznacza: brak informacji, konieczność zachowania tajemnicy statystycznej lub że wypełnienie pozycji jest niemożliwe albo niecelowe data not available, classified data (statistical confidentiality) or providing data impossible or purposeless
„W tym” “Of which”	oznacza, że nie podaje się wszystkich składników sumy indicates that not all elements of the sum are given

Ważniejsze skróty

Major abbreviations

Skrót Abbreviation	Znaczenie Meaning
tys.	tysiąc
mln	milion
zł PLN	złoty Polish zloty
szt.	sztuka
kg	kilogram kilogram
dt	decytona deciton
t	tona tonne
mm	milimetr millimetre
ha	hektar hectare
m ³	metr sześcienny cubic metre
l	litr litre
hl	hektolitr hectolitre
kW	kilowat kilowatt
°C	stopień Celcjusza centigrade
UR	Użytki rolne
p.proc. pp	punkt procentowy percentage point
r.	rok
np. e.g.	na przykład for example
poz.	pozycja
tj. i.e.	to jest that is
Dz. U.	Dziennik Ustaw

Synteza

Rolnictwo jest jednym z ważniejszych działów gospodarki w wielkopolskim. Prawie 65% powierzchni geodezyjnej województwa jest użytkowana rolniczo (tj. więcej niż w kraju, gdzie użytki rolne przeciętnie zajmują 59,5% powierzchni), spośród których ponad 80% to grunty orne. Gleby tych gruntów są w większości glebami średniej i niskiej jakości – udział klas bonitacyjnych od IVa do VI wynosi niemal trzy czwarte. Gleby o lepszej jakości i przydatności dla gospodarki rolnej pokrywają przede wszystkim południowy obszar województwa na linii Leszno – Kalisz. W części wschodniej województwa w rejonie Konina, gdzie rozwinął się przemysł wydobywczy zlokalizowane są największe obszary gruntów zdegradowanych i zdewastowanych (udział w skali kraju 15,3% w 2024 r.). Stabilnej produkcji rolniczej w wielkopolskim nie sprzyja również klimat, cechujący się m. in. w tej części kraju niższą roczną sumą opadów (w 2024 r. 593,9 mm wobec 624,5 mm w Polsce) oraz ich niedoborem (występujące susze).

Pomimo tych niekorzystnych warunków wielkopolskie w wielu aspektach produkcji rolniczej, zwłaszcza zwierzęcej, notuje znacznie lepsze wyniki niż średnie w kraju i w większości województw. W 2023 r. udział wielkopolskiego w produkcji globalnej rolnictwa w Polsce wyniósł 15,6%. Wielkopolskie od lat jest największym producentem świń w Polsce, a udział w pogłowie krajowym to blisko 30%. W 2024 r. obsada na 100 ha użytków rolnych trzody chlewnej (150,0 szt.), drobiu (3381 szt.) była najwyższa w skali Polski, a obsada bydła (67,9 szt.) lokowała województwo na 2. miejscu. Następstwem wysokiej obsady zwierząt gospodarskich jest wysoki poziom produkcji żywca rzeźnego oraz mleka. Jako że region specjalizuje się w chowie i hodowli zwierząt gospodarskich, wielkopolscy rolnicy w 2024 r. uprawiali największy w kraju areal upraw kukurydzy na zielonkę, z którego zebrali największą masę oraz drugi co do wielkości obszar polowych upraw pastewnych.

Wielkopolskie jest liderem w produkcji zbóż ogółem, zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi, kukurydzy na ziarno, ziemniaków, buraków cukrowych, żywca rzeźnego wieprzowego i wołowego oraz jaj kurzych.

Wielkopolscy rolnicy w obliczu konieczności polepszania właściwości gleb gruntów, którymi dysponują, w uprawie roli i roślin stosują odpowiednie zabiegi agrotechniczne i nakłady. Polepszone gleby stwarzają możliwości rozbudowania bazy paszowej, co za tym idzie powiększenia pogłowia zwierząt, które jest źródłem nawozów naturalnych poprawiających zawartość próchnicy w glebie. Według wyników reprezentacyjnego badania „Zintegrowane statystyki dotyczące gospodarstw rolnych” (R-SGR) w 2023 r. odsetek gospodarstw stosujących naturalne metody nawożenia (49,0%) należał do czołowych w kraju (przy średniej w Polsce 38,5%), z czego 45% do nawożenia używało obornika. Poziom zużycia nawozów mineralnych był wyższy od zanotowanego w kraju – pod uprawy na 1 ha zastosowano 81,4 kg nawozów azotowych, 37,3 kg – potasowych i 20,4 kg – fosforowych (wobec średnich krajowych wynoszących odpowiednio: 70,6, 31,9 i 19,3 kg/ha). Średnie zużycie nawozów wapniowych w przeliczeniu na 1 ha użytków rolnych w wielkopolskim w 2023 r. było niższe niż przeciętnie w Polsce (66,9 kg wobec 78,4 kg). Wyniki analiz chemicznych w badaniach gleb przeprowadzonych w latach 2020–2023 wskazywały w wielkopolskim mniejszą potrzebę wapnowania niż w skali kraju, ze względu na mniejszy stopień zakwaszenia; a gleby przebadanego obszaru w województwie okazały się bardziej zasobne w fosfor i potas niż przeciętnie w Polsce.

Wyniki podstawowych badań rolniczych w 2024 r. w porównaniu z 2023 r. wskazują na:

- spadek powierzchni zbóż: pszenicy, żyta, pszenżyta, mieszanek zbożowych, a także gryki;
- wzrost o blisko 30% powierzchni uprawy strączkowych jadalnych co łącznie ze zwiększeniem pól – przełożyło się na znaczny wzrost produkcji;
- spadek powierzchni i produkcji upraw warzywnych, a także drzew owocowych w sadach, krzewów owocowych i plantacji jagodowych;
- wzrost stada bydła, owiec, drobiu, natomiast spadek liczebności świń;
- wzrost produkcji żywca rzeźnego w przeliczeniu na mięso (łącznie z tłuszczami i podrobami);

- spadek podaży ziarna zbóż podstawowych konsumpcyjnych i paszowych łącznie z mieszankami zbożowymi, a wzrost w przypadku żywca wołowego, wieprzowego i drobiowego oraz mleka w skupie;
- spadek cen skupu notowanych zbóż konsumpcyjnych i paszowych, ziemniaków, żywca wieprzowego i drobiowego, a wzrost cen żywca wołowego oraz mleka;
- wzrost cen zakupu/sprzedaży gruntów ornych i łąk w obrocie prywatnym.

Ponadto w czerwcu 2023 r., zgodnie z wynikami badania „Zintegrowane statystyki dotyczące gospodarstw rolnych” (R-SGR), w wielkopolskim funkcjonowało 111,7 tys. gospodarstw rolnych, z czego najwięcej jednostek (tj. 58,6%) znajdowało się w grupie obszarowej 1–10 ha (wobec 70,8% w kraju). Ogólna powierzchnia gruntów w gospodarstwach rolnych w województwie wielkopolskim wynosiła 1899,6 tys. ha, a w jej strukturze użytkowania, udział użytków rolnych w dobrej kulturze kształtował się na poziomie 92,3%, tj. więcej niż w kraju (89,7%).

Executive summary

Agriculture is one of the key sectors of the economy in the Wielkopolskie Voivodship. Almost 65% of the geodesic area of the voivodship is used for agricultural purposes (more than the national average of 59.5%), with arable land accounting for 80% of this area. The majority of arable land in the voivodship includes soils of medium or poor quality – soil valuation classes ranging from IVa to VI make up nearly three quarters of all arable land. Better quality soils can be found mainly in the southern part of the voivodship between Leszno and Kalisz. The largest area of degraded land (15.3% of all degraded land in Poland in 2024) is located in the eastern part of the voivodship, in the region around Konin, known for its strip mining operations. Another factor that has a negative impact on agriculture in Wielkopolska is its climate, which is characterised by low annual rainfall (593.9 mm in 2024, compared to the national average of 624.5 mm) and frequent droughts.

Despite these unfavourable conditions, results of agricultural production, especially regarding livestock and meat production, are much better than the average results in the country as a whole and in most voivodships. In 2023, the share of Wielkopolskie in Poland's agricultural production was equal to 15.6%. For many years, the voivodship has been the country's biggest producers of pigs, accounting for nearly 30% of the national pig herd. In 2024, livestock density per 100 ha of utilised agricultural area was the highest in the country (pigs: 150, poultry: 3381), in terms of cattle density (67.9) the voivodship ranked second. As a result of high livestock density, the number of animals for slaughter and milk production were also high. As a result, the voivodship is a major producer of livestock for slaughter and milk. Since the voivodship specialises in animal production, the area under maize for green forage in 2024 was the biggest in Poland, which enabled farmers to harvest the biggest amount of this crop in terms of weight. The area used to grow forage and fodder crops was second biggest in the country.

Wielkopolskie is the country's leading producer of cereals in general, basic cereals and cereal mixtures, maize for grain, potatoes, sugar beet, pigs and cattle for slaughter and hen eggs.

Faced with the necessity of improving the quality of soils that make up most of their arable land, farmers in Wielkopolskie use various agrotechnical measures. Thanks to improved soils farmers can expand the range of fodder crops to feed more animals, which produce natural fertilizers that increase the humus content in the soil. According to the Integrated Farm Statistics (IFS) survey, in 2023 the percentage of farms using organic fertilisers (49.0%) was one of the highest in Poland (compared to the national average of 38.5%), with 45% of farms using manure. The use of mineral fertilisers per 1 ha was also higher than the national average: 81.4 kg of fertilizers containing nitrogen, 37.3 kg containing potassium, and 27 kg containing phosphorus (the corresponding national figures: 70.6, 31.9 and 19.3 kg/ha). The average use of lime fertilisers per 1 ha in 2023 was lower than the national average (66.9 kg vs. 78.4 kg). Results of chemical soil analyses conducted in 2020-2023 revealed that liming was less necessary in Wielkopolskie than in other parts of the country because of lower soil acidity; the content of phosphorus and potassium in soils surveyed in the voivodship was also found to be higher than the national average.

Compared with data for 2023, results of basic agricultural surveys conducted in 2024 reveal:

- a decline in the area under cereal crops: wheat, rye, triticale, cereal mixtures and buckwheat;
- a rise by nearly 30% in the area under edible pulses, resulting in a considerable increase in their production;
- a decline in the area under total vegetable cultivation and in vegetable production, accompanied by a fall in the number of fruit trees, fruit bushes and berry plantations;
- a rise in the herd of cattle, sheep and the poultry flock size accompanied by a fall in the herd of pigs;
- a rise in the production of animals for slaughter in terms of meat (including fat and pluck);

- smaller supplies of basic cereals for consumption and fodder, including cereal mixtures, bigger supplies of cattle, pigs and poultry for slaughter as well as milk;
- a fall in procurement prices for all cereals for consumption and fodder, potatoes, pigs and poultry for slaughter accompanied by a rise in prices for cattle for slaughter and milk;
- a rise in purchase / selling prices of arable land and meadows in private transactions.

Moreover in June 2023, according to the Integrated Farm Statistics (IFS) survey, there were 111.7 thousand farms in the voivodship, 58.6% of which had only 1-10 ha of farmland (compared to the national average of 70.8%). The total area of agricultural land in possession of farms was 1899.6 thousand ha, with farmland maintained in good agricultural and environmental conditions accounting for 92.3%, more than the national average of 89.7%.

Rozdział 1

Chapter 1

Podstawowe czynniki produkcji rolniczej

Basic agricultural production factors

1.1. Ziemia

1.1. Land

Kierunki wykorzystania powierzchni geodezyjnej¹

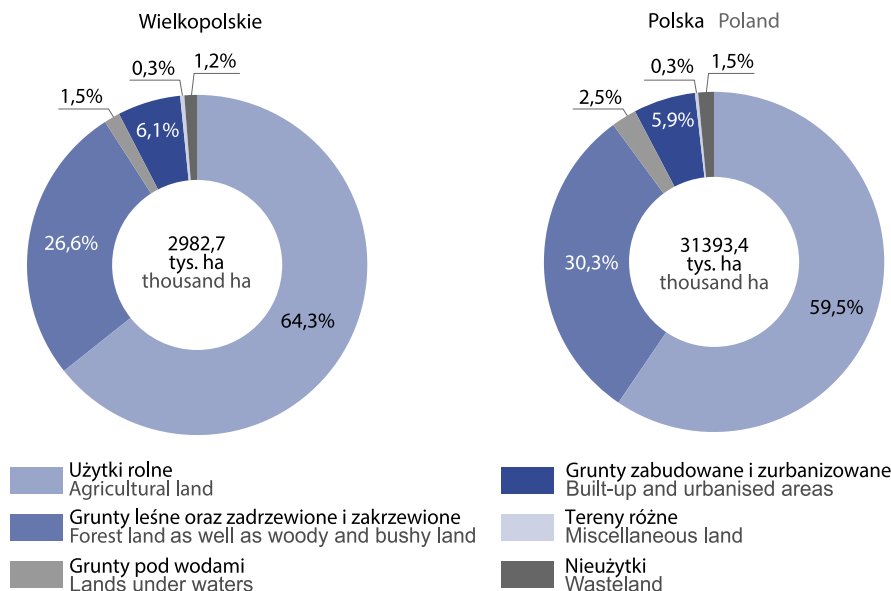
Powierzchnia geodezyjna województwa wielkopolskiego, która według stanu na dzień 1 stycznia 2024 r. obejmowała 2982,7 tys. ha, charakteryzowała się wysokim udziałem użytków rolnych, wynoszącym 64,3% (tj. 1916,6 tys. ha). Odsetek ten był relatywnie wyższy niż przeciętnie w kraju (59,5%), a także wyższy niż w dziesięciu województwach (największy udział użytków rolnych odnotowano w lubelskim i łódzkim – odpowiednio 70,1% i 70,0%). Omawiane użytki oraz stanowiące 1,2% ogółem nieużytki, wchodziły w skład gruntów rolnych. Wśród użytków rolnych największy areal zajmowały grunty orne (80,7%), w dalszej kolejności łąki trwałe (10,5%) oraz pastwiska trwałe (4,0%). Ponad jedną czwartą powierzchni województwa zajmowały grunty leśne – 26,6% (z tego lasy liczyły 789,1 tys. ha, a grunty zadrzewione i zakrzewione 4,4 tys. ha). Jako grunty zabudowane i zurbanizowane wykorzystano 6,1% powierzchni (tj. 180,6 tys. ha), a grunty po wodach stanowiły 1,5% ogółem (45,2 tys. ha). Tereny różne – to kategoria, w której znalazło się 0,3% obszaru województwa.

Wykres 1. Struktura powierzchni według kierunków wykorzystania w 2024 r.

Stan w dniu 1 stycznia

Chart 1. Structure of directions of land use in 2024

As of 1 January

¹ Na podstawie danych Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii.

Przydatność rolnicza gleb

Gleby w wielkopolskim wykształciły się w głównej mierze na osadach polodowcowych – utworach piaszczystych i gliniastych. Są to gleby w przewadze lekkie i bardzo lekkie, reprezentowane przez typ gleb bielicówych i pseudobielicówych oraz brunatnych.

Ogólną charakterystykę klas bonitacyjnych gleb, a także sposób zaliczania gleb do poszczególnych klas, określa załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z 12 września 2012 r. w sprawie gleboznawczej klasyfikacji gruntów (Dz. U. z 2012 r. poz.1246).

W obrębie gruntów ornych wydziela się 9 klas bonitacyjnych, określających szacunkową wartość użytkową gleb dla gospodarki rolnej (od I – gleby orne najlepsze, zasobne w składniki pokarmowe, z głębokim dobrze wykształconym poziomem próchnicznym; są łatwe do uprawy i umożliwiają osiąganie wysokich plonów szlachetnych roślin uprawnych, po klasę VIz – gleby bardzo ubogie i nieprzydatne do uprawy polowej). W przypadku użytków zielonych wyróżnia się 7 klas bonitacyjnych. Bonitacja gleb oparta jest o badania terenowe dotyczące oceny położenia, profilu, struktury, składu granulometrycznego i właściwości gleb oraz wynikających z tego warunków ich uprawy.

Gleby gruntów ornych wielkopolskiego są glebami średniej i niskiej jakości. Około 40% areálu sklasyfikowanych gruntów rolnych w województwie stanowią gleby klasy V (gleby orne słabe, które są mało żyzne i mało urodzajne, głównie należą do nich gleby zbyt lekkie, za suche), klasy VI (gleby orne najslabsze, wadliwe, dające wyłącznie niskie plony, powinny być wykorzystywane raczej jako pastwiska) oraz klasy VIz (gleby orne najslabsze, trwale za suche lub za mokre, gleby te powinny być zalesione). Gleby klasy IVa (gleby orne średniej jakości, lepsze; na których plony w znacznym stopniu są uzależnione od ilości i rozkładu opadów atmosferycznych) i klasy IVb (gleby orne średniej jakości, gorsze – albo zbyt suche, albo zbyt wilgotne; wysokość plonów zmienna i silnie uzależniona od warunków atmosferycznych) pokrywają powierzchnię w około 35%. Gleby jednej czwartej gruntów zostały zaklasyfikowane do klasy IIIa (gleby orne dobre – mają gorsze właściwości fizyczne lub chemiczne lub występują w gorszych warunkach fizjograficznych niż gleby klasy I i II; a poziom wód gruntowych może ulegać stosunkowo znacznym wahaniom) i IIIb (gleby orne średnio dobre – właściwości lub warunki terenowe występowania są nieco gorsze od gleb klasy IIIa; poziom wód gruntowych ulega jeszcze większym wahaniom, a plony zależą w jeszcze większym stopniu od warunków atmosferycznych). Znikomy areál gruntów ornych zaliczanych do I klasy (gleby orne najlepsze to zaledwie 21 ha) oraz do II klasy (gleby orne bardzo dobre o udziale 0,9%) rzutuje na ocenę jakości gleb w wielkopolskim.

Oprócz klasy bonitacyjnej miernikiem produktywności gleb jest także kompleks rolniczej przydatności, który stanowi zgrupowanie gleb różnych typów, podtypów i gatunków o zbliżonych właściwościach rolniczych, przez co mogą one być użytkowane w podobny sposób. Według nomenklatury Instytutu Uprawy, Nawożenia i Gleboznawstwa (IUNG) nazwy kompleksów zostały skonstruowane w oparciu o rośliny uprawne, które w polskich warunkach klimatyczno-glebowych są najlepszymi wskaźnikami, a ponadto mają znaczny udział w strukturze zasiewów. Dla gleb równinnych, nazwy pochodzą od pszenicy i żyta, dla gleb górskich od owsa. Za rośliny współwskaźnikowe uznano jęczmień, ziemniaka, buraka cukrowego, koniczynę czerwoną i łubin żółty. W przypadku gruntów ornych wyróżniono 14 kompleksów – od kompleksu pszenno-bardzo dobrego po gleby orne przeznaczone pod użytki zielone (tj. gleby pod gruntami ornymi, ale nadające się tylko pod użytki zielone). Trwale użytki zielone, ze względu na odmienny sposób użytkowania, ujęto osobno jako trzy kompleksy: użytki zielone bardzo dobre i dobre, użytki zielone średnie oraz użytki zielone słabe i bardzo słabe.

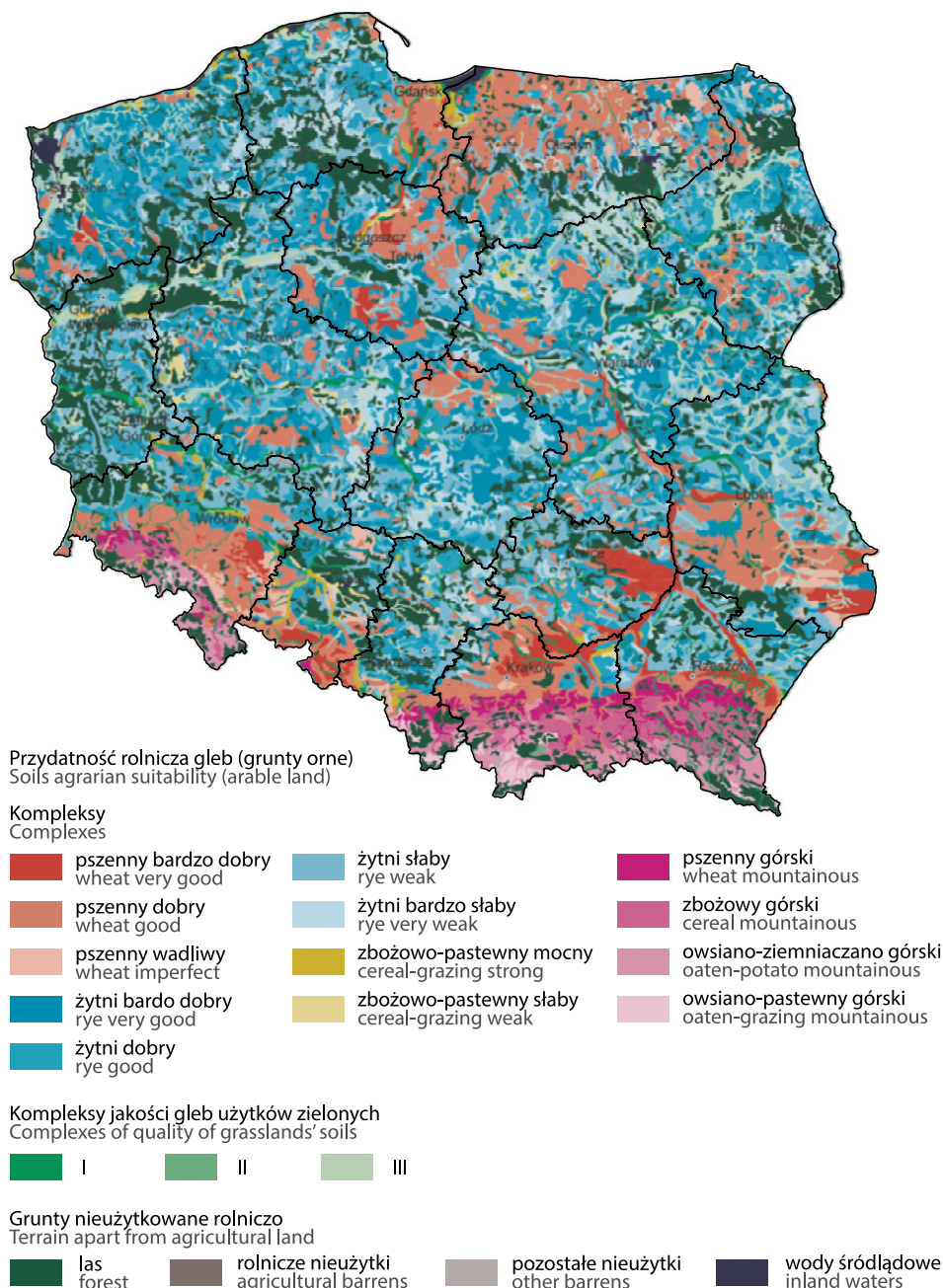
W wielkopolskim na gruntach ornych² dominują gleby kompleksów żytnich – od żytniego bardzo dobrego (pszenno-żytniego) do żytniego bardzo słabego (żytnio-łubinowego lub żytniego najslabszego). Niewielki udział stanowią gleby kompleksów pszennych – pszenno-bardzo dobry, pszenno-dobry, pszen-

² Na podstawie danych Instytutu Uprawy, Nawożenia i Gleboznawstwa (IUNG); Atlas Rolnictwa Polski, <https://www.igipz.pan.pl/atlas-rolnictwa-polski-zgwirl.html>

ny wadliwy oraz gleby kompleksów zbożowo-pastewnych – mocny i słaby. Kompleksy użytków zielonych w wielkopolskim stanowią kompleksy 2z i 3z, tj. odpowiednio użytki zielone średnie i użytki zielone słabe i bardzo słabe.

W gospodarstwach, które są w użytkowaniu gleb nisko urodzajnych istnieje konieczność polepszania właściwości tych gleb. Poprzez właściwą uprawę, racjonalne nakłady i zabiegi agrotechniczne (tj. wapnowanie, nawożenie organiczne i mineralne, zmianowanie) można stworzyć warunki odpowiednie dla rozwoju roślin, jak i znaczne rozszerzyć zakres uprawianych gatunków roślin.

Mapa 1. Rozmieszczenie kompleksów glebowo-rolniczych w Polsce
Map 1. Spatial distribution of the farming utility categories of soils in Poland

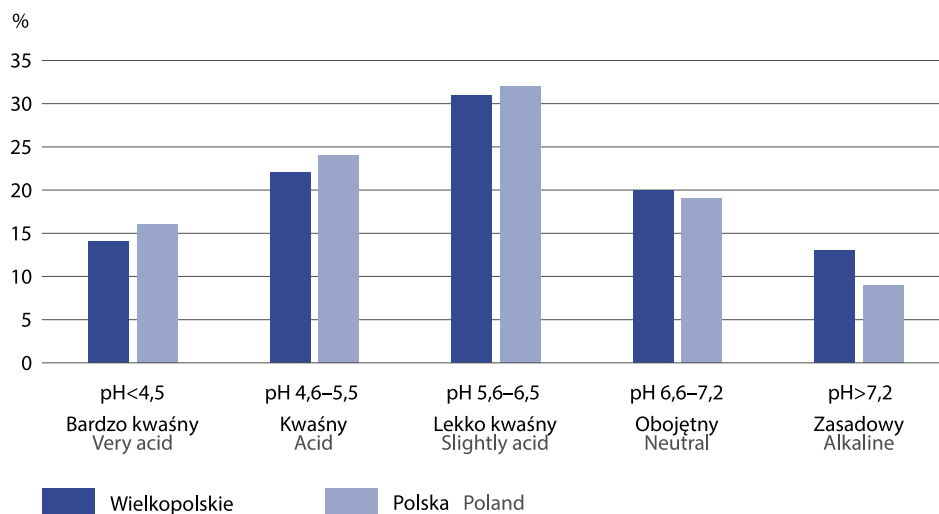

Analiza gleby

Odczyn gleb ma bezpośredni wpływ na wzrost, rozwój i plonowanie roślin. Warunkiem prawidłowego rozwoju roślin jest zapewnienie optymalnego lub tolerowanego przez nie zakresu odczynu (dla większości roślin optymalne pH zawiera się w przedziale od 5,5 do 6,5). Prawidłowy odczyn gleby jest zatem podstawowym parametrem jej żyzności i decyduje o skuteczności nawożenia.

Wiedzy na temat aktualnego pH i zasobności gleby w składniki pokarmowe dostarczają badania wykonywane w Stacjach Chemiczno-Rolniczych oraz akredytowane laboratoria chemiczne. W cyklu badań gleb przeprowadzonych w latach 2020–2023 (dane Krajowej Stacji Chemiczno-Rolniczej) w województwie wielkopolskim poddano analizie 282,0 tys. próbek pobranych z powierzchni 714,9 tys. ha użytków rolnych. Badania te wykazały, że udział gleb bardzo kwaśnych i kwaśnych stanowi 36% użytków rolnych (w kraju 40%), gleb lekko kwaśnych – 31% (w kraju 32%), o pH obojętnym – 20% (w kraju 19%), zasadowym zaś – 13% (w kraju 9%). Zatem analiza próbek wskazywała na większe zakwaszenie gleb w skali kraju niż w województwie.

Wykres 2. Struktura odczynu gleby w latach 2020–2023
Chart 2. Structure of soil reaction in 2020–2023

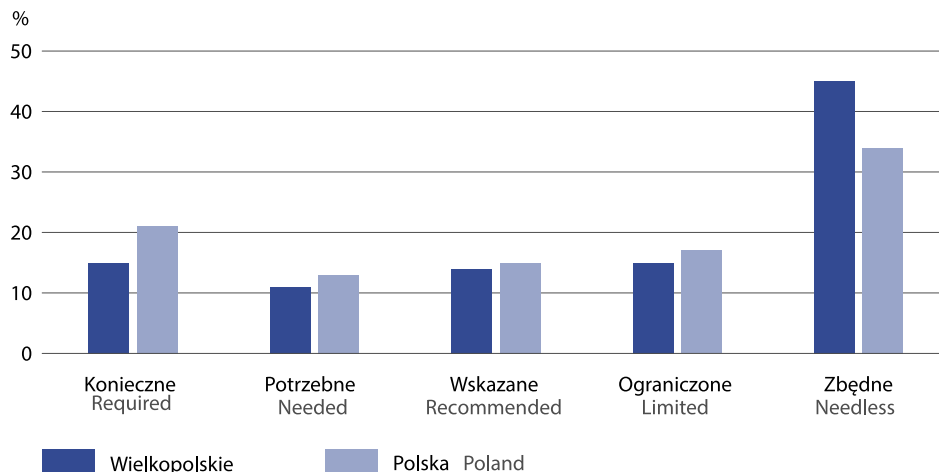

Potrzeby wapnowania określone zostały na podstawie wyników odczynu i kategorii agronomicznej (tj. gleba lekka, średnia, ciężka) i wykazały następujący udział powierzchni użytków w przedziałach potrzeb: 15% – wapnowanie konieczne, 11% – wapnowanie potrzebne, 14% – wapnowanie wskazane, 15% – wapnowanie ograniczone, 45% – wapnowanie zbędne. Dla Polski wyniki analiz przedstawiały się odpowiednio: 21%, 13%, 15%, 17%, 34%.

W 278,4 tys. pobranych próbkach glebowych oznaczono zawartość przyswajalnych form fosforu, potasu, magnezu. Wyniki pokazują, że gleby przebadanego obszaru w województwie były zasobne w fosfor; jego zawartość określana jako wysoka i bardzo wysoka była oznaczana w próbkach częściej niż w skali całego kraju (odpowiednio 18% i 31% wobec 17% i 24%), a jako niska i bardzo niska łącznie 27% próbek (wobec 34% w kraju). Wyniki badania wskazują, iż 39% gleb charakteryzowało się wysoką i bardzo wysoką zawartością potasu (wobec 34% w kraju) oraz 45% magnezu (podobnie w kraju). Nawożenia potasem powyżej potrzeb pokarmowych roślin w celu doprowadzenia gleb do stanu zasobności średniej wymagało 36% gleb – zasobność niska i bardzo niska (wobec 38% w kraju), nawożenia magnezem – odpowiednio 26% wobec 27% w kraju.

Wykres 3. Potrzeby wapnowania gleb w latach 2020–2023

Chart 3. Liming needs in 2020–2023

Wyłączenia gruntów

Dane o gruntach rolnych i leśnych wyłączonych na cele nierolnicze i nieleśne dotyczą gruntów, za które pobrano należności i opłaty w trybie ustawy z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (Dz. U. z 2021 r. poz. 1326). Wyłączenie użytków rolnych zaliczonych do klas bonitacyjnych I–III, a także klas bonitacyjnych IV–VI wytworzonych z gleb pochodzenia organicznego oraz gruntów leśnych wymaga decyzji zezwalających na takie wyłączenie.

W 2024 r. wyłączono z produkcji rolniczej i leśnej 388 ha tych gruntów, z tego 93,0% stanowiły grunty rolne. Obszar podlegający wyłączeniu w wielkopolskim był mniejszy o 35,8% niż w poprzednim roku (w kraju było ich więcej o 5,7%), a jego udział w skali kraju wyniósł 6,9% (ograniczając się do kategorii gruntów rolnych – 7,1%). Część wyłączonych gruntów zostało przeznaczonych pod tereny osiedlowe – 49,0% (o 20,7 p.proc. mniej niż w 2023 r.) oraz pod tereny przemysłowe – 32,5% (wzrost o 17,1 p.proc.).

Warto dodać, że w 2023 r. spośród wyłączonych 585 ha gruntów rolnych, 263 ha należało do grupy użytków rolnych, z tego ponad 60% (tj. 61,6%) należała do użytków należących do III klasy bonitacyjnej.

Grunty zdewastowane i zdegradowane

Grunty wymagające rekultywacji, które utraciły całkowicie wartości użytkowe oraz zdegradowane o zmniejszonej wartości użytkowej w wyniku pogorszenia się warunków przyrodniczych, zmian środowiska, działalności przemysłowej, a także nieprawidłowej gospodarki rolnej – zajmowały w 2024 r. w wielkopolskim 9,2 tys. ha (w tym grunty zdewastowane stanowiły 98,5%, tj. 9,1 tys. ha). Powierzchnia gruntów zdewastowanych i zdegradowanych nieznacznie zmniejszyła się w skali roku o 1,5%. W porównaniu z innymi województwami był to największy obszar i stanowił 15,3% krajowej powierzchni wymagającej rekultywacji i zagospodarowania.

W 2024 r. zrehabilitowano i zagospodarowano łącznie 927 ha gruntów, czyli blisko 2-krotnie więcej niż w 2023 r., przy czym 720 ha przeznaczono na cele rolnicze (77,7% gruntów zrehabilitowanych i zagospodarowanych). Stopień rekultywacji oraz zagospodarowania gruntów zdewastowanych i zdegradowanych jest nadal niski i w 2024 r. wyniósł odpowiednio 6,0% i 4,0% (w 2023 r. 2,2% i 3,0%) ogólnej powierzchni tych gruntów.

Ceny gruntów ornych i łąk

Źródłem informacji o cenach gruntów ornych w obrocie prywatnym są kwartalne reprezentacyjne badania rolnicze. Przeciętne ceny roczne obliczono jako średnie arytmetyczne z przeciętnych cen kwartalnych.

Przeciętna cena 1 ha gruntów ornych w 2024 r. w wielkopolskim kształtowała się na poziomie 93,5 tys. zł (w kraju 69,4 tys. zł) i przewyższała ubiegłoroczną o 9,7% (w kraju o 9,9%). Ceny ziemi uzależnione są od klasy bonitacyjnej, położenia gruntów oraz jakościowej przydatności do prowadzenia określonych upraw. Średnia cena gruntów dobrych (pszenno-buraczanych), obejmujących klasy bonitacyjne I, II i IIIa, wyniosła 115,8 tys. zł za 1 ha (w kraju 83,0 tys. zł) i przewyższała cenę sprzed roku o 10,3% (w kraju o 10,1%). Za 1 ha gruntów średnich (żytnio-ziemniaczanych), zaliczanych do klasy IIIb i IV trzeba było zapłacić 97,3 tys. zł (w kraju 71,4 tys. zł), tj. o 11,8% więcej niż w 2023 r. (w kraju o 10,2%). Natomiast grunty orne słabe (piaszczyste), zaliczane do klas bonitacyjnych V i VI, osiągnęły wartość 67,3 tys. zł (w kraju 52,7 tys. zł), czyli były droższe niż przed rokiem o 4,9% (w kraju o 9,6%).

W 2024 r. w wielkopolskim w grupie użytków rolnych, ceny łąk ogółem wzrosły średnio o 7,6% (wobec wzrostu w kraju o 16,9%). W województwie za 1 ha łąki trzeba było zapłacić w obrocie prywatnym 51,2 tys. zł (w kraju 46,1 tys. zł). Cena łąk dobrych za 1 ha wyniosła 54,7 tys., co oznacza, że była wyższa o 9,0 tys. zł od ceny łąk słabych (w kraju odpowiednio 48,2 tys. i 5,4 tys. zł). W skali roku bardziej wzrosła cena łąk słabych – o 10,1%, niż cena łąk dobrych, która w porównaniu z 2023 r. wzrosła o 6,7% (w kraju odpowiednio 19,0% i 15,2%).

1.2. Warunki agrometeorologiczne

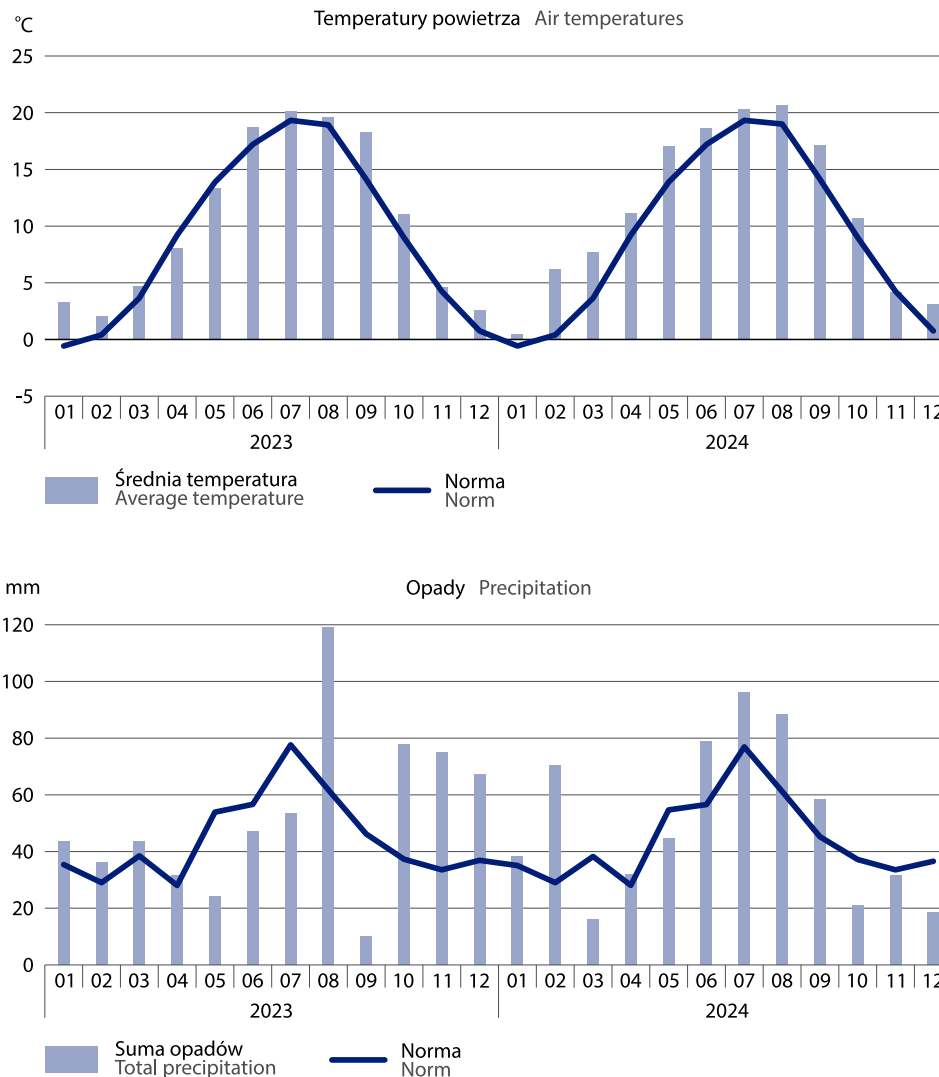
1.2. Agrometeorological conditions

Wśród głównych czynników klimatycznych determinujących rodzaj i efektywność produkcji rolnej, zwłaszcza produkcji roślinnej, są temperatura i opady atmosferyczne, które odpowiadają za długość okresu wegetacyjnego. Zjawiska atmosferyczne i przebieg pogody mają istotny wpływ na terminową uprawę, dotrzymanie optymalnych terminów siewów jesiennych, a to przekłada się na prawidłowy rozwój roślin, jak i również jakość zabiegów agrotechnicznych. W dużej mierze od tych elementów zależy wielkość, jakość i wydajność zbiorów.

Według pomiarów dokonanych w stacjach hydrologiczno-meteorologicznych Instytutu Meteorologii i Gospodarki Wodnej zlokalizowanych w Poznaniu, Kaliszu, Lesznie i Pile średnia roczna temperatura powietrza w 2024 r. wyniosła 11,5°C (przed rokiem 10,5°C) i była wyższa o 2,3°C od średniej rocznej wieloletniej dla klimatologicznego okresu normalnego 1991–2020. Najcieplej było w Kaliszu i Poznaniu, gdzie średnia roczna temperatura powietrza wyniosła 11,7°C (po 0,9°C więcej niż w 2023 r.). Natomiast najchłodniej było w Pile – 10,9°C (o 0,9°C więcej). Najcieplejszymi miesiącami były sierpień (ze średnią temperaturą 20,7°C) i lipiec (z temperaturą 20,3°C). Dla wszystkich miesięcy z roku 2024 (z wyjątkiem listopada, dla którego temperatura ukształtowała się na poziomie normy) zanotowano średnie temperatury miesięczne wyższe od normy wieloletniej 1991–2020 dla tych okresów.

Średnia roczna suma opadów atmosferycznych na podstawie pomiarów w 4 wielkopolskich stacjach synoptycznych wyniosła 49,5 mm, co stanowiło 111% wartości wieloletniej (w 2023 r. 52,4 mm, tj. 125% normy). Sumy roczne, które były większe względem okresu referencyjnego 1991–2020 zanotowano na wszystkich stacjach, a największe w Kaliszu i Poznaniu (odpowiednio 118% i 113% normy). W poszczególnych miesiącach 2024 r. występowało duże zróżnicowanie pod względem opadowym. Najwyższe opady odnotowano w lipcu – 96,2 mm, dzięki przekroczeniu normy opadowej w Pile – 179%, Kaliszu – 121%, Lesznie – 111%. W ciągu roku norma z wielolecia została przekroczona w lutym – 242%, sierpniu – 144%, czerwcu – 139%, wrześniu – 129%, lipcu – 125%, kwietniu – 114% oraz styczniu – 109%.

Wykres 4. Temperatury powietrza i opady na tle średniej z lat 1991–2020^a
Chart 4. Air temperatures and precipitation on the background of the average from 1991–2020^a

a Stacje meteorologiczne w Poznaniu, Kaliszu, Lesznie i Piile.
 a Meteorological stations in Poznań, Kalisz, Leszno and Piła.

Agrometeorologia (meteorologia rolnicza) – nauka zajmująca się badaniem powiązań między produkcją rolniczą a środowiskiem klimatycznym. Bada wpływ zjawisk meteorologicznych na rośliny uprawne oraz produkcję rolniczą i leśną, a także wpływ roślin uprawnych oraz procesów produkcji rolniczej i leśnej na zjawiska meteorologiczne.

Analizując przebieg warunków agrometeorologicznych w sezonie wegetacyjnym 2023/2024 można było zaobserwować, że wrzesień 2023 r. charakteryzował się wysokimi, jak na ten miesiąc, temperaturami oraz nielicznymi lokalnymi opadami. Jednak pomimo braku większych opadów we wrześniu wilgotność gleby ze względu na deszczowy sierpień była na zadawalającym poziomie, co pozwoliło uzyskać dobre i wyrównane wschody zasianych zbóż i rzepaku. Taka pogoda sprzyjała również przeprowadzeniu zbiorów buraków cukrowych, ziemniaków oraz kukurydzy kiszonkowej. Warunki pogodowe w październiku były sprzyjające do siewu i wzrostu zbóż ozimych. Listopad był miesiącem stosunkowo ciepłym i wilgotnym. Opady pozwoliły dobrze rozkrzewić się roślinom ozimym. Natomiast z powodu

opadów zbiór kukurydzy i buraków był utrudniony. Notowane spadki temperatury w grudniu nie spowodowały nadmiernego wychłodzenia gleby na głębokości węzła krzewienia, ale były przyczyną zahamowania procesów życiowych roślin. Przebieg pogody w styczniu 2024 r., pomimo występujących pod koniec pierwszej, a także w drugiej dekadzie stycznia znacznych spadków temperatury powietrza przy powierzchni gruntu, nie stwarzał na ogół większego zagrożenia dla zimujących roślin. Średnia temperatura w lutym znacząco odbiegała od norm przyjętych dla tego miesiąca, co spowodowało rozpoczęcie wegetacji roślin ozimych i trwałych użytków zielonych. Ilość opadów przekroczyła wartości średnie dla lat poprzednich, co umożliwiło zmagazynowanie większej ilości wody w glebie, ale też było przyczyną lokalnych podtopień terenów położonych blisko cieków wodnych. Przechimowanie oraz rozkrzewienie roślin ozimych oceniono jako dobre.

Przebieg pogody w marcu sprzyjał wzrostowi i rozwojowi roślin uprawnych i umożliwił wykonanie wiosennych prac polowych. Przystąpiono również do siewów owsa, pszenicy jarej i jęczmienia jarego. Chłodne dni i nocne przymrozki w kwietniu hamowały wschody zbóż jarych oraz spowalniały wzrost zbóż ozimych, rzepaku i trwałych użytków zielonych. Przez przymrozki wcześniej zasiane buraki cukrowe zostały lekko uszkodzone, a siewy warzyw gruntowych opóźnione. Kukurydza została zasiana w dobrych warunkach, gleba miała dobrą wilgotność oraz zdążyła się nagrzać. W maju zboża były w dobrej kondycji, choć na początku miesiąca występowały wysokie temperatury, które spowodowały przypalenie zbóż jarych. W połowie i pod koniec maja przyszły opady deszczu, po którym rośliny miały idealne warunki do wzrostu. Przez większość czerwca występowały wysokie temperatury oraz widoczny był brak opadów, co wpłynęło na pogorszenie stanu zbóż zarówno ozimych, jak i jarych, a czego objawem było zasychanie liści. Pod koniec miesiąca spadł deszcz, który poprawił stan zbóż. W ostatnich dniach rozpoczęły się już zbiory jęczmienia ozimego. Warunki pogodowe sprzyjały uprawom buraków cukrowych i ziemniaków. Natomiast następstwem wilgotnego i ciepłego powietrza były pojawiające się choroby oraz szkodniki. Opady na początku lipca lekko opóźniły tzw. małe i duże żniwa. W połowie miesiąca wróciły wysokie temperatury i dzięki temu można było rozpocząć zbiory zbóż, aczkolwiek słoma często była jeszcze niedojrzała, a ziarno zaschnięte. Jednak warunki pogodowe były sprzyjające wzrostowi roślin okopowych i kukurydzy. W sierpniu pogoda w większości wpływała korzystnie na przebieg żniw. Słoneczna aura, wysokie temperatury spowodowały, że nie było większych problemów z zebraniem pło-
nów, pomimo kilku deszczowych dni. Większość zbóż została zebrana na początku sierpnia. Po zakończeniu żniw od razu ruszył drugi pokos łąk. Rośliny okopowe wyglądały dobrze, chociaż widoczne były znaczące różnice w ich stanie ze względu na jakość gleby, na której rosły. Wrzesień cechował się wysokimi temperaturami oraz opadami powyżej normy. Okres suchej pogody na początku miesiąca pozwolił na dokończenie zasiewów rzepaków ozimych. We wrześniu zaczęły się siewy zbóż ozimych. Rozpoczęła się już kampania cukrownicza, a pogoda sprzyjała zbiorom buraków cukrowych. Trwały również zbiory kukurydzy na kiszonkę oraz rozpoczęły się już lokalnie zbiory kukurydzy na ziarno. Warunki pogodowe w październiku sprzyjały zasiewom i wzrostowi zbóż ozimych. Temperatury w pierwszej połowie miesiąca wynosiły od 15–20°C. Ciepła pogoda w czasie wegetacji spowodowała, że wcześniej niż zwykle zebrano z pól kukurydzę. W większości zostały wykopane również buraki cukrowe oraz pozostałe rośliny okopowe. Pierwsza połowa listopada była bardzo sucha z znikomymi, lokalnymi opadami deszczu, dopiero w drugiej połowie miesiąca nastąpiły większe opady deszczu, jednak nawet one nie przywróciły wilgotności gleby do przeciętnych poziomów. W listopadzie rolnicy kończyli kopać buraki cukrowe. Duża ilość buraków cukrowych była odbierana od producentów już we wcześniejszych terminach. Rzepaki, wysiane w terminie, musiały być już skracane.

1.3. Gospodarstwa rolne

1.3. Farms

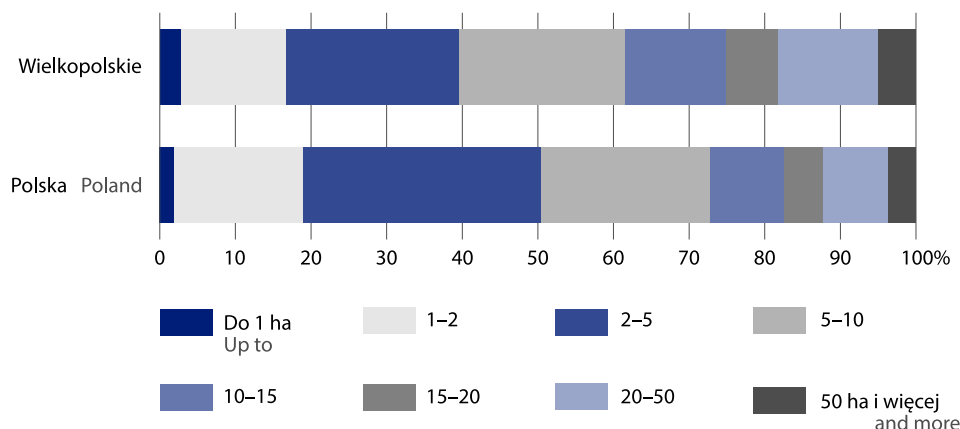
Gospodarstwo rolne to jednostka wyodrębniona pod względem technicznym i ekonomicznym, posiadająca odrębne kierownictwo (użytkownik lub zarządzający) i prowadząca działalność rolniczą.

Wyniki reprezentacyjnego badania „Zintegrowane statystyki dotyczące gospodarstw rolnych” (R-SGR) w czerwcu 2023 r. wykazały w wielkopolskim 111,7 tys. gospodarstw rolnych. Z tej liczby 99,3% (110,9 tys.) stanowiły gospodarstwa indywidualne. Pod względem wielkości gospodarstw rolnych, określaną liczbą posiadanych użytków rolnych, najwięcej jednostek mieściło się w grupie obszarowej

1–10 ha, tj. 58,6% (wobec 70,8% w kraju). W grupie obszarowej 10–50 ha znajdowało się 33,6% gospodarstw (wobec 23,7% w kraju). Natomiast jednostki o powierzchni użytków rolnych 50 ha i więcej stanowiły 4,9% ogólnej liczby (wobec 3,6% w kraju). Uwzględniając węższe przedziały UR, najbardziej liczne były grupy obszarowe 2–5 i 5–10 ha (odpowiednio 22,9% i 21,9% wobec w kraju 31,5% i 22,3%).

Wykres 5. Gospodarstwa rolne według grup obszarowych użytków rolnych w 2023 r.

Chart 5. Farms by area groups of agricultural land in 2023

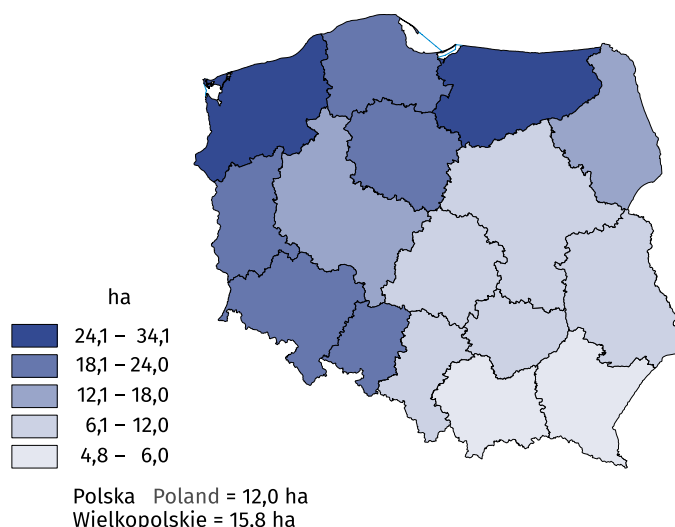

Biorąc pod uwagę typ rolniczy gospodarstw, w 2023 r. ponad 60% całej zbiorowości stanowiły jednostki specjalizujące się w uprawach polowych (62,0% wobec 63,9% w kraju). Udział gospodarstw specjalizujących się w chowie zwierząt żywionych paszami objętościowymi wyniósł 12,7% (wobec 9,9% w kraju). Odsetek gospodarstw o typie mieszanym – różne uprawy i zwierzęta kształtował się na poziomie 12,4% (wobec 11,0 % w kraju).

Jak wskazują wyniki badania średnia powierzchnia użytków rolnych w wielkopolskich gospodarstwach wyniosła 15,8 ha, tj. blisko 4 ha więcej niż przeciętnie w kraju. Wielkość ta plasuje wielkopolskie na 8. miejscu wśród województw, gdzie czołową pozycję zajmuje zachodniopomorskie z ponad dwukrotnie większą średnią powierzchnią użytków rolnych w gospodarstwach (tj. 34,1 ha).

Warto zauważyć, że gospodarstwa niewielkie (do 5 ha UR) stanowiły ponad 35% ogólnej ich liczby, a użytkowały 6,1% ogólnej powierzchni użytków rolnych, przy przeciętnym areale 2,6 ha przypadającym na jedno gospodarstwo. Ponad 73% powierzchni użytków rolnych znajdowało się w jednostkach z grupy obszarowej UR 15 ha i więcej, które stanowiły nieco ponad jedną czwartą liczby wszystkich gospodarstw, a średni areal takiego gospodarstwa liczył 46,1 ha.

Mapa 2. Średnia powierzchnia użytków rolnych w gospodarstwie rolnym w 2023 r.
 Map 2. Average area of agricultural land in farm in 2023

1.4. Ekologiczne gospodarstwa rolne

1.4. Organic holdings

Za **gospodarstwo ekologiczne** uważa się gospodarstwo rolne, które posiada certyfikat nadany przez jednostkę certyfikującą lub jest w trakcie konwersji na ekologiczne metody produkcji rolniczej (pod kontrolą jednostki certyfikującej) na całość lub część produkcji roślinnej/zwierzęcej prowadzonej w gospodarstwie.

W 2023 r. w wielkopolskim były 904 ekologiczne gospodarstwa rolne, tj. o 56 więcej niż w 2022 r. (0,8% ogółu gospodarstw w województwie wobec 1,8% w kraju). Spośród ogółu gospodarstw ekologicznych 70,9% posiadało certyfikat nadany przez jednostkę certyfikującą. Gospodarstwa będące w trakcie przedstawiania na ekologiczne metody produkcji rolniczej stanowiły 29,1% gospodarstw ekologicznych ogółem. W 2023 r. powierzchnia ekologicznych użytków rolnych była większa o 6,9% niż rok wcześniej i wyniosła 36,4 tys. ha, z czego 68,5% użytkowane było przez gospodarstwa po zakończonym okresie konwersji. Średni areal użytków w gospodarstwach rolnych liczył 40,3 ha i był ponad 2,5-krotnie wyższy niż przeciętny dla gospodarstw ogółem. W kraju średnia powierzchnia ekologicznych użytków rolnych w gospodarstwach wyniosła 28,5 ha. Ponad połowa (52,6%) użytków rolnych gospodarowanych przez jednostki ekologiczne z certyfikatem w kraju koncentrowała się w 3 województwach: warmińsko-mazurskim (20,6%), zachodniopomorskim (19,8%) i podlaskim (12,2%). Odsetek omawianych użytków w wielkopolskim stanowił 5,5%.

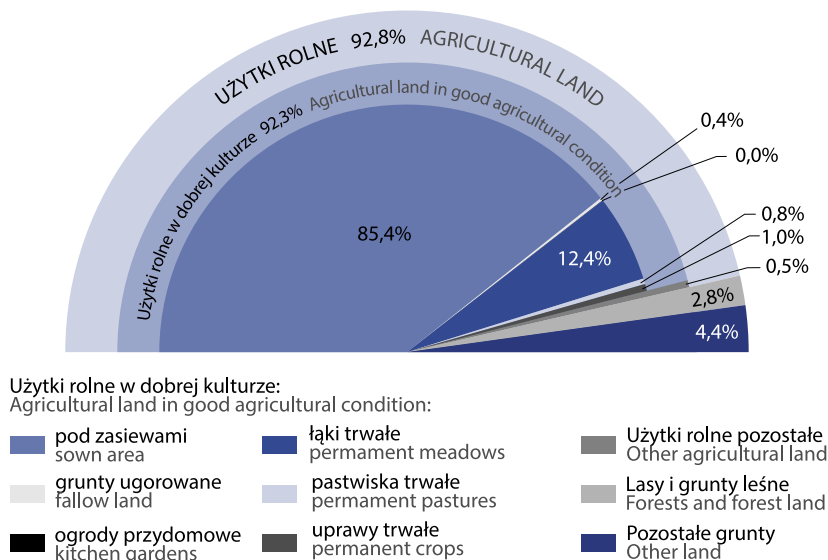
1.5. Użytkowanie gruntów

1.5. Land use

Grunty ogółem to wszystkie grunty niezależnie od tytułu władania – własne, dzierżawione od innych (na zasadzie umowy i bezumownie), użytkowane z tytułu zajmowania określonego stanowiska (leśniczy, ksiądz, nauczyciel itp.) oraz wspólne w części przypadającej użytkownikowi, a także użytkowane przez gospodarstwo grunty należące do gospodarstw opuszczonych. Nie zalicza się tu powierzchni gruntów wydzielanych innym i gruntów należących do wspólnot gruntowych.

Według wyników badania „Zintegrowane statystyki dotyczące gospodarstw rolnych” (R-SGR), ogólna powierzchnia gospodarstw rolnych, których użytkownicy mieli siedzibę na terenie województwa wielkopolskiego w 2023 r. wyniosła 1899,6 tys. ha., z tego 88,4% było w użytkowaniu rolników indywidualnych (wobec 91,9% w kraju). Powierzchnia ta stanowiła 11,7% areалу ogółem gospodarstw rolnych w kraju, a wielkopolskie plasowało się na 2. miejscu, za mazowieckim.

Wykres 6. Użytkowanie gruntów w gospodarstwach rolnych w 2023 r.
Chart 6. Land use in farms in 2023

Użytki rolne ogółem obejmują powierzchnię użytków rolnych w dobrej kulturze i użytków rolnych pozostałych.

Użytki rolne w dobrej kulturze – utrzymywane zgodnie z normami spełniającymi wymogi Ustawy z dnia 5 lutego 2015 r. o płatnościach w ramach systemu wsparcia bezpośredniego (Dz. U. z 2022 poz. 1775 z późn. zm.) prezentuje się w podziale na: powierzchnię pod zasiewami, grunty ugorowane, uprawy trwałe (w tym sady), ogrody przydomowe, łąki trwałe i pastwiska trwałe.

Użytki rolne pozostałe to użytki rolne nieużytkowane i nieutrzymywane w dobrej kulturze rolnej.

Grunty ugorowane to grunty orne niewykorzystywane do celów produkcyjnych, ale utrzymywane według zasad dobrej kultury rolnej, przy zachowaniu wymogów ochrony środowiska, łącznie z powierzchnią upraw na przyoranie, uprawianych jako plon główny (nawozy zielone).

Uprawy trwałe to łączna powierzchnia plantacji drzew i krzewów owocowych oraz ich szkółek (sady), szkółek drzew i krzewów ozdobnych, szkółek drzew leśnych do celów handlowych, innych upraw trwałych, w tym wikliny oraz drzew i krzewów owocowych rosnących poza plantacjami, a także upraw trwałych pod osłonami.

Ogrody przydomowe to powierzchnia upraw przeznaczonych przede wszystkim na samozaopatrzenie. Do ogrodów przydomowych nie zalicza się powierzchni trawników i ogrodów ozdobnych oraz powierzchni przeznaczonej na rekreację.

Łąki i pastwiska są to łąki i pastwiska trwałe, do których nie zalicza się gruntów ornych obsianych trawami w ramach płodozmianu.

Powierzchnia zasiewów to powierzchnia wszystkich upraw zasianych i zasadzonych w gospodarstwie rolnym, z wyłączeniem powierzchni upraw zaliczanych do upraw trwałych, a także powierzchni ogrodów przydomowych i upraw na przyoranie uprawianych jako plon główny.

Użytki rolne zajmowały obszar 1762,4 tys. ha. W strukturze użytkowania gruntów ich udział kształtował się na poziomie 92,8% ogólnej powierzchni gospodarstw (93,0% w przypadku gospodarstw indywidualnych). W kraju odsetek użytków rolnych był niższy niż w wielkopolskim i wyniósł przeciętnie 90,6%. Wśród województw pod względem udziału w powierzchni krajowych użytków rolnych, wielkopolskie z odsetkiem 12,0% zajmowało 2. lokatę za mazowieckim.

Użytki rolne utrzymywane w dobrej kulturze rolnej zajmowały 1752,7 tys. ha, tj. 99,4% powierzchni użytków rolnych, natomiast powierzchnia pozostałych użytków rolnych wyniosła 9,7 tys. ha tj. 0,6% (w gospodarstwach indywidualnych omawiane udziały kształtowały się na zbliżonym poziomie). W strukturze użytków rolnych w dobrej kulturze największy areal przeznaczony był pod zasiewy – 85,4% (1496,8 tys. ha, co w skali kraju stanowiło 13,5% i oznaczało największy obszar pod zasiewami wśród wszystkich województw). Odsetek arealu użytkowanego jako trwałe użytki zielone wyniósł 13,2% (230,3 tys. ha, przy czym łąki trwałe liczyły 216,5 tys. ha, a pastwiska trwałe 13,9 tys. ha). Uprawy trwałe były prowadzone na powierzchni 17,3 tys. ha, tj. obejmowały 1,0% użytków. Zarówno grunty ugorowane, jak i ogrody przydomowe stanowiły poniżej 1% powierzchni użytków rolnych w dobrej kulturze (tj. odpowiednio 0,4% i 0,04%). W użytkowaniu rolników indywidualnych znajdowało się stosunkowo mniej gruntów pod zasiewami (tj. 84,8%), więcej natomiast łąk trwałych i upraw trwałych (odpowiednio 12,9% i 1,1%).

Powierzchnia lasów i gruntów leśnych to powierzchnia o wielkości co najmniej 0,10 ha: zalesiona (pokryta roślinnością leśną), niezalesiona (przejściowo pozbawiona roślinności leśnej), gruntów związanych z gospodarką leśną, plantacji o krótkiej rotacji (łącznie z założonymi na użytkach rolnych). Uwzględnia się tu powierzchnię szkółek drzew leśnych założonych na terenach leśnych i wykorzystywanych na potrzeby własne gospodarstwa (niehandlowe).

Powierzchnia pozostałych gruntów to grunty będące pod zabudowaniami, podwórzami, placami i ogrodami ozdobnymi, parkami, powierzchnia wód śródlądowych (własnych i dzierżawionych), rowów melioracyjnych, powierzchnia porośnięta wikliną w stanie naturalnym, powierzchnia terenów bagiennych, powierzchnia innych gruntów (torfowiska, żwirownie), nieużytków (w tym gruntów zadrzewionych i zakrzaczonych), powierzchnia przeznaczona dla rekreacji (np. zlokalizowana wokół domu, pola golfowe, ogrody ozdobne itp.). Do pozostałych gruntów zalicza się także powierzchnię gruntów rolnych, które nie są użytkowane rolniczo, jeżeli wiadomo, że grunty te nie powrócą już do użytkowania rolniczego np. grunty rolne przeznaczone pod budowę drogi, supermarketu.

Obszar zajmowany przez lasy i grunty leśne wyniósł 53,8 tys. ha, tj. 2,8% ogólnego arealu gospodarstw rolnych (podobnie w gospodarstwach indywidualnych), natomiast pozostałe grunty liczyły 83,5 tys. ha, co odpowiada 4,4% (wobec 4,2%). Udział wielkopolskiego w krajowej powierzchni lasów i gruntów leśnych wyniósł 6,6%, a województwo znajdowało się na 6. miejscu za mazowieckim, podlaskim, lubelskim, łódzkim i małopolskim.

1.6. Środki produkcji w rolnictwie

1.6. Means of production in agriculture

1.6.1. Nawożenie

1.6.1. Fertilization

Nawożenie jest jednym z zabiegów agrotechnicznych stosowanych w celu polepszenie żyzności gleby. Istotne jest by to wzbogacanie pokrywało potrzeby pokarmowe roślin na takim poziomie, by umożliwić osiągnięcie w sposób opłacalny plonów w optymalnej ilości i jakości. Pozwala to na zredukowanie zagrożenia dla środowiska przyrodniczego, powodowane przemieszczaniem się składników z gleby do wód gruntowych i powierzchniowych. Przy uprawie roli i roślin stosowane są nawozy mineralne (nieorganiczne) i naturalne (organiczne).

Dane o zastosowanych w gospodarstwach rolnych nawozach mineralnych, wapniowych oraz nawozach naturalnych pochodzenia zwierzęcego obejmują okres od 2 czerwca 2022 r. do 1 czerwca 2023 r. i pochodzą z badania „Zintegrowane statystyki dotyczące gospodarstw rolnych” (R-SGR).

Nawozy mineralne (nieorganiczne), produkowane są w drodze przemian chemicznych, fizycznych lub przerobu surowców mineralnych, w tym nawozy wapniowe i wapniowo-magnezowe.

Wyniki badania „Zintegrowane statystyki dotyczące gospodarstw rolnych” (R-SGR) wykazały, że 91,3 tys., tj. 81,7% użytkowników gospodarstw rolnych stosowało nawozy mineralne (w tym 90,8 tys. gospodarstw indywidualnych). Udział ten należał do większych w kraju (po opolskim, lubelskim, kujawsko-pomorskim i łódzkim). Nawozy azotowe, jako podstawowy czynnik plonotwórczy, stosowało 70,2% gospodarstw rolnych. Równie często, z uwagi na szersze działanie, użytkownicy wykorzystywali nawozy wieloskładnikowe, tj. w 51,2% gospodarstw rolnych. Znacznie mniej rolników wzbogacało zawartość gleby nawozami zawierającymi fosfor i potas. Nawozy fosforowe i potasowe stosowane były odpowiednio w 1,9% i w 9,1% gospodarstw rolnych. Prezentowane udziały podobnie kształtowały się również w kategorii gospodarstw indywidualnych. Odsetek gospodarstw stosujących nawozy mineralne na poziomie krajowym wynosił odpowiednio: 56,2% w przypadku azotowych, 45,0% – dla wieloskładnikowych, 1,9% – dla fosforowych i 4,9% – dla potasowych. Udział użytkowników gospodarstw rolnych stosujących nawożenie mineralne lokował wielkopolskie na 2. miejscu wśród województw w przypadku nawozów azotowych oraz na 5. w przypadku wieloskładnikowych.

Nawożenie wapniowe w wielkopolskim w sezonie 2022/23 stosowało 20,1 tys. gospodarstw rolnych, w tym 19,9 tys. gospodarstw indywidualnych. Odsetek gospodarstw stosujących takie nawożenie wyniósł 17,9% i plasował wielkopolskie na 7. pozycji wśród województw, przy średniej dla kraju na poziomie 17,6%.

Według wyników badania R-SGR gospodarstwa rolne w województwie wielkopolskim zużyły (w przeliczeniu na czysty składnik) 245,0 tys. ton nawozów mineralnych, tj. azotowych, fosforowych i potasowych (NPK) łącznie oraz 118,0 tys. ton wapniowych (CaO). Zużycie w gospodarstwach indywidualnych wyniosło 213,0 tys. ton w przypadku nawozów mineralnych i 95,0 tys. ton dla wapniowych.

Czysty składnik jest to zawartość czystego składnika wyrażona w kg azotu (N), fosforu (P_2O_5), potasu (K_2O).

Na 1 ha użytków rolnych w wielkopolskim zużyto średnio 139,0 kg nawozów mineralnych, w tym na użytki w dobrej kulturze – 139,8 kg. W kraju poziom zużycia we wszystkich kategoriach był niższy od notowanego w wielkopolskim. W regionie pod uprawy na 1 ha zastosowano 81,4 kg nawozów azotowych, 37,3 kg – potasowych i 20,4 kg – fosforowych, podczas gdy średnie krajowe wyniosły odpowiednio: 70,6, 31,9 i 19,3 kg/ha. Na użytki rolne w dobrej kulturze w wielkopolskim zużyto odpowiednio: 81,8, 37,5 i 20,5 kg/ha wobec 71,3, 32,2 i 19,5 kg/ha w kraju.

Rolnicy przeciętnie zużyli w gospodarstwach indywidualnych w wielkopolskim 136,5 kg nawozów mineralnych na 1 ha użytków rolnych, tj. o 17,1 kg więcej niż średnio w kraju, w tym na UR w dobrej kulturze – 137,2 kg/ha, więcej o 16,8 kg. Przeciętne dawki nawozów zastosowane w gospodarstwach indywidualnych w województwie wielkopolskim kształtowały się na poziomie: 79,5 kg/ha UR w przypadku azotowych, 36,6 kg/ha – dla potasowych i 20,4 kg/ha – dla fosforowych wobec 68,8, 31,5 i 19,1 kg/ha w kraju (na UR w dobrej kulturze odpowiednio: 79,8, 36,8 i 20,5 kg/ha wobec 69,3, 31,7 i 19,3 kg/ha).

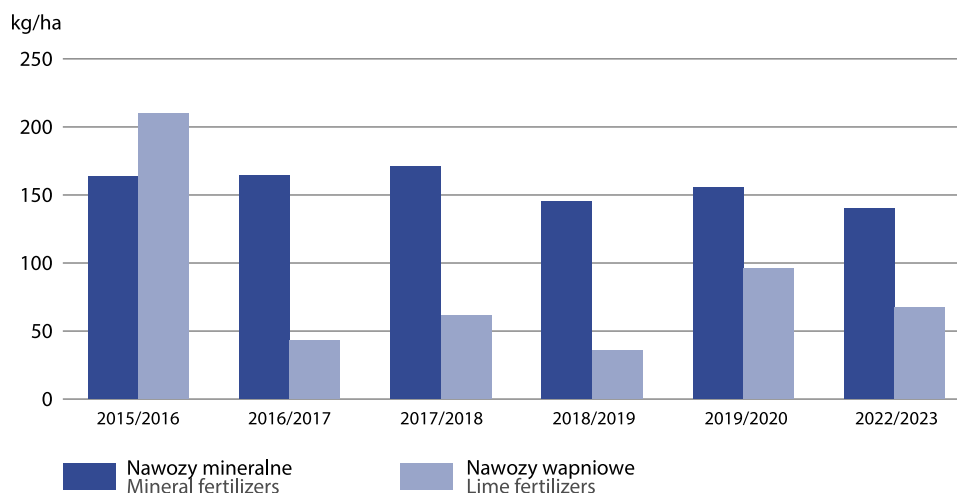
Nawozy wapniowe to nawozy mineralne zawierające wapń w formie tlenkowej lub węglanowej. Związki wapnia w nawozach wapniowych służą przede wszystkim do regulowania odczynu gleby.

Średnie zużycie nawozów wapniowych w przeliczeniu na 1 ha użytków rolnych w wielkopolskim w sezonie 2022/23 wyniosło 66,9 kg. W kraju stosowano przeciętnie 78,4 kg/ha tego rodzaju nawozów. Na użytki rolne w dobrej kulturze stosowano większe dawki, średnio 67,3 kg/ha w wielkopolskim

i 79,1 kg/ha w kraju. W gospodarstwach indywidualnych przeciętne zużycie wapna nawozowego kształtowało się na poziomie 60,9 kg/ha, przy średniej krajowej 77,2 kg/ha, a na użytkach w dobrej kulturze – 61,2 kg/ha wobec 77,8 kg/ha przeciętnie w Polsce.

Poziom nawożenia w województwach jest zróżnicowany, zależny od rodzaju i klasy gleby oraz intensywności produkcji roślinnej. Z uwagi na obszar województwa i powierzchnię użytków rolnych, wielkopolskie zużywa ilościowo najwięcej nawozów mineralnych, a wapniowych jako drugie województwo w kolejności (za mazowieckim). Jednakże pod względem przeciętnego zużycia na 1 ha plasuje się na miejscu 4. przy nawozach potasowych, 5. przy azotowych, 6. fosforowych oraz 12. w przypadku wapna nawozowego, przyjmując wartości powyżej średnich dla kraju, oprócz nawozów wapniowych. Województwem stosującym największe dawki omawianych rodzajów nawozów jest opolskie.

Wykres 7. Zużycie nawozów mineralnych i wapniowych na 1 ha użytków rolnych w dobrej kulturze
Chart 7. Consumption of mineral and lime fertilizers per 1 ha agricultural land in good condition

Obok nawożenia mineralnego nawożenie naturalne stanowi również cenne źródło składników pokarmowych. Nawozy naturalne dodatkowo wzbogacają glebę w próchnicę i polepszają jej właściwości fizyczne, chemiczne i biologiczne.

Nawozy naturalne (organiczne) są to nawozy pochodzące od zwierząt gospodarskich, w rozumieniu przepisów o organizacji hodowli i rozrodzie zwierząt gospodarskich, odchody, z wyjątkiem odchodów pszczoł, bez dodatków innych substancji, przeznaczone do wykorzystania rolniczego. Należą do nich między innymi obornik, gnojówka i gnojowica oraz guano.

Blisko połowa gospodarstw rolnych (tj. 54,7 tys.) w województwie wielkopolskim w 2023 r. stosowała naturalne metody nawożenia, wykorzystując do tego celu nawozy organiczne pochodzenia zwierzęcego. Odsetek takich gospodarstw (49,0%) należał do najwyższych w kraju (relatywnie większe zastosowanie nawozów naturalnych stwierdzono jedynie w podlaskim – 60,7% gospodarstw, przy średniej w Polsce 38,5%). W gospodarstwach indywidualnych udział był zbliżony (49,1% wobec 38,6% w kraju).

Obornik stosowało 45,0% gospodarstw rolnych, gnojówkę – 5,8%, gnojowicę – 5,3%, a 1,4% gospodarstw rolnych wykorzystowało do nawożenia pomiot ptasi (w kraju odpowiednio: 33,7%, 4,2%, 4,4%, 3,3%).

1.6.2. Ciągniki rolnicze

1.6.2. Agricultural tractors

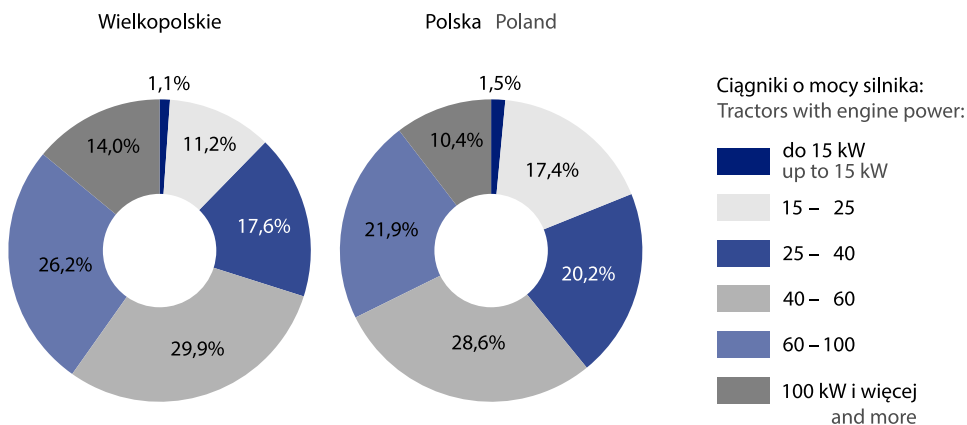
Badaniem „Zintegrowane statystyki dotyczące gospodarstw rolnych” (R-SGR) zostały objęte ciągniki (kołowe dwuosiowe i gąsienicowe) oraz maszyny i urządzenia rolnicze własne (stanowiące wyłączną własność użytkownika gospodarstwa lub członka jego gospodarstwa domowego) i wspólne (będące współwłasnością i użytkowane przez więcej niż jedno gospodarstwo rolne), które wykorzystywane były wyłącznie lub częściowo do prac związanych z rolnictwem. Ciągniki oraz maszyny i urządzenia rolnicze należące do kilku rolników spisano u tego rolnika, u którego znajdowały się w dniu referencyjnym badania.

Według wyników badania w 2023 r. w ciągniki wyposażonych było 77,1 tys. gospodarstw rolnych, w tym 76,7 tys. gospodarstw indywidualnych. W gospodarstwach tych znajdowało się 153,5 tys. ciągników, z czego 150,4 tys. szt. w indywidualnych, tj. 98% ogólnej liczby ciągników. Najwięcej ciągników spisano w województwie mazowieckim, lubelskim i na 3. miejscu w wielkopolskim.

W strukturze ciągników według mocy silnika dominowały ciągniki o mocy: 40–60 kW – blisko 30% oraz 60–100 kW – 26,2% (w kraju odpowiednio 28,6% i 21,9%). Razem stanowiły one w ogólnej liczbie ciągników 56,1% (wobec 50,5% w kraju). Udział ciągników o największej mocy równał się 14,0% (wobec 10,4% w kraju), a odsetek ciągników o najniższej mocy do 15 kW wyniósł 1,1% (wobec 1,5% w kraju).

Średnio w województwie, na 1 gospodarstwo wyposażone w ciągniki przypadają 2,0 ciągniki (wobec 1,7 w kraju). W 2023 r. udział gospodarstw z ciągnikami w ogólnej liczbie gospodarstw rolnych wyniósł 69,0% (wobec 70,5% w kraju). Pod tym względem wielkopolskie zajmuje 8. miejsce w kraju. W ogólnej liczbie gospodarstw z ciągnikami, prawie połowa gospodarstw wyposażonych była w ciągniki o mocy 40–60 kW (tj. 48,1%). Gospodarstwa rolne, w których spisano ciągniki o mocy 15–25 kW, 25–40 kW, 60–100 kW, stanowiły odpowiednio 21,1%, 31,2% i 40,6%. Najmniej odnotowano gospodarstw rolnych z ciągnikami zarówno o najniższej (do 15 kW), jak i o najwyższej mocy (100 kW i więcej). Ich udział w ogólnej liczbie gospodarstw wyposażonych w ciągniki wynosił odpowiednio 1,9% i 19,9%.

Wykres 8. Struktura liczby ciągników według mocy silnika w 2023 r.
Chart 8. Structure of the number of tractors by the engine power in 2023

Rozdział 2

Chapter 2

Wyniki produkcji rolniczej

Agricultural production results

2.1. Produkcja roślinna

2.1. Crop production

W 2024 r. pod zasiewy przeznaczono 1412,5 tys. ha, tj. o 0,7 tys. ha (o 0,1%) więcej niż przed rokiem (w kraju o 0,4% więcej). Powierzchnia ta stanowiła 12,8% zasiewów kraju, a pod względem jej wielkości województwo wielkopolskie zajmowało 1. miejsce wśród innych województw.

2.1.1. Zboża

2.1.1. Cereals

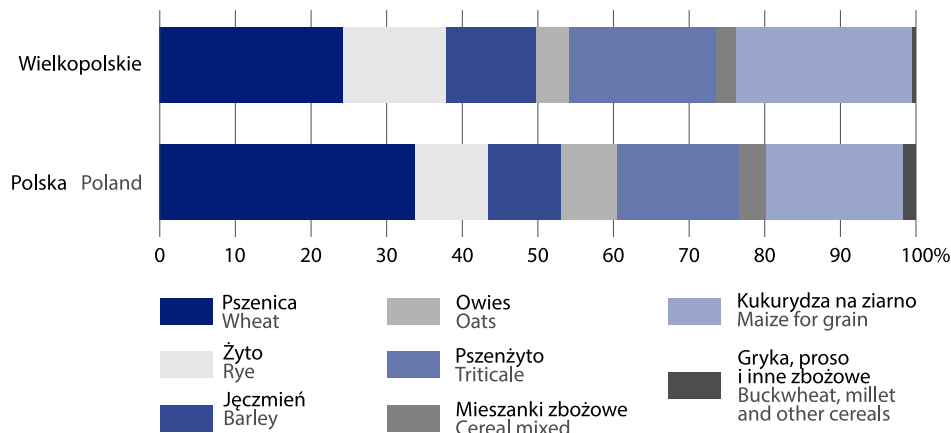
Zboża to: zboża podstawowe (tj. pszenica, żyto, jęczmień, owies, pszenżyto) oraz mieszanki zbożowe, kukurydza na ziarno, gryka, proso i pozostałe zbożowe (amarantus, kanar, żyto stuletnie itp.).

W 2024 r. areał zbóż uprawianych w wielkopolskim obejmował 954,6 tys. ha i wyniósł 67,6% powierzchni zasianej w województwie (wobec 64,0% w kraju), czyli 13,5% krajowej powierzchni zbóż. W stosunku do 2023 r. odnotowano spadek powierzchni zbóż o 17,4 tys. ha, tj. o 1,8% (w kraju o 1,5%). Mniejszy był obszar zasiewu pszenicy – o 3,2%, żyta – o 7,4%, mieszanek zbożowych – o 14,4%, pszenżyta – o 5,6% i gryki – o 0,1%. Wzrost powierzchni uprawy wystąpił w uprawie jęczmienia – o 4,0%, owsa – o 2,7%, a także kukurydzy na ziarno – o 4,7%. W przypadku prosa powierzchnia podwoiła się (wzrost o 114,1%), a dla pozostałych zbożowych wzrosła o ponad połowę, tj. o 60,8%.

Zboża podstawowe z mieszankami zbożowymi zajmowały 729,1 tys. ha, tj. 76,4% powierzchni zbóż w województwie. Areał ten był mniejszy niż przed rokiem o 28,1 tys. ha, czyli o 3,7% (w kraju o 2,2%). W tej grupie zbóż powierzchnia uprawy form ozimych wyniosła 619,2 tys. ha i była niższa od ubiegłorocznej o 25,3 tys. ha (o 3,9% mniej niż w 2023 r.), natomiast zboża jare zajmowały 109,9 tys. ha, tj. 2,8 tys. ha mniej (o 2,5%).

Powierzchnia zbóż intensywnych, tj. pszenicy, jęczmienia i pszenżyta kształtowała się na poziomie 531,8 tys. ha i była niższa aniżeli w 2023 r. o 14,4 tys. ha (o 2,6%), natomiast areał zbóż ekstensywnych, tj. żyta, owsa i mieszanek zbożowych zmniejszył się o 13,7 tys. ha (o 6,5%) do 197,3 tys. ha.

Wykres 9. Struktura powierzchni uprawy zbóż w 2024 r.
Chart 9. Structure of cereals sown area in 2024

W 2024 r. produkcja zbóż wyniosła 5286,6 tys. ton, tj. o 18,6 tys. ton (o 0,4%) więcej niż przed rokiem (w kraju o 2,4% mniej). Zboża zebrane w wielkopolskim stanowiły 15,1% zbioru krajowego, a województwo było ich największym producentem w kraju.

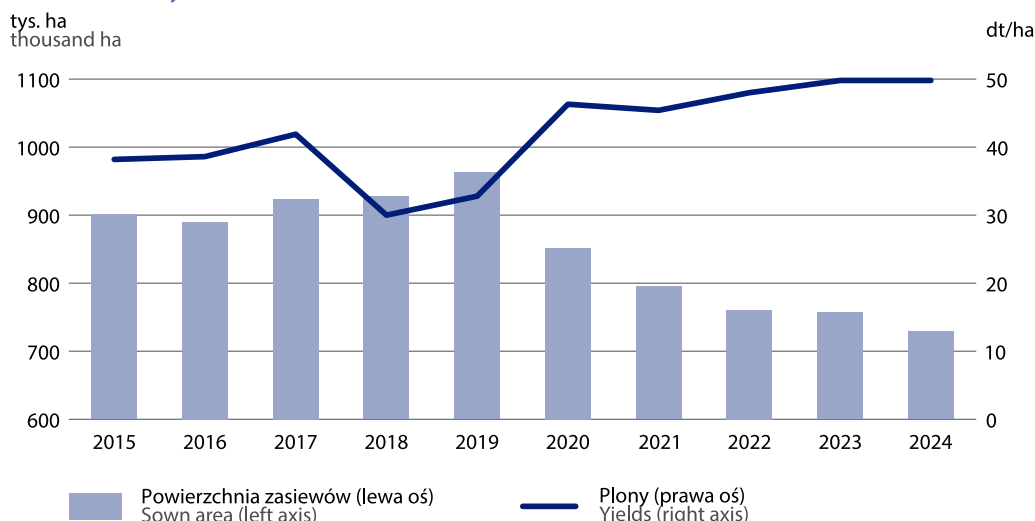
Pod pojęciem **plon** rozumie się ilość jednostek wagowych (dt) danego ziemiopłodu zebranego z jednostki powierzchni (ha). Plon jest miarą wydajności roślin uprawnych.

Według wynikowego szacunku plony zbóż w 2024 r. wyniosły 55,4 dt z 1 ha (w kraju 49,4 dt) i były wyższe o 2,2% niż przed rokiem (wobec spadku o 1,0% w kraju).

Tablica 1. Powierzchnia zasiewów, plony i zbiory zbóż
Table 1. Sown area, yields and production of cereals

Wyszczególnienie Specification	2023	2024	
	w liczbach bezwzględnych in absolute numbers		2023=100
Ogółem Total			
Powierzchnia w ha Area in ha	972004	954637	98,2
Plony z 1 ha w dt Yields per ha in dt	54,2	55,4	102,2
Zbiory w dt Production in dt	52679845	52866088	100,4
w tym zboża podstawowe z mieszankami zbożowymi of which basic cereals including cereal mixed			
Powierzchnia w ha Area in ha	757198	729105	96,3
Plony z 1 ha w dt Yields per ha in dt	49,8	49,8	100,0
Zbiory w dt Production in dt	37670907	36329237	96,4

Produkcja zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi stanowiła 68,7% zbioru zbóż w województwie. Łącznie zebrano 3632,9 tys. ton ziarna tej grupy zbóż, tj. o 134,2 tys. ton mniej (o 3,6%) niż przed rokiem, a średni plon uzyskany w 2024 r. kształtował się na poziomie 49,8 dt z 1 ha (podobnie jak rok wcześniej).

Wykres 10. Powierzchnia zasiewów i plony zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi**Chart 10. Sown area and yields of basic and mixed cereals**

Areał uprawy pszenicy ogółem wyniósł 231,5 tys. ha, w tym przeważającej pszenicy ozimej 219,1 tys. ha. W odniesieniu do 2023 r. ogólna powierzchnia pszenicy zmniejszyła się o 7,7 tys. ha (o 3,2%), a pszenicy ozimej o 11,4 tys. ha (o 4,9%). Przy plonie 56,5 dt z 1 ha, czyli o 1,1% niższym aniżeli w 2023 r., zebrano 1308,8 tys. ton ziarna, tj. o 55,5 tys. ton mniej (o 4,1%). Plon pszenicy ozimej był niższy o 0,7% i wynosił 57,3 dt z 1 ha, a zbiór kształtował się na poziomie 1255,0 tys. ton i był niższy o 75,0 tys. ton (o 5,6%).

Żyto uprawiano na powierzchni 129,9 tys. ha, tj. o 10,4 tys. ha (o 7,4%) mniejszej niż przed rokiem. Plon na poziomie 39,1 dt z 1 ha ukształtował się na poziomie podobnym do ubiegłorocznego, co wraz ze spadkiem powierzchni spowodowało, że zebrano 507,4 tys. ton ziarna, tj. o 40,8 tys. ton (o 7,4%) mniej niż w 2023 r.

Powierzchnia uprawy jęczmienia ogółem wynosiła 114,6 tys. ha i była wyższa od tej sprzed roku o 4,4 tys. ha (o 4,0%), z tego 72,0%, tj. 82,5 tys. ha (o 10,3% więcej niż w 2023 r.) zajmował jęczmień ozimy. Średni plon z 1 ha wyniósł 50,2 dt, a jęczmienia ozimego 54,1 dt i był niższy od uzyskanego przed rokiem odpowiednio o 1,2% i o 5,1%. Przy takim plonowaniu zebrano 575,0 tys. ton ziarna, tj. o 14,7 tys. ton (o 2,6%) więcej niż w 2023 r., natomiast jęczmienia ozimego więcej o 19,8 tys. ton (o 4,6%), czyli 446,2 tys. ton.

Owies zasiano na powierzchni 41,2 tys. ha, tj. o 1,1 tys. ha większej (o 2,7%) niż przed rokiem. W porównaniu z 2023 r. ten gatunek zboża plonował nieco lepiej – odnotowano wzrost o 4,8% (37,1 dt wobec 35,4 dt z 1 ha). Wyższe plonowanie i większa powierzchnia uprawy sprawiły, że zebrano 152,7 tys. ton ziarna, tj. o 10,9 tys. ton (o 7,7%) więcej niż w 2023 r.

Powierzchnia uprawy pszenżyta, którą oceniono na 185,8 tys. ha, zmalała w odniesieniu do ubiegłego roku o 11,1 tys. ha, tj. o 5,6%. Pod pszenżyto ozime przeznaczono niemalże cały areał – 97,3% (tj. 180,7 tys. ha), o 11,2 tys. ha (o 5,8%) mniej niż w poprzednim roku. Z 1 ha zebrano przeciętnie 53,1 dt pszenżyta ogółem, o 0,8% więcej niż w 2023 r. Na taką wydajność ogółem rzutował plon pszenżyta ozimego, który był nieco wyższy i wyniósł 53,4 dt z 1 ha (wzrost w stosunku do roku 2023 r. o 0,6%). Łącznie zebrano 985,9 tys. ton pszenżyta, tj. o 51,7 tys. ton (o 5,0%) mniej niż w 2023 r., z czego 98,0% (tj. 965,9 tys. ton) stanowiła waga pszenżyta ozimego, która była niższa w odniesieniu do roku poprzedniego o 5,2%.

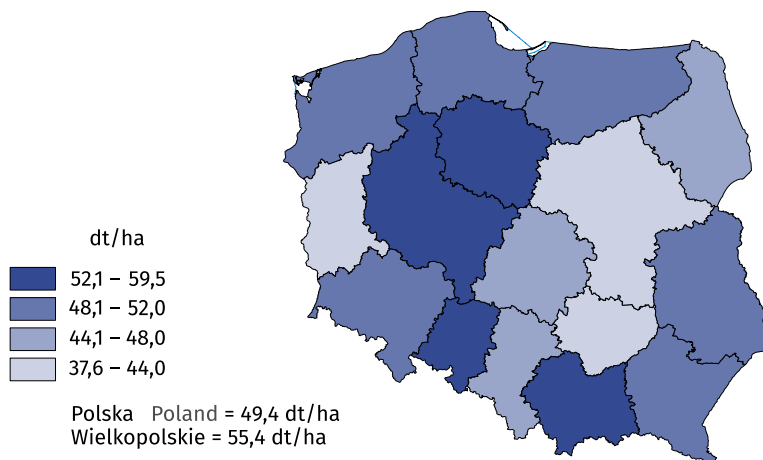
Mieszanki zbożowe uprawiano na powierzchni 26,2 tys. ha, tj. mniejszej od ubiegłorocznej o 4,4 tys. ha (o 14,4%), a w uprawie dominowały formy jare wysiane na powierzchni 19,1 tys. ha (spadek o 4,3 tys. ha, tj. o 18,5%). Plony w 2024 r. były wyższe od uzyskanych przed rokiem. Według szacunków średni plon mieszanek wyniósł 39,4 dt z 1 ha i był wyższy od ubiegłorocznego o 5,1%, a dla odmian jarych –

37,2 dt z 1 ha (tj. o 5,4% wyższy). Produkcja mieszanek zbożowych ogółem wyniosła 103,1 tys. ton, z czego 69,1% tj. 71,2 tys. ton przypadało na mieszanki wysiewane na wiosnę.

Znaczący udział w produkcji zbóż miała kukurydza na ziarno (tj. 31,1%). Kukurydza została zasiana w drugiej połowie kwietnia w dobrych warunkach. Również w kolejnych miesiącach warunki agrometeorologiczne były sprzyjające dla jej wegetacji. Powierzchnia uprawy tego zboża zwiększyła się w odniesieniu do ubiegłorocznej o 10,0 tys. ha (o 4,7%) i wyniosła 221,1 tys. ha. Przy plonie szacowanym na 74,4 dt z 1 ha, tj. o 5,1% wyższym od notowanego w 2023 r. zebrano 1646,4 tys. ziarna, tj. o 151,2 tys. ton (o 10,1%) więcej.

Mapa 3. Plony zbóż ogółem w 2024 r.

Map 3. Yields of total cereal in 2024

2.1.2. Strączkowe jadalne

2.1.2. Edible pulses

Strączkowe jadalne (konsumpcyjne) to: groch, fasola, bób oraz inne strączkowe jadalne uprawiane na ziarno (np. ciecierzycy). Powierzchnię zasianą grochem, fasolą, bobem itp. przewidzianą do zbioru w stanie niedojrzałym zaliczono do powierzchni warzyw gruntowych.

Powierzchnia, na której uprawiano strączkowe jadalne (zbierane na suche ziarno) w relacji do roku 2023 uległa znacznemu powiększeniu – o ponad jedną czwartą (tj. o 27,0%) do 9,1 tys. ha (w kraju o 38,3%). Przede wszystkim z tego względu, w produkcji również zanotowano wzrost (o 42,3% wobec wzrostu w kraju o 41,3%). Dodatkowo lepszy plon (o 12,1% wobec wzrostu w kraju o 2,0%) spowodował, że zebraną masę oszacowano na 25,4 tys. ton. Udział województwa w krajowej powierzchni strączkowych jadalnych wyniósł zaledwie 4,4%, a pod względem produkcji niecałe 5%.

Tablica 2. Powierzchnia zasiewów, plony i zbiory strączkowych jadalnych

Table 2. Sown area, yields and production of edible pulses

Wyszczególnienie Specification	2023	2024	
	w liczbach bezwzględnych in absolute numbers		2023=100
Powierzchnia w ha Area in ha	7191	9132	127,0
Plony z 1 ha w dt Yields per ha in dt	24,8	27,8	112,1
Zbiory w dt Production in dt	178317	253694	142,3

2.1.3. Ziemniaki

2.1.3. Potatoes

Na początku okresu wegetacji uwilgotnienie gleby było optymalne dla roślin ziemniaka. W drugiej połowie maja widoczne było kwitnienie ziemniaków (odmiany wczesne). Na ziemniakach zaczynała pojawiać się stonka. W późniejszym przebiegu warunków pogodowych występował niedobór opadów deszczu, nierównomierny ich rozkład i wysokie temperatury powietrza, co okazało się niezbyt korzystne dla plonów. Wykopki ziemniaków rozpoczęto w sierpniu, a zakończono w drugiej dekadzie października. Jakość bulw z tegorocznych zbiorów jest przeciętna.

Areał uprawy ziemniaków (bez ogrodów przydomowych) wyniósł 29,2 tys. ha i był większy niż w 2023 r. o 1,6 tys. ha, tj. o 5,6% (w kraju o 4,0%). W 2024 r. wielkopolskie zajmowało 1. lokatę w kraju biorąc pod uwagę powierzchnię uprawy oraz wielkość zbiorów (udział odpowiednio 14,9% i 16,5%). Z 1 ha uzyskano przeciętnie 335 dt ziemniaków i był to plon wyższy od ubiegłorocznego o 8 dt (o 2,4%), a od krajowego o 33 dt.

Tablica 3. Powierzchnia uprawy, plony i zbiory ziemniaków (bez ogrodów przydomowych)

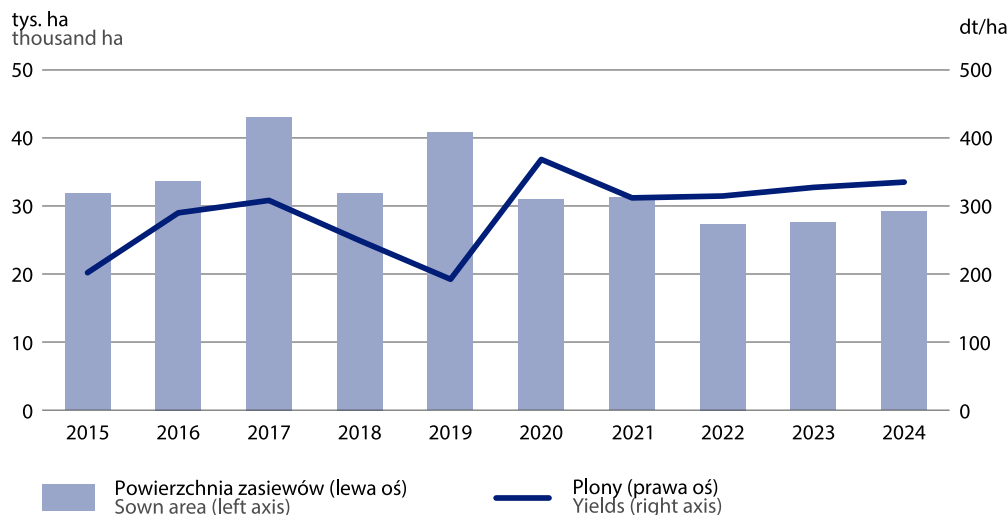
Table 3. Area, yields and production of potatoes (without home gardens)

Wyszczególnienie Specification	2023	2024	
	w liczbach bezwzględnych in absolute numbers		2023=100
Powierzchnia w ha Area in ha	27639	29198	105,6
Plony z 1 ha w dt Yields per ha in dt	327	335	102,4
Zbiory w dt Production in dt	9048133	9784026	108,1

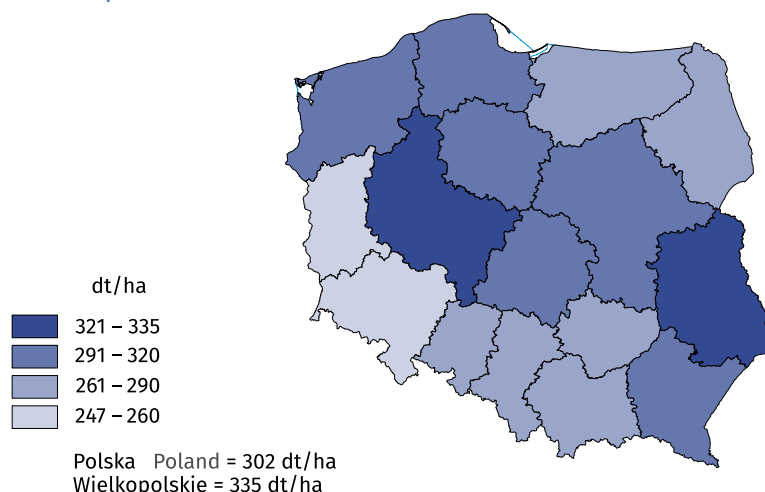
Zwiększenie powierzchni uprawy i lepsze plonowanie zadecydowało o wzroście produkcji o 73,6 tys. ton (tj. o 8,1%; w kraju o 5,9%) do 978,4 tys. ton ziemniaków.

Wykres 11. Powierzchnia uprawy i plony ziemniaków

Chart 11. Area and yields of potatoes

Mapa 4. Plony ziemniaków w 2024 r.
Map 4. Yields of potatoes in 2024

2.1.4. Przemysłowe

2.1.4. Industrial

Do upraw przemysłowych zalicza się buraki cukrowe, uprawy roślin oleistych (rzepak, rzepik, mak, słonecznik, soja, gorczyca i len oleisty), włóknistych (len, konopie) i innych przemysłowych (tj. tytoń, chmiel i cykorię).

Dominującą uprawą w tej grupie roślin był rzepak i rzepik. Rośliny rzepaku przezimowały dobrze, bez większych strat w obsadzie. Na początku marca rolnicy wykonywali już dokarmianie azotem, gdyż w roślinach były widoczne braki tego składnika. W kwietniu chłodne dni i nocne przymrozki, spowalniały wzrost rzepaku. Rzepak i rzepik były w dobrej kondycji i wczesnie zakwitły. Łuszczyzny już się zawiązały, ale zauważalne były na nich efekty przymrozków kwietniowych. W czerwcu rzepak ozimy wyglądał dosyć dorodnie, miał nawiązane dosyć dużo łuszczyzn. Żniwa rzepaku i rzepiku rozpoczęto w pierwszej dekadzie lipca, a powszechnie prowadzono je w trzeciej dekadzie miesiąca. Nasiona rzepaku z tegorocznych zbiorów są dobrej jakości i wykazują wysoki stopień zaolejenia (ponad 40%).

Pod zasiewy tych roślin oleistych przeznaczono 97,0 tys. ha, tj. o 11,9 tys. ha (o 10,9%) mniej niż w poprzednim roku (w kraju o 8,4%). Powierzchnia stanowiła 9,6% krajowej powierzchni rzepaku i rzepiku, a województwo zajmowało 3. lokatę za lubelskim i dolnośląskim. Zdecydowana większość, tj. 98,9% powierzchni uprawy rzepaku i rzepiku to formy ozime, które zasiano na powierzchni 95,9 tys. ha.

Tablica 4. Powierzchnia zasiewów, plony i zbiory rzepaku i rzepiku

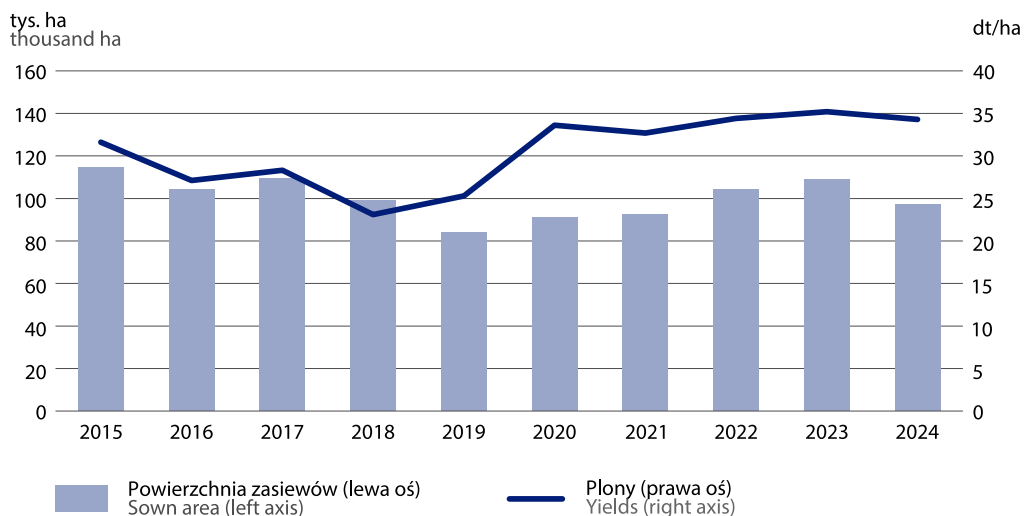
Table 4. Sown area, yields and production of rape and turnip rape

Wyszczególnienie Specification	2023	2024	
	w liczbach bezwzględnych in absolute numbers		2023=100
Powierzchnia w ha Area in ha	108897	96985	89,1
Plony z 1 ha w dt Yields per ha in dt	35,2	34,3	97,4
Zbiory w dt Production in dt	3830393	3322620	86,7

Plony rzepaku i rzepiku z 1 ha wyszacowano na 34,3 dt, czyli 2,6% niżej aniżeli przed rokiem (w kraju o 4,4%), a ich zbiory wyniosły 332,3 tys. ton i były mniejsze o 50,8 tys. ton, tj. o 13,3% (w kraju o 12,6%). Udział w krajowej produkcji na poziomie 10,2% plasował wielkopolskie na 2. miejscu za lubelskim.

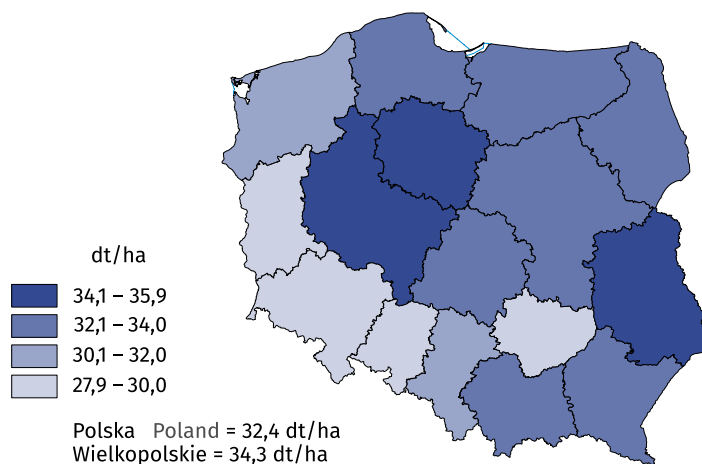
Wykres 12. Powierzchnia zasiewów i plony rzepaku i rzepiku

Chart 12. Sown area and yields of rape and turnip rape

Mapa 5. Plony rzepaku i rzepiku w 2024 r.

Map 5. Yields of rape and turnip rape in 2024

Znaczący udział w produkcji upraw przemysłowych miały również buraki cukrowe. W 2024 r. uprawiano je na powierzchni 59,3 tys. ha, która przewyższała ubiegłoroczną o 3,2 tys. ha, tj. o 5,8% (w kraju o 6,6%). Od lat województwo wielkopolskie obsiewa burakami największy areał w Polsce, a w 2024 r. udział w krajowej powierzchni kształtował się na poziomie 21,3%.

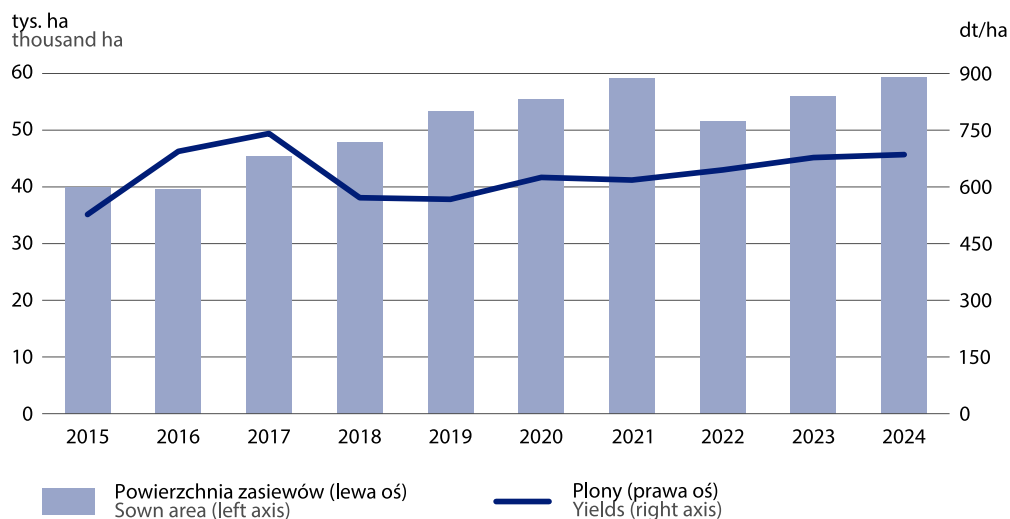
Tablica 5. Powierzchnia zasiewów, plony i zbiory buraków cukrowych
Table 5. Sown area, yields and production of sugar beets

Wyszczególnienie Specification	2023	2024	
	w liczbach bezwzględnych in absolute numbers		2023=100
Powierzchnia w ha Area in ha	56091	59329	105,8
Plony z 1 ha w dt Yields per ha in dt	678	685	101,0
Zbiory w dt Production in dt	38001652	40664494	107,0

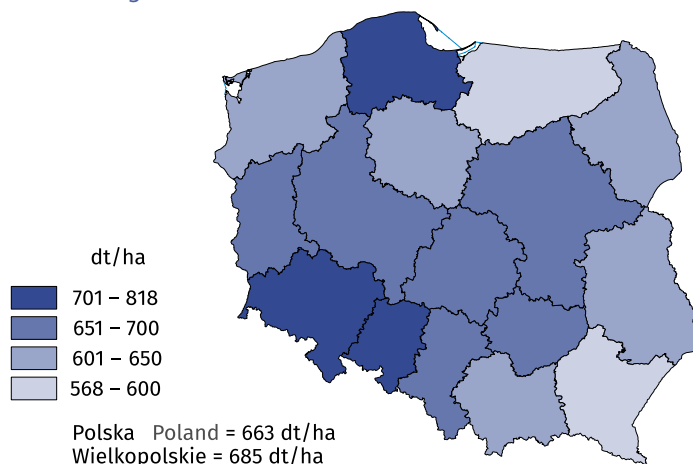
Tegoroczny przebieg warunków pogodowych sprzyjał na ogół wegetacji buraków cukrowych. W kwietniu przez przymrozki wcześniej zasiane buraki cukrowe zostały lekko uszkodzone. Przelotne opady gradu również uszkodziły liście buraka. Od połowy maja widoczne były mszyce na plantacjach buraków cukrowych, co wymagało przeprowadzenia zabiegu insektycydowego. Buraki miały dobrze rozwinięty system korzeniowy, który nawet pomimo braku opadów sobie poradził. W czerwcu wykonywano nawożenie dolistne. Opady, które wystąpiły pod koniec czerwca znacznie poprawiły kondycję buraków. We wrześniu rozpoczęła się już kampania buraczana, a pogoda sprzyjała zbiorom buraków. W październiku w większości upraw zostały wykopane buraki cukrowe oraz pozostałe rośliny okopowe.

W wielkopolskim średnia wydajność na 1 ha osiągnęła 685 dt, tj. o 1,0% więcej niż w 2023 r. (w kraju o 2,0%). W 2024 r. zebrano 4066,4 tys. ton korzeni, co oznacza wzrost produkcji o 266,3 tys. ton, tj. o 7,0% (w kraju o 8,8%). Z odsetkiem 22,1% udziału w ogólnopolskiej produkcji buraków cukrowych województwo wielkopolskie objęło 1. miejsce w kraju.

Wykres 13. Powierzchnia zasiewów i plony buraków cukrowych
Chart 13. Sown area and yields of sugar beets

Mapa 6. Plony buraków cukrowych w 2024 r.
Map 6. Yields of sugar beets in 2024

2.1.5. Pastewne

2.1.5. Feed

W 2024 r. powierzchnia paszowa roślin pastewnych uprawianych w plonie głównym w wielkopolskim wyniosła 393,1 tys. ha i była większa niż przed rokiem o 22,2 tys. ha, tj. o 6,0% (w kraju o 2,9%). Udział w krajowej powierzchni paszowej osiągnął poziom 9,5%, a wielkopolskie zajmowało 4. lokatę za województwem: mazowieckim, podlaskim i warmińsko-mazurskim. W skład powierzchni paszowej wchodziły trwałe użytki zielone, które stanowiły 48,0% oraz polowe uprawy pastewne – 52,0% (w kraju odpowiednio 63,1% i 36,9%). W relacji do poprzedniego roku udział areалу użytków zielonych zmniejszył się na rzecz polowych upraw pastewnych użytkowanych na paszę o 3,5 p.proc. (w Polsce o 0,9 p.proc.).

Łąki i pastwiska trwałe w żywieniu zwierząt gospodarskich, w szczególności takich jak np. bydło i owce, są źródłem najtańszych, pełnowartościowych pasz, bogatych w białko i składniki mineralne. W omawianym roku areal trwałych użytków zielonych obejmował 188,6 tys. ha, tj. o 1,3% mniej niż w 2023 r. (w kraju o 1,4%).

Do przeliczenia zielonek na siano przyjęto, że 5 dt zielonki = 1 dt siana.

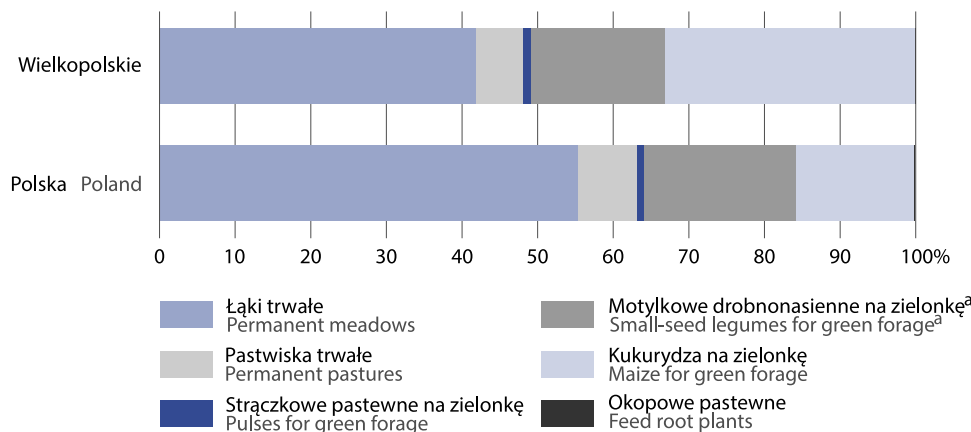
Wśród użytków zielonych łąki trwałe zajmowały 164,5 tys. ha i stanowiły 87,2% ich powierzchni. Rośliny z pierwszego okresu są najwartościowsze, a plon często jest wówczas największy. Plony pierwszego pokosu traw łąkowych (w przeliczeniu na siano) oceniono na 39,7 dt na 1 ha, a zbiór z łąk trwałych liczył 653,8 tys. ton. Drugi pokos łąk ruszył od razu po zakończeniu żniw. Wydajność z 1 ha drugiego pokosu wyniosła 27,2 dt, trzeciego – 23,9 dt, zbiór natomiast odpowiednio 448,1 tys. ton i 392,7 tys. ton. Średnio z trzech pokosów z jednostki powierzchni zebrano 90,8 dt siana wobec 91,6 dt w roku wcześniejszym. Spadek plonów (o 0,9%) oraz arealu łąk trwałych o 4,0 tys. ha, tj. o 2,3% (w kraju wzrost o 1,3%), spowodowały, iż łączny zbiór w przeliczeniu na siano był o 3,2% mniejszy niż przed rokiem (w kraju więcej o 1,8%) i wyniósł 1494,6 tys. ton. Ilość ta stanowiła 11,0% produkcji krajowej, a wielkopolskie pod względem wielkości uzyskanego siana zajmowało 3. pozycję za mazowieckim i podlaskim. Trawę z łąk trwałych (łącznie z trzech pokosów) zebrano przede wszystkim w postaci siana (74,5%) oraz jako zielonkę na kiszenie (16,2%) i bieżące skarmianie zwierząt (4,4% ogólnej produkcji). Pozostałą część traw z łąk trwałych (4,8%) wykorzystano do wypasu zwierząt.

Powierzchnia pastwisk trwałych w gospodarstwach rolnych, czyli gruntów pokrytych trawami, które z zasady nie są koszone, lecz służą do wypasu zwierząt, wyniosła 24,0 tys. ha i w porównaniu z 2023 r. zwiększyła się o 1,5 tys. ha, tj. o 6,6% (w kraju o 2,4%). Przy plonie oszacowanym na 198,0 dt na 1 ha (o 3,0 dt niższym od zeszłorocznego) zbiór z pastwisk wyniósł 476,2 tys. ton i był wyższy niż przed

rokiem o 22,6 tys. ton (o 5,0%). Pod względem produkcji zielonki pastwiskowej wielkopolskie lokowało się na 4. miejscu w Polsce (7,6% zbiorów krajowych) za podlaskim, mazowieckim i warmińsko-mazurskim.

Wykres 14. Struktura powierzchni paszowej w 2024 r.

Chart 14. Structure of feed area in 2024

a Oraz inne pastewne łącznie z trawami i pastwiskami połowymi.
a And other feed, including meadow and pasture field.

Uprawy **pastewne** obejmują: strączkowe pastewne, motylkowe drobnonasienne (w tym wieloletnie, tj. koniczyna, lucerna i esparceta) z innymi pastewnymi i trawami, a także okopowe pastewne (buraki pastewne, brukiew, marchew pastewna, kapusta pastewna, rzepa itp.) oraz kukurydzę na zielonkę.

Uprawa roślin pastewnych ma bardzo duże znaczenie w gospodarstwach rolnych, które dysponują niewielką powierzchnią trwałych użytków zielonych bądź nie posiadają ich wcale. W związku z tym produkcja własnych pasz ma znaczący wpływ na wielkość produkcji zwierzęcej oraz na poniesione koszty chowu. W 2024 r. w wielkopolskim pod uprawę połowych roślin pastewnych na pasze przeznaczono 204,5 tys. ha, tj. więcej niż w poprzednim roku o 24,7 tys. ha, czyli o 13,7% (w kraju o 5,7%). Powierzchnia ta stanowiła 13,4% areálu połowych upraw pastewnych ogółem, a uwzględniając jej wielkość wielkopolskie plasowało się na 2. miejscu, za mazowieckim.

W strukturze zasiewów udział kukurydzy na zielonkę w stosunku do pozostałych roślin pastewnych w wielkopolskim w 2024 r. był największy i stanowił 63,7% (w kraju 42,3%). Areál przeznaczony pod uprawę tego gatunku wyniósł 130,2 tys. ha i był o 8,6 tys. ha, tj. o 7,0% większy niż w 2023 r. (w kraju o 5,8%). Kukurydza należy do najbardziej wydajnych roślin uprawnych, a jej plonowanie w 2024 r. oszacowano na 501 dt z 1 ha, tj. więcej o 0,4% niż rok wcześniej (w kraju o 0,4% mniej). Zbiór kukurydzy na kiszenie (całych roślin, tj. kolb, liści i łodyg) rozpoczął się we wrześniu. Przygotowywana ze zbiorów kiszonka jest podstawową paszą bydła mięsnego i mlecznego. W wielkopolskim masa zebranej zielonki równała się udziałowi 21,7% w produkcji ogólnokrajowej (1. miejsce w kraju), była większa niż w 2023 r. o 7,3% i odpowiadała wadze 6516,9 tys. ton.

Trawy połowe na zielonkę zajmowały w kategorii połowych upraw pastewnych drugi co do wielkości areál odpowiadający powierzchni 26,1 tys. ha (o udziale 12,8% wobec 31,5% w kraju). W porównaniu z 2023 r. powierzchnia i zbiór zielonek na gruntach ornych w wielkopolskim wzrosła odpowiednio o 7,6% i o 6,7%.

Rośliny motylkowe drobnonasienne na zielonkę rosły na powierzchni o 17,8% większej niż w 2023 r., tj. na 35,7 tys. ha. Zajmowały one 17,5% obszaru połowych upraw pastewnych (w kraju 19,5%). Wśród nich największy udział w powierzchni miała lucerna na zielonkę – 75,6% (w kraju 37,6%). Większość gatunków roślin pastewnych zbieranych w postaci zielonki plonowała lepiej niż w roku poprzednim.

2.1.6. Warzywa gruntowe

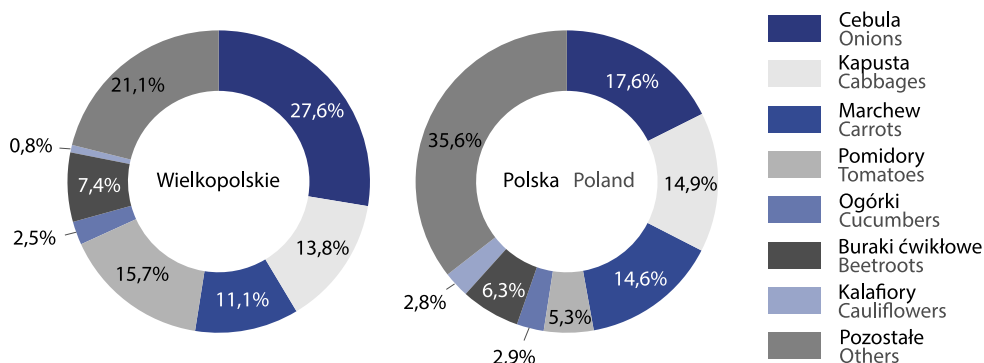
2.1.6. Ground vegetables

W 2024 r. pod uprawę warzyw gruntowych (bez ogrodów przydomowych) przeznaczono 17,8 tys. ha, czyli powierzchnię mniejszą niż przed rokiem o 0,3 tys. ha, tj. o 1,8% (w kraju większą o 5,1%). Ograniczenie areалу odnotowano dla większości warzyw, najbardziej w przypadku kukurydzy cukrowej (o 72,3%), groszku zielonego (o 69,1%), fasolki szparagowej (o 20,1%), kalafiorów (o 19,6%), brokułów (o 18,6%). Wzrost powierzchni nastąpił w uprawie dyni, kabaczka, cukinii (o 31,4%), pomidorów (o 27,7%), buraków ćwikłowych (o 8,9%) oraz cebuli (o 0,6%).

Warunki wegetacyjne w 2024 roku były zróżnicowane, lecz na ogół niesprzyjające uprawom warzyw gruntowych. W kwietniu niskie temperatury powietrza, lokalnie spadające w ciągu nocy poniżej zera oraz znaczne uwilgotnienie gleby na początku kwietnia uniemożliwiły terminowe przeprowadzenie prac polowych przyczyniając się do opóźnienia siewów warzyw gruntowych. Wschody warzyw wysianych pod koniec marca i na początku kwietnia były równomierne. Przymrozki na przełomie kwietnia i maja spowodowały powstanie strat mrozowych, szczególnie na plantacjach nieokrytych. Pierwsza połowa maja była okresem ciepłym i suchym. Warzywa ogrodnicze zostały zasiane w wilgotną glebę oraz termin siewu był odpowiedni. Opady deszczu w lipcu poprawiły uwilgotnienie gleby, ale jednocześnie przyczyniły się do wzrostu presji chorób grzybowych oraz szkodników roślin. Wysokie temperatury i znaczne nasłonecznienie utrzymujące się od lipca do początku września przyspieszyły dojrzewanie warzyw, lecz z powodu pogarszającego się bilansu wodnego, konieczne było stosowanie dodatkowego nawadniania plantacji. Przebieg pogody we wrześniu i październiku sprzyjał przyrostowi masy warzyw odmian późnych, a warunki zbioru były dobre.

Łączne zbiory warzyw gruntowych wyniosły 520,0 tys. ton, tj. o 28,5 tys. ton mniej niż przed rokiem (o 5,2%, w kraju produkcja utrzymała się na podobnym poziomie). Zmniejszenie zbiorów zanotowano w przypadku większości gatunków warzyw gruntowych, z wyjątkiem dyni, kabaczka, cukinii, pomidorów i buraków ćwikłowych (wzrost odpowiednio o 38,5%, o 9,7% i o 7,0%). Największy spadek – o ponad 70% – dotyczył kukurydzy cukrowej i grochu zielonego (odpowiednio o 80,0% i o 70,5%). Wśród gatunków o znacznych spadkach produkcji należy wymienić: kalafiory, fasolkę szparagową, brokuły, pietruszkę (odpowiednio o 24,7%, o 23,2%, o 17,6% i o 12,5%). Uzyskane zbiory warzyw gruntowych stanowiły 13,6% krajowej produkcji, a województwo wielkopolskie pod tym względem zajmowało 3. miejsce, za kujawsko-pomorskim i lubelskim.

Wykres 15. Struktura zbiorów warzyw gruntowych w 2024 r.
Chart 15. Structure of ground vegetables production in 2024

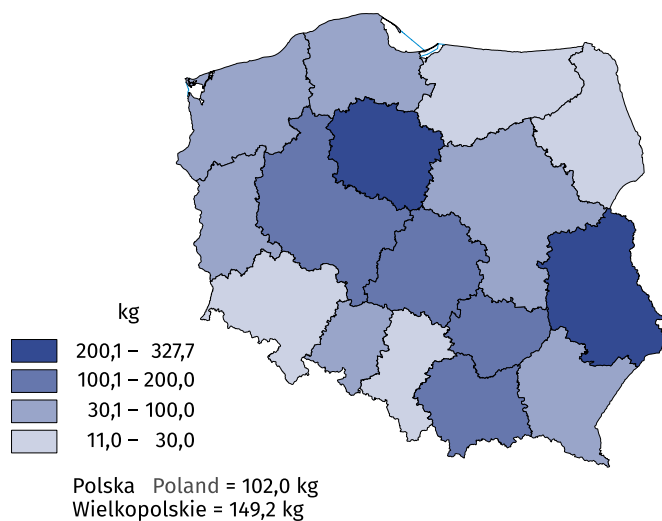
Produkcja warzyw w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosła 149,2 kg wobec 157,1 kg w 2023 r. (w kraju 102,0 kg, wobec 101,7 kg).

Tablica 6. Zbiory warzyw gruntowych na 1 mieszkańca
 Table 6. Production of ground vegetables per capita

Wyszczególnienie Specification	2023	2024	
	w kg in kg		2023=100
Ogółem Total	157,1	149,2	95,0
Kapusta Cabbages	22,1	20,6	93,4
Kalafiory Cauliflowers	1,5	1,1	75,5
Cebula Onions	45,1	41,2	91,4
Marchew jadalna Carrots	18,3	16,6	90,6
Buraki ćwikłowe Beetroots	10,3	11,0	107,1
Ogórki Cucumbers	3,9	3,7	94,3
Pomidory Tomatoes	21,4	23,5	109,9
Pozostałe ^a Others ^a	34,5	31,4	91,0

a Pietruszka, pory, selery, rzodkiewka, sałata, rabarbar, szparagi, koper i inne.
 a Parsley, leeks, celeries, radish, lettuce, rhubarb, asparagus, dill and others.

Mapa 7. Zbiory warzyw gruntowych ogółem na 1 mieszkańca w 2024 r.
 Map 7. Production of ground vegetables per capita in 2024

2.1.7. Owoce

2.1.7. Fruit

Dzięki ciepłej zimie, nie odnotowano większych szkód w uprawach drzew i krzewów owocowych. Uprawy sadownicze dobrze przetrzymały i pod koniec marca było już widać, że niektóre drzewa zaczynają fazę kwitnienia. Takie szybkie kwitnienie spowodowały wysokie temperatury w końcu marca. Plantacje truskawek również dobrze przetrzymały. Po drzewach widoczne były uszkodzenia pąków kwiatowych oraz silny opad zawiązków po przymrozkach z kwietnia. Druga połowa maja to okres dojrzewania truskawek, które były w dość dobrej kondycji. W połowie i pod koniec maja przyszły opady deszczu, po którym rośliny znacznie odżyły. Przebieg warunków pogodowych w kolejnych miesiącach okresu wegetacyjnego był zróżnicowany. Deficyt opadów deszczu skutkował drobnieniem owoców i spadkiem jakości plonu handlowego oraz znacznym skróceniem okresu plonowania większości gatunków owoców jagodowych. Wysokie temperatury powietrza w sierpniu i we wrześniu, rejestrowane również w nocy, prowadziły do gorszego wybarwiania owoców i obniżenia ich walorów smakowych. Październikowa pogoda sprzyjała prowadzonym w tym czasie zbiorom owoców.

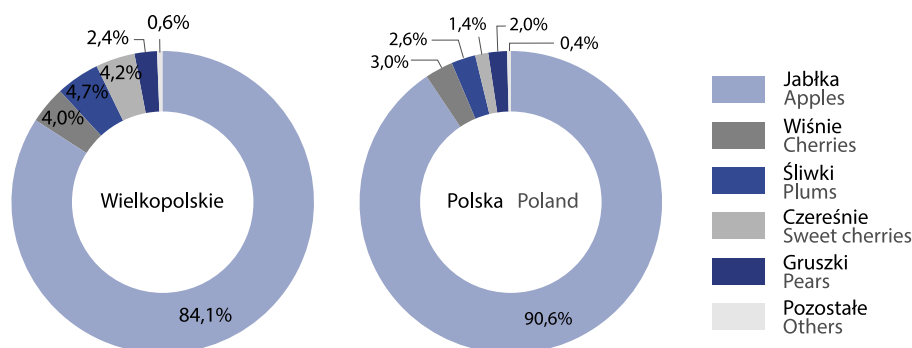
Łączne zbiory owoców z drzew, krzewów owocowych i plantacji jagodowych wyniosły 229,8 tys. ton i były niższe o 32,4 tys. ton (o 12,4%) niż przed rokiem (w kraju o 14,4%). Udział w produkcji ogólnokrajowej stanowił 5,5%, a wielkopolskie zajmowało 5. lokatę za mazowieckim, łódzkim, lubelskim i świętokrzyskim.

Areał uprawy drzew owocowych w 2024 r. obejmował 10,3 tys. ha i był mniejszy o 0,4 tys. ha (tj. o 4,1%) niż w roku poprzednim. W powierzchni sadów drzew owocowych pozostałych, do których zalicza się między innymi brzoskwinie, morele i orzechy włoskie, zaobserwowano największy spadek – o 38%. Spadki odnotowano także dla jabłoni i śliw (odpowiednio o 4,6% i o 3,1%). Natomiast areał wzrósł w uprawie grusz, czereśni i wiśni (odpowiednio o 4,1%, o 1,3% i o 0,1%)

Z drzew owocowych w sadach zebrano 211,3 tys. ton owoców, tj. 91,9% produkcji owoców ogółem w województwie. Masa ta była niższa od ubiegłorocznej o 30,1 tys. ton, tj. o 12,5%. O wielkości produkcji owoców zdecydowały w głównej mierze zbiory jabłek, które wyniosły 177,9 tys. ton, czyli blisko 85% zbioru owoców z drzew. Zbiory owoców badanych gatunków drzew były mniejsze niż w 2023 r. z wyjątkiem grusz, dla których utrzymały się na podobnym poziomie. Najbardziej produkcja spadła w przypadku owoców z drzew pozostałych i wiśni (odpowiednio o 42,4% i o 39,1%). W porównaniu z poprzednim rokiem plonowanie było słabsze dla wszystkich gatunków drzew owocowych.

Wykres 16. Struktura zbiorów owoców z drzew w sadach w 2024 r.

Chart 16. Structure of tree fruit production in orchards in 2024

W 2024 r. produkcja owoców z drzew w sadach w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosła 60,6 kg wobec 69,2 kg przed rokiem (w kraju 99,3 kg wobec 115,6 kg).

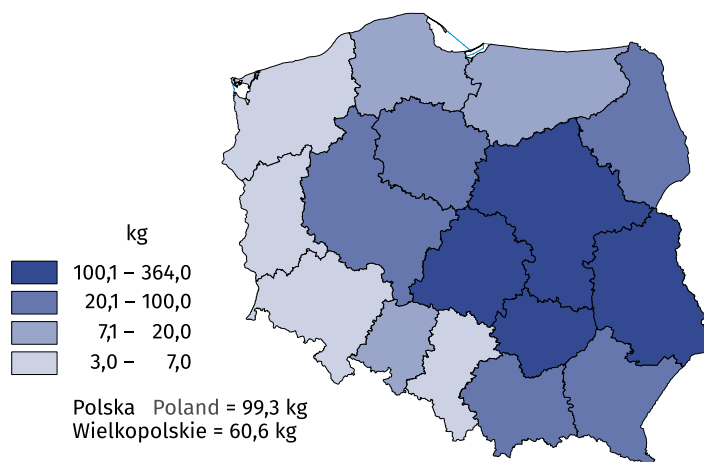
Tablica 7. Zbiory owoców z drzew na 1 mieszkańca
Table 7. Production of tree fruit in kg per capita

Wyszczególnienie Specification	2023	2024	
	w kg in kg		2023=100
Ogółem Total	69,2	60,6	87,7
Jabłonie Apples	56,7	51,1	90,0
Grusze Pears	1,4	1,4	100,2
Śliwy Plums	3,3	2,8	86,2
Wiśnie Cherries	4,0	2,4	61,0
Czereśnie Sweet cherries	3,1	2,5	81,8
Pozostałe ^a Others ^a	0,7	0,4	57,7

a Brzoskwinie, morele i orzechy włoskie łącznie, od 2022 r. również inne gatunki (m. in. dereń jadalny, jarząb, miłorząb japoński, nie-szpułka zwyczajna, pigwa pospolita, śliwa tarnina, śliwo-morela, śliwo-nektaryna, śliwo-wiśnia).

a Peaches, apricots and walnuts in total, from 2022 also other species (including dogwood, mountain ash, ginkgo biloba, medlar, common quince, blackthorn plum, plum-apricot, plum-nectarine, plum-cherry).

Mapa 8. Zbiory owoców z drzew na 1 mieszkańca w 2024 r.
Map 8. Production of tree fruit per capita in 2024

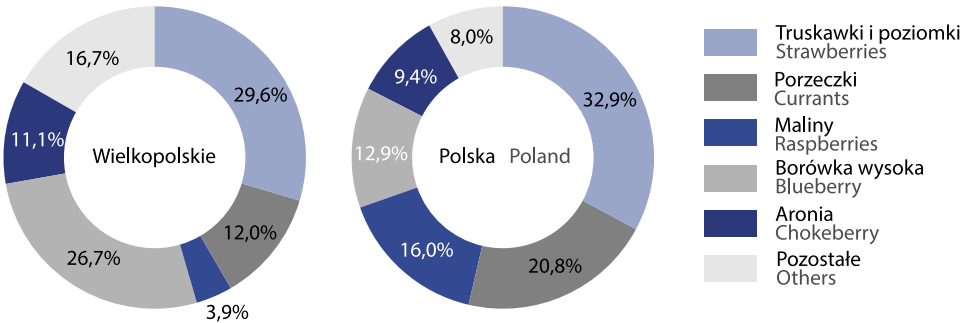

Powierzchnia krzewów owocowych łącznie z plantacjami jagodowymi w 2024 r. wyniosła 4,1 tys. ha i była mniejsza w stosunku do roku poprzedniego o 0,3 tys. ha, tj. o 5,8%. Spadek areалу upraw dotyczył wszystkich badanych gatunków, ale największe odnotowano dla: malin (łącznie z jeżyną bezkolcową) – o 17,8%, grupy pozostałych, do której zalicza się między innymi jagodę kamczacką, leszczynę, winorośl – o 13,3% oraz agrestu i aronii (odpowiednio o 12,3% i o 11,5%).

Zbiory ogółem z krzewów owocowych i plantacji jagodowych w 2024 r. wyniosły 18,5 tys. ton i były niższe o 2,3 tys. ton aniżeli w roku wcześniejszym (tj. o 11,1%). W porównaniu z 2023 r. największy spadek produkcji odnotowano w przypadku aronii – 39,9%, przy plonie niższym o prawie jedną trzecią (tj.

32,1%). Mniej było też porzeczek (o 26,5%), a ich plonowanie było słabsze o 22,8%. Największy udział w produkcji owoców z krzewów owocowych i plantacji jagodowych miały truskawki i poziomki grunto-
we (tj. 29,6%). W 2024 r. zebrano 5,5 tys. ton truskawek i poziomek, tj. o 0,4 tys. ton mniej (o 6,5%) niż
w 2023 r. Produkcja ta stanowiła 3,5% krajowej.

Wykres 17. Struktura zbiorów owoców z krzewów owocowych w sadach i plantacji jagodowych w 2024 r.
Chart 17. Structure of fruit bushes in orchards and berry fruit production in 2024

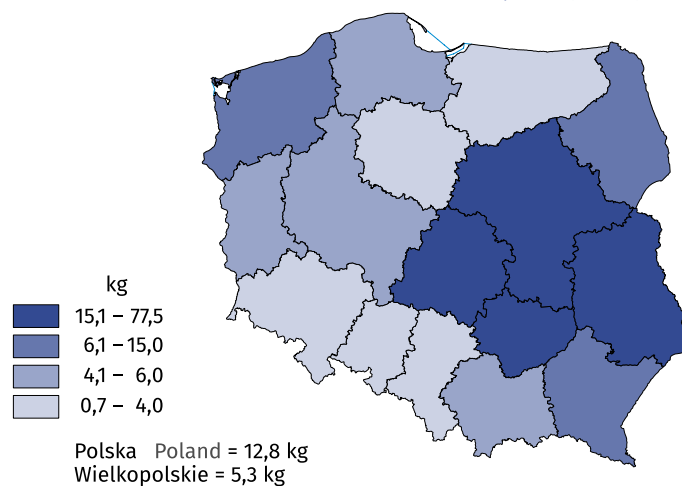
W 2024 r. produkcja owoców z krzewów owocowych w sadach i plantacji jagodowych w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosła 5,3 kg wobec 6,0 kg w poprzednim roku (w kraju 12,8 kg wobec 15,0 kg przed rokiem).

Tablica 8. Zbiory owoców z krzewów owocowych w sadach i plantacji jagodowych na 1 mieszkańca
Table 8. Production of fruit bushes in orchards and berry fruit per capita

Wyszczególnienie Specification	2023	2024	
	w kg in kg		2023=100
Ogółem Total	6,0	5,3	89,1
Truskawki i poziomki Strawberries and wild strawberries	1,7	1,6	93,7
Maliny ^a Raspberries ^a	0,2	0,2	95,9
Porzeczki Currants	0,9	0,6	73,7
Borówka wysoka Blueberry	1,4	1,4	99,6
Aronia Chokeberry	1,0	0,6	60,2
Agrest Gooseberries	0,1	0,1	89,9
Pozostałe ^b Others ^b	0,7	0,8	115,2

a Łącznie z jeżyną bezkolcową. b Jagoda kamczacka, leszczyna, winorośl i inne.
a Including thornless blackberry. b Haskap berry, hazel, vine and others.

Mapa 9. Zbiory owoców z krzewów owocowych w sadach i plantacji jagodowych na 1 mieszkańca w 2024 r.
Map 9. Production of fruit bushes in orchards and berry fruit per capita in 2024

2.2. Produkcja zwierzęca

2.2. Animal production

Dane o pogłowie zwierząt gospodarskich i produkcji zwierzęcej opracowano na podstawie sprawozdawczości i wyników badań reprezentacyjnych.

Od 2022 r. GUS zastąpił dane dot. pogłowia bydła i owiec pozyskiwane dotychczas z badania R-ZW-B danymi z rejestru administracyjnego Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (ARiMR) zgodnie z Ustawą z dnia 2 kwietnia 2004 r. o systemie identyfikacji i rejestracji zwierząt z późniejszymi zmianami.

Jako podstawę przeliczeń dla 2024 r. przyjęto użytki rolne z 2023 r.

2.2.1. Bydło

2.2.1. Cattle

Według stanu w czerwcu 2024 r. pogłowie bydła w wielkopolskim liczyło 1197,3 tys. szt., tj. o 37,5 tys. szt. (o 3,2%) więcej niż przed rokiem (w kraju mniej o 0,4%). Wzrost liczebności odnotowano we wszystkich grupach wiekowo-użytkowych, w tym największy w grupie cieląt (o 6,1%) oraz grupie bydła w wieku 2 lat i więcej – o 2,8%. Stado krów liczyło 321,2 tys. szt. i było większe o 3,3% (w kraju mniejsze o 0,1%). Udział krów w stadzie wyniósł 26,8% i w porównaniu z ubiegłym rokiem ukształtował się na podobnym poziomie (w kraju odpowiednio 36,9% i 0,1 p.proc. więcej). Dominowały krowy mleczne, które stanowiły 96,4% stada krów, tj. w odniesieniu do czerwca 2023 r. oznacza to wzrost udziału o 0,1 p.proc.

Tablica 9. Bydło według grup wiekowo-użytkowych

Stan w czerwcu

Table 9. Cattle breakdown by categories

As of June

Wyszczególnienie Specification	2023	2024	
	w sztukach in heads		2023=100
Ogółem Total	1159739	1197273	103,2
Cielęta w wieku poniżej 1 roku Bovines less than 1 year old	401102	425680	106,1
Młode bydło w wieku 1–2 lat nieukończonych Bovines between 1 and 2 incomplete	377650	379782	100,6
Bydło w wieku 2 lat i więcej Bovines aged 2 years and over	380987	391811	102,8
w tym krowy of which cows	311093	321249	103,3
w tym mleczne of which dairy	299612	309698	103,4

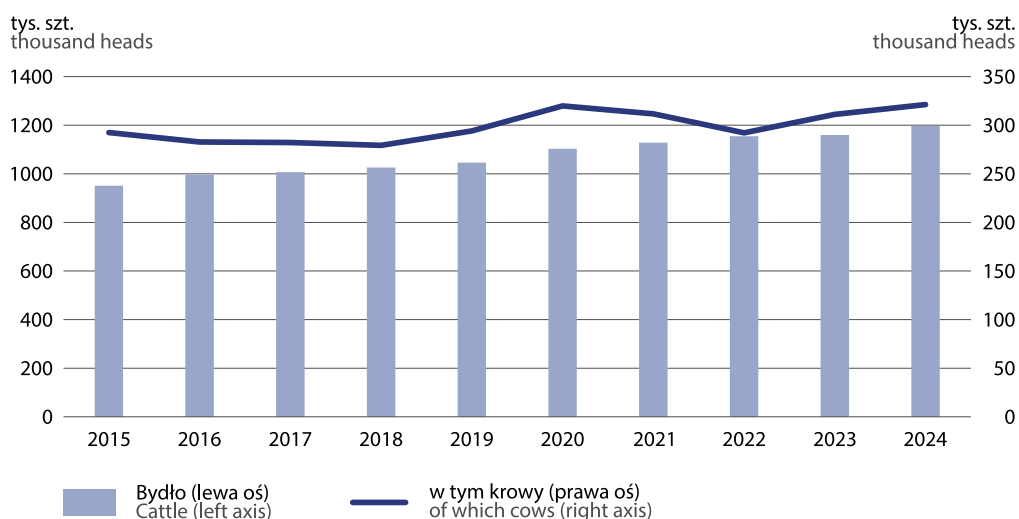
Pogłowie bydła w województwie wielkopolskim stanowiło 18,9% stada krajowego, co lokowało ten region na 1. miejscu w Polsce (przed rokiem 2. miejsce – udział 18,2%).

Wykres 18. Pogłowie bydła

Stan w czerwcu

Chart 18. Stocks of cattle

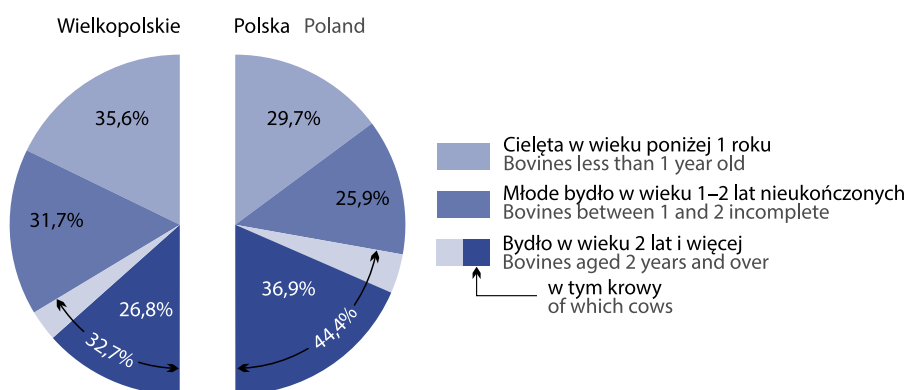
As of June

Wykres 19. Struktura стада bydła według grup wiekowo-użytkowych w 2024 r.

Stan w czerwcu

Chart 19. Structure of cattle breakdown by categories in 2024

As of June

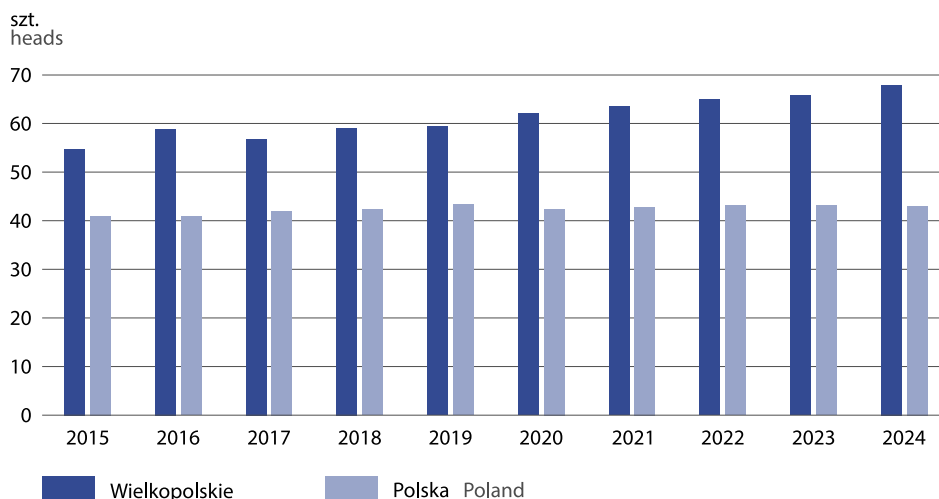
Na 100 ha użytków rolnych przypadało 67,9 szt. bydła, w tym 18,2 szt. krów, przy średniej obsadzie w kraju na poziomie 43,0 szt. i 15,9 szt. W 2023 r. było to 65,8 szt. bydła na 100 ha, w tym krów – 17,7 szt.

Wykres 20. Pogłowie bydła na 100 ha użytków rolnych

Stan w czerwcu

Chart 20. Stocks of cattle per 100 ha of agricultural land

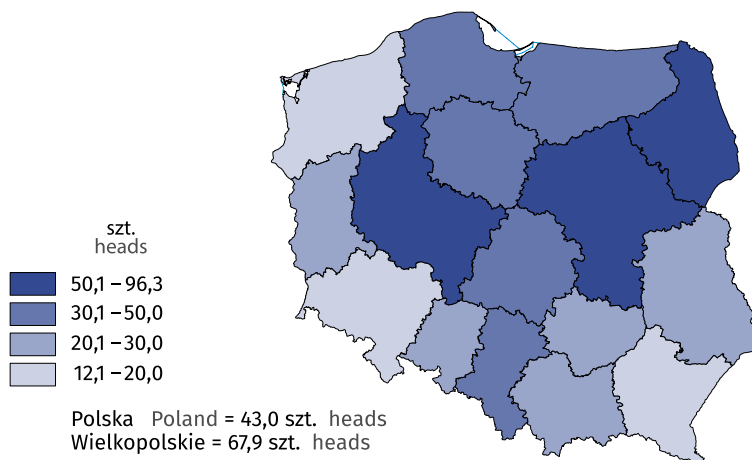
As of June

Mapa 10. Pogłowie bydła na 100 ha użytków rolnych w 2024 r.

Stan w czerwcu

Map 10. Stocks of cattle per 100 ha of agricultural land in 2024

As of June

2.2.2. Owce**2.2.2. Sheep**

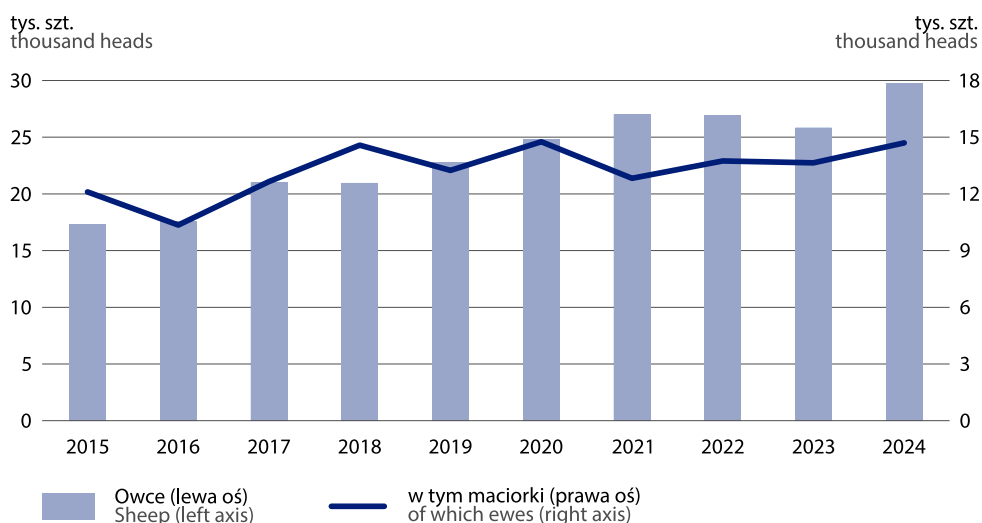
Pogłowie owiec w czerwcu 2024 r. w województwie wielkopolskim liczyło 29,7 tys. szt. i było liczniejsze niż przed rokiem o 3,9 tys. szt., tj. o 15,0% (przy średnim wzroście w kraju o 7,5%). Zanotowano wzrost liczby maciorek owczych o 7,7% (w kraju o 3,3%). Odsetek maciorek w stadzie ogółem stanowił 49,4% wobec 52,8% w 2023 r. (w kraju 48,3% wobec 50,2%). Udział w krajowym pogłowie owiec kształtował się na poziomie 10,0%, a wielkopolskie zajmowało 2. lokatę pod względem wielkości stada, zaś więcej owiec utrzymywanych było tylko w małopolskim (przed rokiem również 2. lokata, udział 9,3%).

Wykres 21. Pogłowie owiec

Stan w czerwcu

Chart 21. Stocks of sheep

As of June

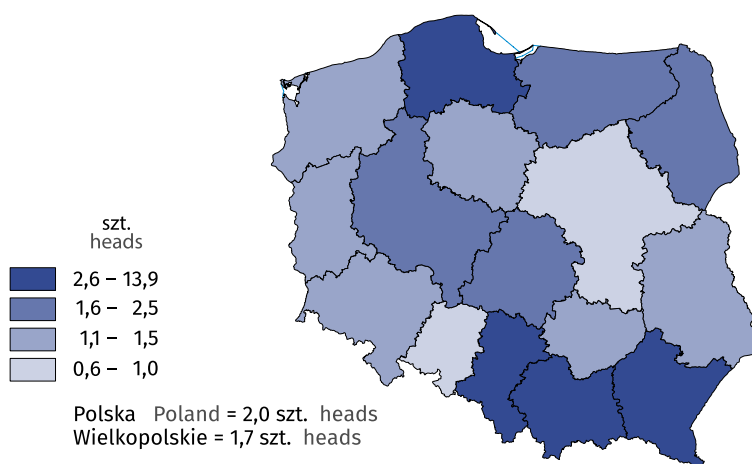
Obsada owiec na 100 ha użytków rolnych w czerwcu 2024 r. wyniosła 1,7 szt. wobec 2,0 szt. przeciętnie w kraju i 1,5 szt. przed rokiem.

Mapa 11. Pogłowie owiec na 100 ha użytków rolnych w 2024 r.

Stan w czerwcu

Map 11. Stocks of sheep per 100 ha of agricultural land in 2024

As of June

2.2.3. Trzoda chlewna**2.2.3. Pigs**

Według stanu w czerwcu 2024 r. pogłowie trzody chlewnej w województwie wielkopolskim liczyło 2643,0 tys. szt. i w stosunku do roku ubiegłego zmniejszyło się o 413,8 tys. szt., tj. o 13,5% (w kraju o 3,2%). Spadki dotyczyły wszystkich grup wagowo-użytkowych, z wyjątkiem świń na chów o wadze 50 kg i więcej, gdzie zaobserwowano wzrost o 18,5% (wobec 8,7% w kraju). Największe spadki odnosiły

się do grupy warchlaków o wadze od 20 kg do 50 kg – o 20,1% oraz tuczników na ubój o wadze 50 kg i więcej – o 14,8% (w kraju odpowiednio o 5,7% i o 2,0%). W skali roku udział loch na chów, decydujących o możliwościach reprodukcyjnych stada, wzrósł z 5,8% do 8,0% (w kraju z 6,3% do 7,0%). W grupie tej przeważały lochy prośne, których odsetek wyniósł 69,4% (wobec 72,0% w czerwcu 2023 r.). Wielkopolskie od lat jest największym producentem świń w Polsce, a udział w krajowym pogłowie w czerwcu 2024 r. ukształtował się na poziomie 28,9%, tj. o 3,5 p.proc. niżej aniżeli rok wcześniej.

Tablica 10. Trzoda chlewna według grup wagowo-użytkowych

Stan w czerwcu

Table 10. Pigs breakdown by categories

As of June

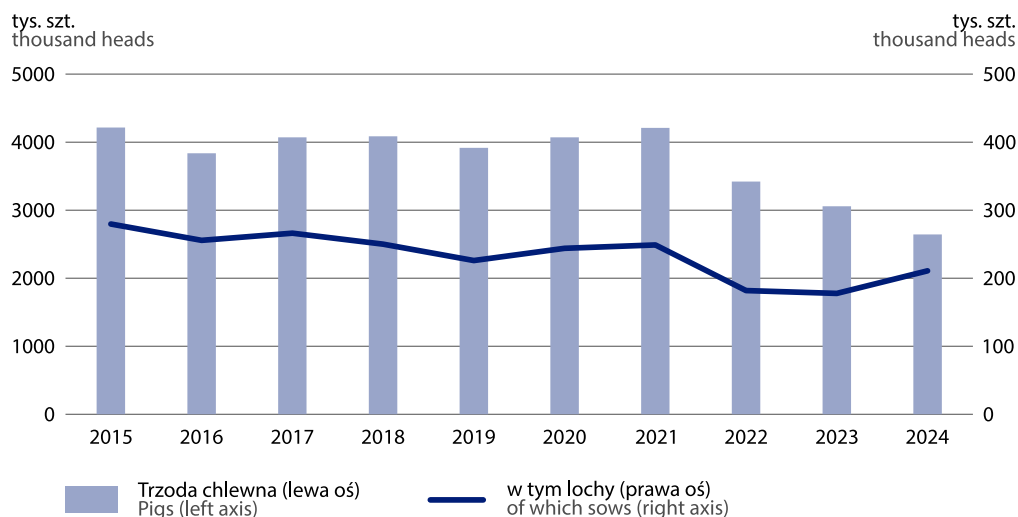
Wyszczególnienie Specification	2023	2024	
	w sztukach in heads		2023=100
Ogółem Total	3056830	2643046	86,5
Prosięta o wadze do 20 kg Piglets up to 20 kg	699068	624994	89,4
Warchlaki o wadze od 20 kg do 50 kg Piglets between 20 and 50 kg	962908	769123	79,9
Trzoda chlewna na ubój o wadze 50 kg i więcej Pigs of 50 kg and more for slaughter	1214000	1034641	85,2
Trzoda chlewna na chów o wadze 50 kg i więcej Pigs of 50 kg and more for breeding	180854	214289	118,5
w tym lochy of which sows	177636	210903	118,7
w tym prośne of which in farrow	127854	146356	114,5

Wykres 22. Pogłowie trzody chlewnej

Stan w czerwcu

Chart 22. Stocks of pigs

As of June

Obsada świń na 100 ha użytków rolnych w czerwcu 2024 r. wyniosła 150,0 szt., w tym loch na chów – 12,0 szt. i była największa w kraju (średnio w Polsce przypadało 62,0 szt. trzody chlewnej, w tym 4,4 szt. loch na chów). W poprzednim roku obsada świń ogółem w wielkopolskim była większa i wyniosła odpowiednio 173,4 szt., a w przypadku loch 10,1 szt.

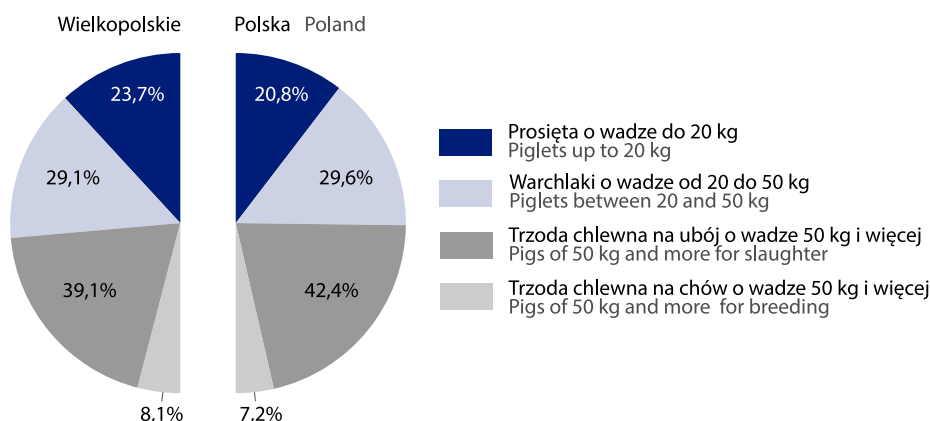
W 2024 r. Główny Inspektorat Weterynarii zarejestrował w województwie wielkopolskim 23 ogniska choroby afrykańskiego pomoru świń (ASF) wobec 10 przed rokiem (w kraju odpowiednio 44 wobec 30). Choroba ta w 2024 r. dotknęła 11,0 tys. zwierząt wobec 1,1 tys. świń w 2023 r. (w kraju odpowiednio 27,4 tys. wobec 8,5 tys.).³

Wykres 23. Struktura stada trzody chlewnej według grup wagowo-użytkowych w 2024 r.

Stan w czerwcu

Chart 23. Structure of pigs breakdown by categories in 2024

As of June

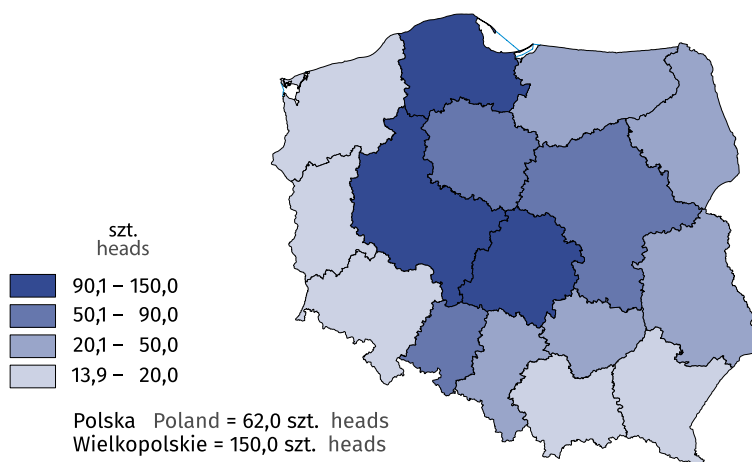

Mapa 12. Pogłowie trzody chlewnej na 100 ha użytków rolnych w 2024 r.

Stan w czerwcu

Map 12. Stocks of pig per 100 ha of agricultural land in 2024

As of June

³ Dane Głównego Inspektoratu Weterynarii (<https://www.wetgiw.gov.pl>), „Ogniska ASF u świń w 2024 r.”, „Ogniska ASF u świń w 2023 r.”.

2.2.4. Drób

2.2.4. Poultry

Pogłowie drobiu w grudniu 2024 r. wynosiło 59585,3 tys. szt. i w ciągu roku wzrosło o 12325,5 tys. szt., tj. o 26,1% (w kraju o 23,2%). Populacja ta stanowiła 22,2% krajowego stada drobiu (wobec 21,6% w 2023 r.) i zapewniła wielkopolskiemu przodownictwo w produkcji drobiu w Polsce (rok wcześniej województwo zajmowało 2. lokatę za mazowieckim). W strukturze stada dominował drób kurzy, którego odsetek wyniósł 90,1%, tj. 53700,4 tys. szt. (wobec 91,0% w kraju oraz 86,9% w 2023 r.), w tym kury nio- ski liczyły 23985,1 tys. szt., czyli 44,7% stada kur (w kraju 23,5%).

Tablica 11. Drób

Stan w grudniu

Table 11. Poultry

As of December

Wyszczególnienie Specification	2023	2024	
	w sztukach in heads		2023=100
Ogółem Total	47259770	59585299	126,1
w tym kury of which hens	41079609	53700402	130,7
w tym nio- of which laying hens	17394994	23985064	137,9

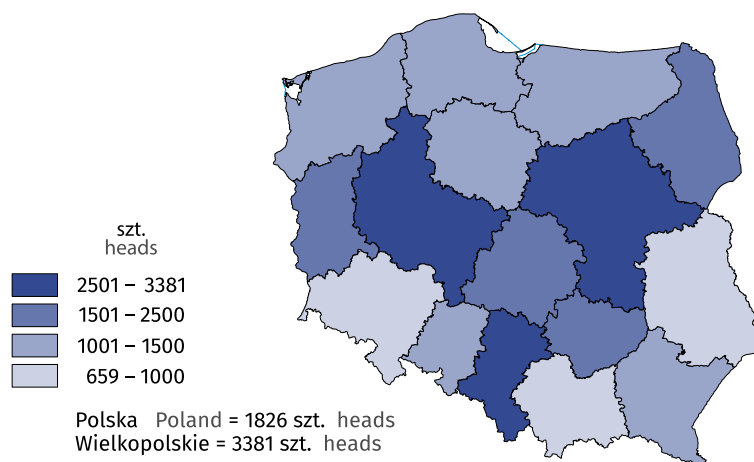
Obsada drobiu na 100 ha użytków rolnych w grudniu 2024 r. kształtowała się na poziomie 3380,9 szt., w tym kurzego – 3047,0 szt., przy średniej dla kraju odpowiednio 1826,1 szt. i 1661,9 szt. Przed rokiem na 100 ha użytków rolnych w województwie przypadało 2681,6 szt. drobiu, w tym drobiu kurzego – 2330,9 szt.

Mapa 13. Pogłowie drobiu na 100 ha użytków rolnych w 2024 r.

Stan w grudniu

Map 13. Stocks of poultry per 100 ha of agricultural land in 2024

As of December

2.2.5. Produkcja ważniejszych produktów zwierzęcych

2.2.5. Production of major animal product

Dane o **produkcji żywca rzeźnego** dotyczą skupu zwierząt rzeźnych (pomniejszonego o zwierzęta wyselekcjonowane do dalszego chowu), sprzedaży targowiskowej oraz uboju z przeznaczeniem na spożycie naturalne.

Produkcję żywca rzeźnego podaje się:

- w wadze żywej, tj. według wagi zwierząt rzeźnych przed ubojem,
- w wadze poubojowej ciepłej (wbc), tj. w przeliczeniu na mięso (masę mięsno-kostną), łącznie z tłuszczami i podrobami (jeżeli tak zaznaczono), za pomocą współczynników określających poubojową wydajność poszczególnych gatunków zwierząt.

Dane o produkcji żywca rzeźnego obejmują: skup zwierząt rzeźnych (pomniejszony o zwierzęta wyselekcjonowane do dalszego chowu), sprzedaż targowiskową zwierząt rzeźnych oraz ubój z przeznaczeniem na spożycie naturalne. Produkcja żywca rzeźnego zbilansowana jest importem i eksportem zwierząt żywych.

Produkcja żywca rzeźnego wyrażona w wadze żywej w 2024 r. kształtowała się na poziomie 1696,9 tys. ton i była wyższa od uzyskanej w 2023 r. o 479,8 tys. ton, tj. o 39,4% (w kraju o 8,6%).

Tablica 12. Produkcja żywca rzeźnego
Table 12. Production of animals for slaughter

Wyszczególnienie Specification	2023	2024	
	w liczbach bezwzględnych in absolute numbers		2023=100
	W sztukach In heads		
Bydło (bez cieląt) Cattle (excluding calves)	391567	436145	111,4
Cielęta Calves	-9445	-10505	.
Trzoda chlewna Pigs	3092664	2715422	87,8
Owce Sheep	8883	12712	143,1
Konie Horses	692	1351	195,2
	W wadze żywej w tonach In live weight in tonnes		
Ogółem Total	1217033	1696868	139,4
Bydło (bez cieląt) Cattle (excluding calves)	242636	274871	113,3
Cielęta Calves	-1878	-2411	.
Trzoda chlewna Pigs	481964	510111	105,8
Owce Sheep	279	416	149,1
Konie Horses	378	673	178,0
Drób Poultry	492644	912467	185,2
Kozy i króliki Goats and rabbits	1010	741	73,4

W 2024 r. wielkość produkcji żywca rzeźnego w przeliczeniu na mięso (łącznie z tłuszczami i podrobami) wyniosła 1300,8 tys. ton, co oznacza wzrost w stosunku do poprzedniego roku o 374,8 tys. ton, tj. o 40,5% (w kraju o 7,9%). Niemal jedna czwarta (23,1%) żywca w kraju pochodziła od producentów z wielkopolskiego, a województwo pod względem wielkości produkcji ogółem lokowało się na pozycji lidera. Również 1. lokatę wielkopolskie osiągnęło w produkcji żywca wołowego, wieprzowego oraz drobiowego (w skali kraju udział wyniósł odpowiednio 22,6%, 22,9% i 23,5%).

W strukturze produkcji żywca (bez podrobów) największy odsetek miało mięso drobiowe (55,8%; w porównaniu z 2023 r. zanotowano wzrost udziału o 13,5 p.proc.) oraz wieprzowe (32,4%; spadek o 10,6 p.proc.).

Tablica 13. Produkcja mięsa, tłuszczów i podrobów

Table 13. Production of meat, fats and pluck

Wyszczególnienie Specification	2023	2024	
	w tonach in tonnes		2023=100
Produkcja żywca rzeźnego ^a w przeliczeniu na mięso (łącznie z tłuszczami i podrobami) Production of animals for slaughter ^a in terms of meat (including fats and pluck)	926029	1300848	140,5
Mięso i tłuszcze Meat and fats	873484	1226706	140,4
w tym: wołowe of which: beef	125686	142383	113,3
wieprzowe pork	375932	397887	105,8
drobiowe poultry	369483	684350	185,2
Podroby Pluck	52545	74142	141,1

a W wadze poubojowej ciepłej
a In post-slaughter hot weight.

W 2024 r. produkcja mleka krowiego wyniosła 2436,8 mln litrów i w skali roku zarejestrowano jej wzrost o 0,9%, tj. 21,4 mln litrów (w kraju o 3,6%). Ilość ta stanowiła 15,6% krajowej produkcji mleka, a wielkopolskie plasowało się na 3. miejscu za mazowieckim i podlaskim. Przeciętna roczna wydajność od jednej krowy wyniosła 7679 litrów i była wyższa od średniej dla kraju o 837 litrów mleka, ale niższa o 210 litrów w przypadku jednostkowej wydajności odnotowanej w poprzednim roku.

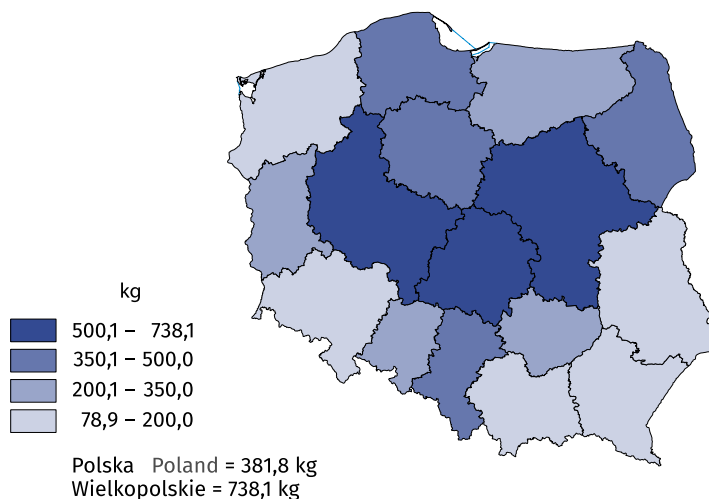
Produkcja jaj kurzych (wylęgowych i konsumpcyjnych) kształtowała się w tym czasie na poziomie 6007,9 mln szt. i wzrosła w ciągu roku o 1306,3 mln szt., tj. o 27,8% (w kraju o 11,8%). Produkcja na takim poziomie stanowiła 42,0% ilości jaj zebranych w kraju, a wielkopolskie było ich największym producentem. Przeciętnie od jednej kury zebrano 290 jaj, o 14 szt. więcej niż w kraju i o 31 szt. więcej niż w 2023 r.

Produkcja wełny owczej niepranej wyniosła 118,9 ton i przewyższała uzyskaną w 2023 r. o 15,9 ton, tj. o 15,4% (w kraju była niższa o 0,4%). Województwo wielkopolskie było 2. co do wielkości producentem wełny w kraju po małopolskim. Od jednej owcy uzyskano średnio 4,1 kg, tj. więcej o 0,2 kg niż rok wcześniej (w kraju 3,5 kg).

Tablica 14. Produkcja mleka krowiego, jaj kurzych i wełny owczej

Table 14. Production of cows' milk, hen eggs and sheep wool

Wyszczególnienie Specification	2023	2024	
	w liczbach bezwzględnych in absolute numbers		2023=100
Produkcja mleka krowiego w tys. litrów Cow's milk production in thousand litres	2415376	2436796	100,9
Przeciętny roczny udój mleka od 1 krowy w l Average annual quantity of milk per cow in l	7889	7679	97,3
Produkcja jaj kurzych w tys. szt. Egg production in thousand units	4701631	6007941	127,8
Przeciętna roczna liczba jaj od kury nioski w szt. Average annual number of eggs per laying hen in units	259	290	112,0
Produkcja wełny owczej niepranej w kg Sheep's greasy wool production in kg	103038	118919	115,4
Przeciętna roczna ilość wełny od 1 owcy w kg Average annual quantity of wool per sheep in kg	3,9	4,1	105,1

Mapa 14. Produkcja żywca rzeźnego w przeliczeniu na mięso^a na 1 ha użytków rolnych w 2024 r.Map 14. Production of animals for slaughter in terms of meat^a per 1 ha of agricultural land in 2024

^a Łącznie z tłuszczami i podrobami; w wadze poubojowej ciepłej.
^a Including fats and pluck; in post-slaughter hot weight.

Rozdział 3

Chapter 3

Skup produktów rolnych

Procurement of agricultural products

Skup produktów rolnych dotyczy ilości i wartości produktów rolnych (roślinnych i zwierzęcych) skupionych przez podmioty gospodarcze prowadzące skup produktów rolnych bezpośrednio od producentów z terenu województwa.

W 2024 r. od wielkopolskich producentów skupiono produkty rolne o łącznej wartości 18892,5 mln zł (według cen bieżących, bez podatku VAT). Udział wielkopolskiego w skupie ogólnokrajowym wyniósł 18,8% (tj. o 0,6 p.proc. więcej niż rok wcześniej). Wartość skupu produktów rolnych z porównaniu z 2023 r. zmniejszyła się o 296,9 mln zł, tj. o 1,5% (w kraju o 4,6%).

Tablica 15. Wartość skupu produktów rolnych (ceny bieżące^a)
Table 15. Procurement value of agricultural products (current prices^a)

Wyszczególnienie Specification	2023	2024	
	w mln zł in mln PLN		2023=100
Ogółem Total	19189,4	18892,5	98,5
Produkty roślinne Crop products	5028,5	4504,4	89,6
Produkty zwierzęce Animal products	14160,9	14388,1	101,6

a Płacone dostawcom; bez podatku VAT.
a Paid to suppliers; excluding VAT.

Jako podstawę przeliczeń dla 2024 r. przyjęto użytki rolne z 2023 r.

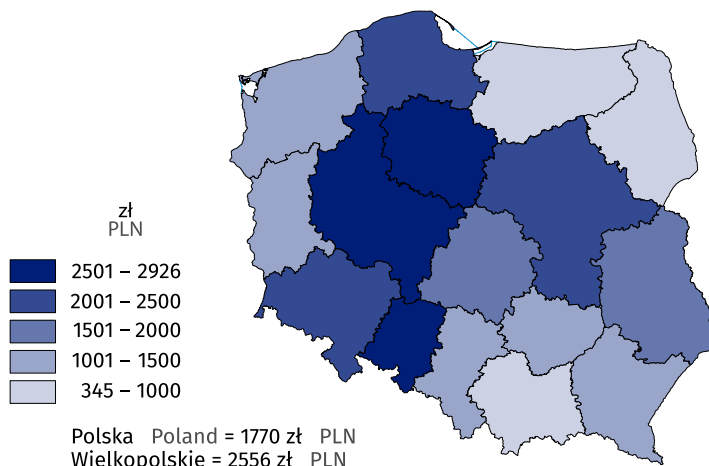
3.1. Skup produktów roślinnych

3.1. Procurement of crop products

Wartość dokonanego skupu produktów roślinnych w 2024 r. w wielkopolskim wyniosła 4504,4 mln zł i stanowiła 23,8% ogólnej wartości. Jednocześnie udział w kwocie ogólnokrajowej, jaką otrzymali dostawcy z wielkopolskiego za produkty pochodzenia roślinnego równał się 17,3%. W odniesieniu do 2023 r. wartość skupu była niższa o 10,4% (w kraju o 13,0%).

Mapa 15. Wartość skupu produktów roślinnych na 1 ha użytków rolnych w 2024 r.

Map 15. Procurement value of crop products per 1 ha of agricultural land in 2024

Dane o **skupie zbóż**, jeżeli nie zaznaczono inaczej, dotyczą ziarna zbóż konsumpcyjnych, paszowych i siewnych z wyodrębnieniem zbóż podstawowych (łącznie z mieszankami zbożowymi), pszenicy, żyta, jęczmienia i owsa (łącznie z mieszankami zbożowymi) oraz pszenżyta.

W 2024 r. w wielkopolskim dokonano skupu 2071,7 tys. ton ziarna zbóż ogółem. Zboża konsumpcyjne i paszowe stanowiły 2065,0 tys. ton, a ich udział w skupie ogólnokrajowym, podobnie jak zbóż ogółem wyniósł 16,7%. W porównaniu z rokiem ubiegłym zanotowano spadek wielkości skupu zbóż ogółem o 23,2 tys. ton, tj. o 1,1% (w kraju o 11,0% mniej), w tym zbóż konsumpcyjnych i paszowych mniej o 23,6 tys. ton. Wśród wolumenu skupu zbóż konsumpcyjnych i paszowych w grupie zbóż podstawowych największy udział miały: pszenica – 35,9% (wobec 40,3% w 2023 r.), pszenżyto – 10,3% (wobec 15,3%) oraz żyto – 6,5% (wobec 6,3%); w grupie zbóż pozostałych – kukurydza na ziarno – 41,2% (wobec 32,5%).

Dane o **skupie ziemniaków**, poza dostawami do punktów skupu, obejmują również dostawy do gorzelni, płatkarni i suszarni.

W 2024 r. skup ziemniaków ukształtował się na poziomie 505,6 tys. ton i stanowił 25,4% skupu krajowego. W stosunku do 2023 r. nastąpił wzrost masy skupionych ziemniaków o 33,2 tys. ton, tj. o 7,0% (w kraju o 12,0%).

Podmioty skupowe przyjęły od producentów z obszaru województwa wielkopolskiego 4339,2 tys. ton buraków cukrowych, tj. więcej niż w 2023 r. o 719,9 tys. ton (o 19,9%; w kraju więcej o 14,3%), a ilość ta stanowiła 23,4% krajowego skupu buraków.

W 2024 r. skupiono 109,9 tys. ton rzepaku i rzepiku, a ilość ta była mniejsza niż przed rokiem o 38,8 tys. ton, tj. o 26,1% (w kraju o 19,2% mniej). Udział w skupie na poziomie kraju wyniósł 8,0%.

Dostawy warzyw do skupu osiągnęły poziom 328,2 tys. ton i były mniejsze od ubiegłorocznych o 35,0 tys. ton, tj. o 9,6% (w kraju o 9,5%). Stanowiły one 21,0% wolumenu warzyw, dla których dokonano skupu na obszarze całego kraju. Największy odsetek skupionych gatunków warzyw stanowiły: cebula – 33,8% (wobec 30,0% w 2023 r.), pomidory – 18,8% (wobec 25,0%) oraz marchew – 10,1% (wobec 11,0%), a także kapusta – 8,7% (wobec 9,7%).

Łącznie skupiono 93,6 tys. ton owoców, co równało się 4,1% masy skupu owoców w kraju. Ilość ta była mniejsza o 3,9 tys. ton od skupu w 2023 r., tj. o 4,0% (w kraju o 25,7%). Wśród skupionych owoców dominujący udział miały jabłka – 71,3% (podobnie jak w 2023 r.), a wśród pozostałych wyróżniały się gruszki – 10,7% (wobec 5,1%), śliwki – 4,9% (wobec 3,3%) i borówka wysoka 4,9% (podobnie rok wcześniej).

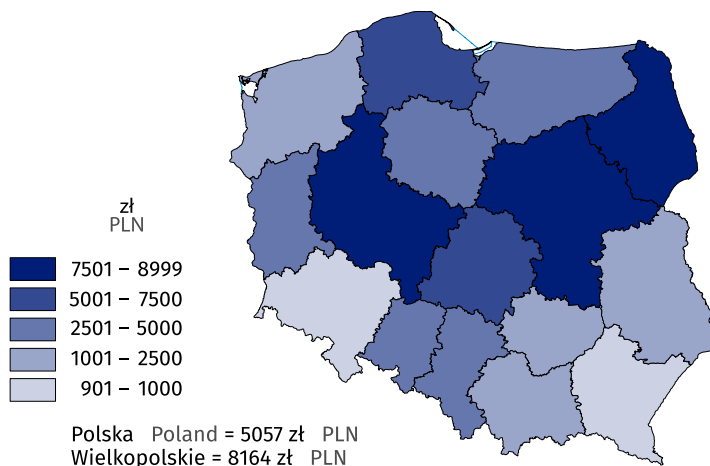
3.2. Skup produktów zwierzęcych

3.2. Procurement of animal products

W 2024 r. od wielkopolskich producentów skupiono produkty zwierzęce o łącznej wartości 14388,1 mln zł, czyli o 227,2 mln zł (tj. 1,6%) wyższej niż przed rokiem (w kraju niższej o 1,2%). Kwota ta stanowiła 76,2% sumy wypłaconej za produkty rolne ogółem w województwie, a także jednocześnie 19,3% wartości produktów zwierzęcych skupionych w skali kraju.

Mapa 16. Wartość skupu produktów zwierzęcych na 1 ha użytków rolnych w 2024 r.

Map 16. Procurement value of animal products per 1 ha of agricultural land in 2024

Dane o **skupie żywca rzeźnego** (bydła, cieląt, trzody chlewnej, owiec, koni i drobiu) dotyczą tylko zwierząt rzeźnych (łącznie z żywcem skupowanym na eksport), bez skupu zwierząt hodowlanych. W przypadku skupu trzody chlewnej dane nie obejmują prosiąt i warchlaków.

W 2024 r. skupiono 1265,1 tys. ton żywca rzeźnego w wadze żywej. W porównaniu z rokiem ubiegłym nastąpił wzrost o 122,5 tys. ton, tj. o 10,7% (w kraju zanotowano wzrost o 4,9%). Z wielkopolskiego pochodziła prawie jedna piąta krajowego skupu żywca rzeźnego (tj. 18,4%).

Skup żywca wołowego kształtował się na poziomie 211,0 tys. ton i był większy niż przed rokiem o 5,4 tys. ton, tj. o 2,6% (w kraju większy o 5,7%). Udział skupu dokonanego w wielkopolskim w krajowych dostawach wyniósł 27,9%.

W 2024 r. dostawy żywca wieprzowego wyniosły 524,1 tys. ton, czyli 22,6% skupu krajowego. W skali roku zanotowano wzrost skupu o 47,4 tys. ton, tj. o 9,9% (w kraju o 1,0%).

Dostawy żywca drobiowego wyniosły 529,3 tys. ton, tj. 14,0% krajowego skupu drobiu rzeźnego. W porównaniu z 2023 r. dostawy zwiększyły się o 69,5 tys. ton, tj. o 15,1% (w kraju o 7,4%).

W 2024 r. skup żywca rzeźnego po przeliczeniu na mięso, łącznie z tłuszczami stanowił 914,1 tys. ton i był wyższy od ubiegłorocznego o 91,7 tys. ton, tj. o 11,2% (w kraju o 4,8%), a udział województwa w ogólnopolskim skupie wyniósł 18,1%.

W 2024 r. skup mleka krowiego w województwie wielkopolskim wyniósł 2411,8 mln litrów i przewyższał ubiegłoroczny o 146,5 mln litrów, tj. o 6,5% (w kraju o 3,8%). Ilość mleka skupiona w województwie stanowiła 18,4% krajowego skupu.

Skup jaj kurzych konsumpcyjnych osiągnął poziom 354,7 mln szt. i był o ponad jedną czwartą niższy niż przed rokiem (tj. 25,9%), a ilość ta stanowiła 39,1% krajowego skupu.

Rozdział 4

Chapter 4

Ceny w rolnictwie

Prices in agriculture

W 2024 r. w porównaniu z poprzednim rokiem w wielkopolskim odnotowano spadek cen skupu większości produktów objętych obserwacją, oprócz żywca wołowego i mleka. Na targowiskach mniej płacono w tym czasie za pszenicę i żyto, a więcej za ziemniaki.

Przeciętne roczne ceny skupu obliczono jako iloraz wartości (w cenach bieżących bez VAT) i ilości poszczególnych produktów rolnych.

Przeciętne roczne ceny uzyskiwane przez rolników na targowiskach obliczono jako średnie arytmetyczne z przeciętnych cen w poszczególnych miesiącach.

W 2024 r. średnioroczna cena skupu pszenicy (konsumpcyjnej i paszowej) wyniosła 82,70 zł za 1 dt i była niższa od ceny sprzed roku o 18,0% (w kraju 82,62 zł; spadek o 16,4%). Tańsza była również pszenica na targowiskach, gdyż za 1dt rolnicy otrzymywali średnio 115,46 zł (w kraju 108,56 zł), tj. o 18,4% mniej (w kraju o 19,5%).

Żyto było tańsze niż przed rokiem, za 1 dt płacono producentom średnio 57,13 zł, tj. o 20,8% mniej (w kraju 59,35 zł; o 18,1% mniej). Na wolnym rynku średnia cena żyta wyniosła 94,67 zł za 1 dt (w kraju 82,77 zł) i była niższa o 16,4% (w kraju o 22,4%).

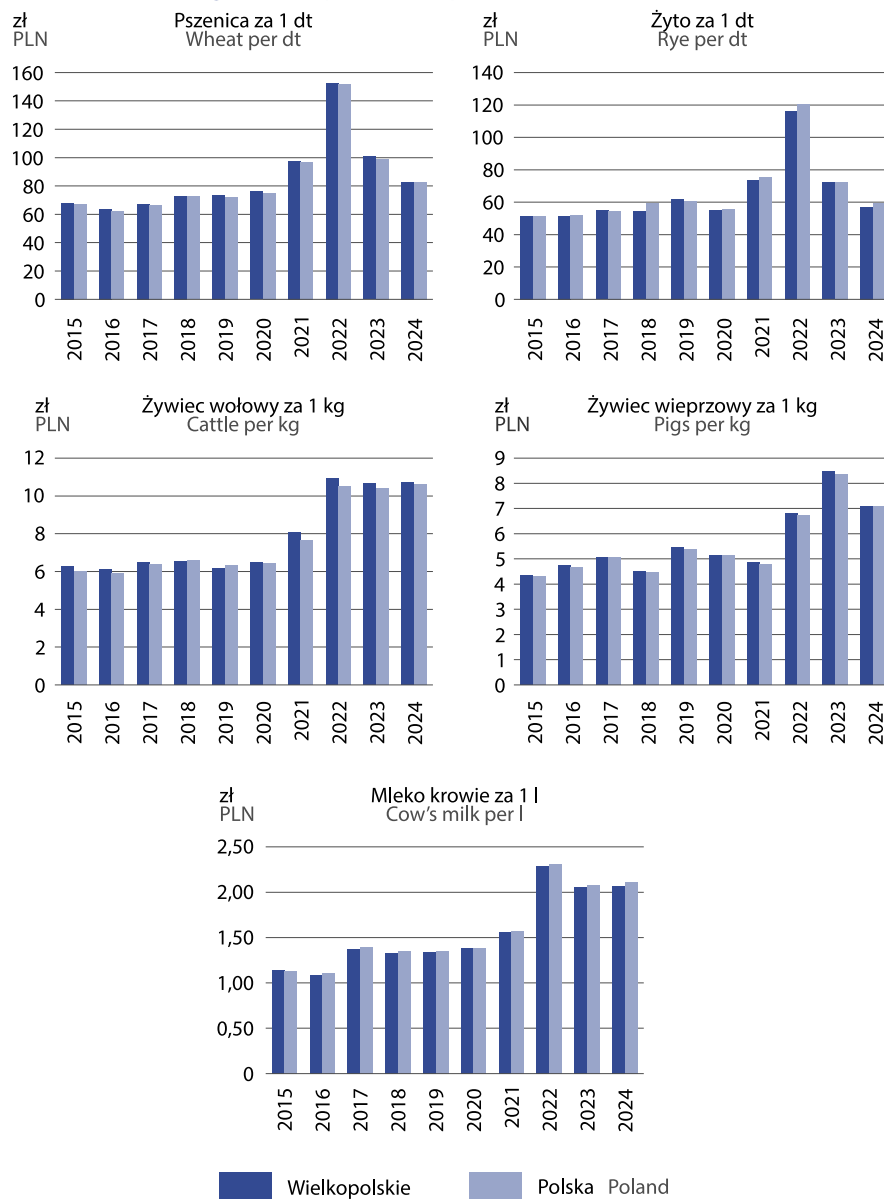
Mniej płacono również za ziemniaki w skupie. Średnia cena osiągnęła poziom 94,71 zł za 1 dt i była niższa od notowanej przed rokiem o 7,4% (w kraju 86,84 zł; o 5,0% niższa). Natomiast w obrocie targowiskowym za 1 dt ziemniaków jadalnych późnych rolnicy otrzymywali średnio 239,85 zł (w kraju 224,04 zł), tj. o 8,4% więcej (w kraju o 10,2%).

Przeciętna cena skupu żywca wołowego (w wadze żywej, bez cieląt) wyniosła 10,70 zł, czyli w odniesieniu do 2023 r. wzrosła o 0,3% (w kraju 10,62 zł; wzrost o 2,2%).

Tańszy był żywiec wieprzowy w skupie, za 1 kg producenci otrzymywali średnio 7,08 zł, tj. o 16,5% mniej (w kraju 7,10 zł; o 14,9% mniej).

W 2024 r. relacja cen skupu żywca wieprzowego do targowiskowych cen żyta kształtowała się na poziomie 7,5, tj. podobnym jak przed rokiem (w kraju 8,6 wobec 7,8). Relacja cen skupu żywca wieprzowego do targowiskowych cen jęczmienia nieco polepszyła się, tj. osiągnęła wartość 6,8 wobec 6,6 w 2023 r. (w kraju odpowiednio 6,9 i 6,6).

Wykres 24. Ceny wybranych produktów rolnych w skupie
Chart 24. Prices of selected agricultural products in procurement

Cena skupu drobiu rzeźnego w 2024 r. wyniosła 5,30 zł za kg i o 7,8% była niższa od ceny notowanej przed rokiem (w kraju 5,34 zł; spadek o 7,7%).

W omawianym roku za 1 litr mleka płacono średnio 2,07 zł, czyli o 0,8% więcej niż rok wcześniej (w kraju 2,11 zł; o 1,5% więcej).

Średnia cena jaj kurzych konsumpcyjnych w skupie ukształtowała się na poziomie 0,37 zł za 1 szt. i była niższa aniżeli w 2023 r. o 20,3% (w kraju 0,41 zł; spadek o 18,5%).

Rozdział 5

Chapter 5

Globalna, końcowa i towarowa produkcja rolnicza

Gross, final and market agricultural output

5.1. Globalna produkcja rolnicza

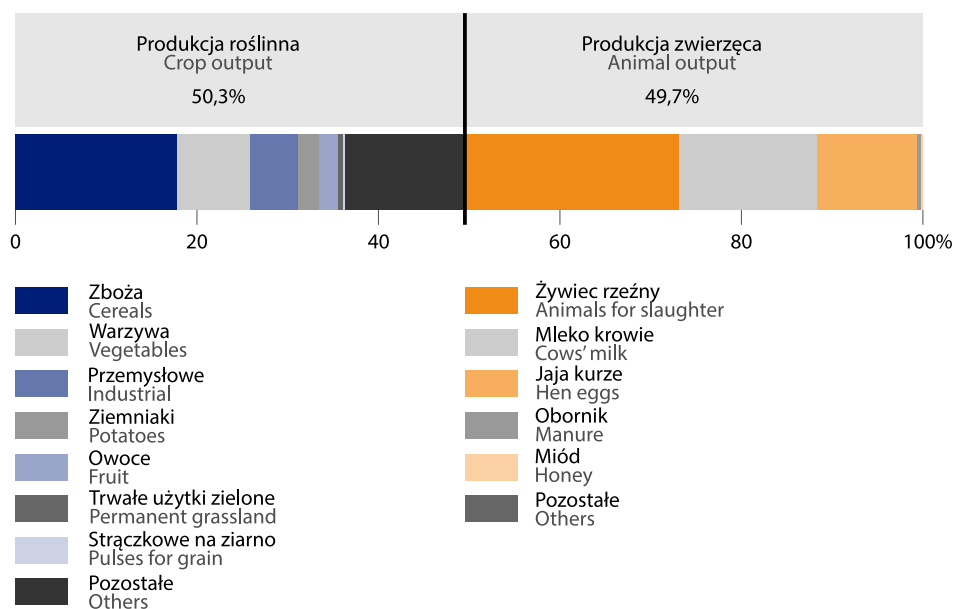
5.1. Gross agricultural output

Globalna produkcja rolnicza obejmuje (ustaloną szacunkowo): produkcję roślinną, tj. surowe (nieprzetworzone) produkty pochodzenia roślinnego (zbiory danego roku), produkcję zwierzęcą, tj. produkcję żywca rzeźnego oraz surowych (nieprzetworzonych) produktów pochodzenia zwierzęcego i przyrost pogłowia zwierząt gospodarskich (inwentarza żywego – stada podstawowego i obrotowego), do którego zaliczono: bydło, trzodę chlewną, owce, konie i drób.

W 2023 r. globalna produkcja rolnicza osiągnęła wartość 37,1 mld zł (w cenach stałych z 2022 r.) i w ciągu roku zmniejszyła się o 2,0% (wobec wzrostu w kraju o 4,7%) w wyniku spadku zarówno produkcji zwierzęcej, jak i roślinnej – odpowiednio o 2,3% i o 1,7%. Nieznacznie przeważała produkcja roślinna – przypadało na nią 50,3% ogólnej wartości produkcji globalnej, podczas gdy na zwierzęcą 49,7%. Ponad 1/3 globalnej produkcji rolniczej w kraju wytwarzana była w województwach mazowieckim i wielkopolskim. Udział wielkopolskiego w krajowej wartości globalnej w 2023 r. wyniósł 15,5% (w poprzednim roku 16,8%), a mazowieckiego 17,7% (wobec 17,6% w 2022 r.). W strukturze największy udział w globalnej produkcji roślinnej miały zboża i warzywa, a w globalnej produkcji zwierzęcej – żywiec rzeźny, mleko krowie oraz jaja kurze.

Wykres 25. Struktura rolniczej produkcji globalnej w 2023 r. (ceny stałe z 2022 r.)

Chart 25. Structure of gross agricultural output in 2023 (constant prices 2022)

W 2023 r. globalna produkcja rolnicza w przeliczeniu na 1 ha użytków rolnych dla wielkopolskiego wyniosła 21056 zł (w kraju 16221 zł), co lokowało województwo na 4. miejscu za śląskim (27076 zł), łódzkim (22090 zł) i mazowieckim (21419 zł).

Przy ustalaniu produkcji rolniczej w cenach stałych przyjęto średnie krajowe ceny bieżące z roku poprzedzającego rok badany (dla sprzedaży targowiskowej – ceny uzyskiwane przez rolników na targowiskach, dla pozostałych elementów produkcji – średnie ceny skupu), z wyjątkiem ziemniaków, warzyw i owoców, w przypadku których przyjmuje się średnie ceny z dwóch kolejnych lat, tj. z roku poprzedzającego rok badany i z roku badanego.

5.2. Końcowa produkcja rolnicza

5.2. Final agricultural output

Końcowa produkcja rolnicza stanowi sumę wartości: produkcji towarowej, spożycia naturalnego produktów rolnych pochodzących z własnej produkcji, przyrostu zapasów produktów roślinnych i zwierzęcych oraz przyrostu wartości pogłowia zwierząt gospodarskich (inwentarza żywego – stada podstawowego i obrotowego). Produkcja końcowa, w odróżnieniu od produkcji globalnej, nie obejmuje tych produktów pochodzących z własnej produkcji, które zostały zużyte na cele produkcyjne, np. pasz, materiału siewnego, obornika.

Końcowa produkcja rolnicza w wielkopolskim liczona w cenach stałych wyniosła 31,6 mld zł i była o 4,2% niższa aniżeli w 2022 r. (w kraju wyższa o 2,2%). W przypadku produkcji zwierzęcej odnotowano odsetek na poziomie 56,9%, a w skali roku jej wartość zmniejszyła się o 2,7%. Wkład produkcji roślinnej w końcową produkcję rolniczą wyniósł 43,1%, a jej wartość była mniejsza o 6,3% od notowanej rok wcześniej. Udział wielkopolskiego w krajowej produkcji końcowej kształtował się na poziomie 15,8% (przed rokiem 17,5%), co lokowało województwo na 2. miejscu za mazowieckim.

W 2023 r. końcowa produkcja rolnicza w przeliczeniu na 1 ha użytków rolnych w wielkopolskim osiągnęła wartość 17955 zł (w kraju 13608 zł). Wielkość ta plasuje województwo na 4. miejscu, za śląskim (24293 zł), mazowieckim (19091 zł) i łódzkim (18932 zł).

5.3. Towarowa produkcja rolnicza

5.3. Market agricultural output

Towarowa produkcja rolnicza stanowi sumę sprzedaży produktów rolnych do skupu i na targowiskach.

W 2023 r. w wielkopolskim wartość towarowej produkcji rolniczej w cenach stałych wyniosła 30,8 mld zł i w ujęciu rocznym obniżyła się o 0,6% (wobec wzrostu w kraju o 4,2%), na co wpłynął spadek produkcji zwierzęcej o 1,5%. Sprzedaż produktów zwierzęcych stanowiła 57,9% wartości produkcji towarowej województwa. Towarowa produkcja roślinna, której odsetek wyniósł 42,1%, w ciągu roku wzrosła o 0,6%. W skali kraju udział produkcji towarowej zrealizowanej w wielkopolskim w 2023 r. kształtował się na poziomie 16,6% (2. Lokata za mazowieckim) i był niższy o 1,8 p.proc. od obserwowanego rok wcześniej.

W 2023 r. towarowa produkcja rolnicza w przeliczeniu na 1 ha użytków rolnych dla wielkopolskiego wyniosła 17483 zł (wobec 12630 zł w kraju), a wielkopolskie zajęło 4. lokatę, za śląskim (23458 zł), łódzkim (18182 zł) i mazowieckim (17601 zł).

Uwagi ogólne

1. Dane o produkcji rolniczej opracowano metodą rodzaju działalności, co oznacza sumaryczne ujęcie produkcji roślinnej i zwierzęcej niezależnie od tego, do której sekcji gospodarki narodowej (według Polskiej Klasyfikacji Działalności) zaliczane są podmioty gospodarcze, które tę produkcję wytworzyły.
2. Dane zostały przedstawione dla rolnictwa ogółem oraz gospodarstw indywidualnych (gospodarstw rolnych osób fizycznych).
3. Użytkownik gospodarstwa rolnego to osoba fizyczna, osoba prawna oraz jednostka organizacyjna niemająca osobowości prawnej, faktycznie użytkująca gospodarstwo rolne, niezależnie od tego, czy jest właścicielem, dzierżawcą tego gospodarstwa, czy też użytkuje je z innego tytułu i niezależnie od tego, czy grunty wchodzące w skład gospodarstwa rolnego są położone na terenie jednej czy kilku gmin.
4. Do obliczenia wynikowych wielkości produkcji roślinnej wykorzystano:
 - w zakresie powierzchni poszczególnych upraw: szacunki prowadzone przez rzeczoznawców terenowych, dane ze źródeł administracyjnych i dane satelitarne dla wybranych upraw.
 - w zakresie plonów: ekspertyzy rzeczoznawców terenowych GUS d/s produkcji roślinnej (w tym ogrodniczej) z listopada 2024 r., dane administracyjne w zakresie produkcji buraków cukrowych i chmielu.
5. W szacunkach plonów obowiązuje zasada obliczania plonów przeciętnych jako średnich ważonych, gdzie waga jest powierzchnią danej uprawy. Uwzględniane są przy tym powierzchnie, z których uzyskano wysokie, jak też i niskie plony oraz powierzchnie, z których plonów nie zebrano (zostały zniszczone w wyniku gradobicia, powodzi itp.).
6. Dane o użytkowaniu gruntów i powierzchni zasiewów zestawiono według siedziby użytkownika, tzn. miejsca zamieszkania użytkowników gospodarstw indywidualnych bądź miejsca lokalizacji zarządu w przypadku pozostałych gospodarstw, bez względu na miejsce położenia gruntów.
7. Dane o pogłowie zwierząt gospodarskich i produkcji zwierzęcej opracowano na podstawie sprawozdawczości, wyników badań reprezentacyjnych oraz rejestru administracyjnego – prowadzonego przez Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (ARiMR) w zakresie pogłowia bydła i owiec. Dane z rejestru administracyjnego ARiMR prezentowane są według siedziby stada.
8. Przedziały grup obszarowych użytków rolnych są lewostronnie zamknięte, z wyjątkiem grup:
 - „0–1”, gdzie przedział jest obustronnie zamknięty,
 - „1–2”, gdzie przedział jest obustronnie otwarty.
9. Liczby względne (wskaźniki, odsetki) obliczono z reguły na podstawie danych bezwzględnych wyrażonych z większą dokładnością niż podano w tablicach.
10. Ze względu na zaokrąglenia danych (w tym zaokrąglenia automatyczne zastosowane w procesie uogólnienia danych z próby w badaniach reprezentacyjnych), w niektórych przypadkach sumy składników mogą się nieznacznie różnić od podanych wielkości „ogółem”.

General notes

1. Data regarding agricultural production were compiled using the kind-of-activity method, what is understood as a summing up of the crop and animal production conducted by economic entities, regardless of the section of the NACE Rev. 2 in which they are included.
2. Data have been presented for agriculture (grand total) as well as for private farms (agricultural holdings used by natural persons).
3. Holder of an agricultural holding is understood as a natural person, a legal person and an organisational unit without legal personality, actually using the agricultural holding, regardless of whether he or she is the owner, leaseholder of the holding or uses the land for some other reason and regardless of whether the land constituting the holding is located in one or in several gminas.
4. The final calculations of the crop output were based:
 - for sown area and crops area: on local experts' estimates, on administrative sources as well as on the basis of satellite data for selected crops,
 - for yields: on final estimations and assessments of local experts of the Statistics Poland in crop production, including horticultural crops (as of November 2024) as well as on the basis of administrative data for sugar beet and hops production.
5. Yield estimation consists of calculation of average yields as a weighted average, where the weight is the area of given cultivation. During the calculation, area of high and low yields as well as area which did not get in the crop (because of hailstorm, flood, etc.) have been taken into consideration.
6. Data on land use and sown have been presented by the residence of the agricultural holding user, i.e. by the residence of a private farm user or, in the case of other agricultural holdings, by the management head office, irrespective of the location of land.
7. Data regarding livestock and animal production have been elaborated on the basis of reports, sample survey results as well as administrative register the Agriculture Restructurisation and Modernisation Agency (ARMA) as regards of cattle and sheep. Data from the administrative register of the ARMA are presented according to the seat of the herd.
8. The ranges of area groups of agricultural land are closed on the left side, except for the groups:
 - „0–1”, where the range is closed on both sides,
 - „1–2”, where the range is open on both sides.
9. Relative numbers (indices, percentages) have been, as a rule, calculated on the basis of absolute data expressed with higher precision than that presented in the tables.
10. Due to the rounding of data (including automatic rounding performed in the in the sample data aggregation process), in some cases sums of components may slightly differ from the amount given in the item "total".